

ROMÂNIA EROICĂ

Revista Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" • Fondată în 1920 sub numele "Cultul Eroilor Noștri" • Anul XXIV • Nr. 3 (64) - 2021 - Serie nouă

7 EVENIMENT

***Gala Premiilor Asociației
Naționale Cultul Eroilor "Regina
Maria", ediția a VII-a, 2020***

- 5 Soldatul Ion
- 14 Ultima luptă aeriană a
căpitanului Alexandru Șerbănescu
- 30 Un pilot român a ajuns
reporter de front fără să știe...
- 55 Când noblețea militară
era răsplătită regește!...

Apelul Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

Biroul Executiv Central mulțumește tuturor persoanelor care doresc să sprijine financiar activitățile de cinstire a memoriei eroilor noștri.

Susținerea financiară constă în depunerea a cel puțin 100 de lei la sediul asociației noastre (Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011203), pe bază de chitanțier sau mandat poștal) sau în Contul Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”:

RO45RNCB0082004534620001, BCR, Sucursala UNIREA, București

Toți cei care vor răspunde apelului nostru vor primi câte un exemplar gratuit din fiecare număr al revistei “România eroică”, iar la sfârșitul anului conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria” va acorda fiecărui susținător o Diplomă de Excelență.

În anul 2021 au răspuns apelului nostru:

1. Opritsa Dragalina Popa, Elk Grove, SUA	26. Col. (r) Ionel Teodorescu, Brăila
2. Dr. Cornel și Nina Dumitriu, New York, SUA	27. Floarea Dimian, Buzău
3. Irina Nelson, New York, SUA	28. Ciorobea Florica, Pitești
4. Dr. Radu Manoliu, Olanda	29. Moșoiu Olga, Ștefănești, Argeș
5. Prof. Jean Cantacuzene, Paris, Franța	30. Ioana Nichita, București
6. Rodica Voiculescu, Suedia	31. Diana Cristev, București
7. Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe,
București	32. Col. (r) Adrian Ronai, Petrila, Hunedoara
8. General dr. Ioan Hurdubaie, București	33. Cpt. (r) ing. Ile Gheorghe Alexandru,
Vulcan, Hunedoara
9. Gl. bg. (r) Dan Radu Șerban, București	34. Ile Gheorghe Alexandru, ec. farmacist,
Vulcan, Hunedoara
10. Col. (r) Satnoianu Anișoara, București	35. Col. (r) ing. Sanda Virgil, Vulcan, Hunedoara
11. Plt. adj. princ. (r) Sanda Nicolae, București	36. Sociolog Șchiopu Ioan Dorel, Vulcan,
Hunedoara
12. Nicolae Dragu, Călărași	37. Ing. Părău Emil, Lupeni, Hunedoara
13. Voicu Dănuț, Bacău	38. Ing. Dicu Costel, Lupeni, Hunedoara
14. Col. (r) Vasile S. Popa, București	39. Ing. Rad Gheorghită, Vulcan, Hunedoara
15. Col. (r) ing. Marin Alniței, București	40. Contraamiral de flotilă (r) dr. ing.
Constantin Rusu, București
16. Col. (r) Constantin Bostan, București	41. Col. (r) Ion Gociu, Târgu Jiu
17. Gl. bg. (r) Alstani Achim, Buzău	42. Prof. univ. dr. Alexandru A. Ionescu,
București
18. Col. (r) Constantin Chiper, Ploiești	43. Col. (r) Ioan Scutaru, Brașov
19. Col. (r) Gheorghe Mateescu, București	44. Col. (r) Dumitru Roman, București.
20. Col. (r) Moise Ghiță, București	
21. Georgeta Bălan, Brăila	
22. Cecilia Ene, Brăila	
23. Col. (r) Stratanov Dumitru, Brașov	
24. Ing. Nicolae Ursu, Ploiești	
25. Nicolae Nițescu, Băicoi	

Mulțumim tuturor!

11 ACTUALITATEA

Nepoatele generalului Ioan Dragalina, oaspeți de onoare ai Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" – de colonel (rtr.) Dumitru Roman

22 INEDIT

Generalul Alexandru Socec, Jurnal (III)
– de colonel (rtr.) prof. univ. dr. Petre Otu

40

MEMENTO

„Anul cel Mare”. 200 de ani de la revoluția care a marcat sfârșitul domniilor fanariote
– de Emil Virtosu

Coperta I. Ordinul militar „Mihai Viteazul”, clasa I, model 1941.

Coperta II. Donații pentru Cultul Eroilor.

Coperta III. Promovarea carierei militare.

Coperta IV. Une Grande Amie de la France! Carte poștală din 1919, după revista *Illustration*, dedicată Reginei Maria.

Rugăm pe toți cei care au fotografii ale celor căzuți pe front sau în prizonierat, în cele două războaie mondiale, să se adreseze redacției!

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură și educație
patriotică, de cinstire a eroilor neamului

Fondată în anul 1920 sub înalta ocrotire a Majestății Sale Regina Maria și a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române PF Miron Cristea.
Serie nouă. Anul XXIV. Fondator: Gl. Bg. (r) Petre Stoica.

EDITORIAL

Biblioteca Recunoștinței – un model și o lecție pentru recuperarea memoriei eroice
– de general maior (rtr.) prof. univ. dr. Visarion Neagoe 3

PUNCTUL DE VEDERE

Soldatul Ion – de general de brigadă (rtr.) Grigore Buciu 5

EVENIMENT

Gala Premiilor Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, Ediția a VII-a, 2020
– de colonel (r) Nicolae Ivan 7
Ediția a VIII-a, 2021, a Premiilor Asociației Naționale
Cultul Eroilor „Regina Maria” 10

ACTUALITATEA

Ultima luptă aeriană a căpitanului Alexandru Șerbănescu
– de colonel (rtr.) Dumitru Roman 14
Pomenirea soldaților români din cimitirele militare din Austria
– de preot Cătălin-Florin Soare 17
Pe Nistru, la Slobozia Horodiște (II) – de căpitan (r) Ioan Ioniță 19

IN HONOREM. Istorical Ioan Scurtu a fost distins cu Emblema de Onoare a Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”

– de colonel (rtr.) Dumitru Roman 21

INEDIT

Un pilot român a ajuns reporter de front fără să știe. 30
Sublocotenentul Cernăianu
– de căpitan de rezervă Teodor Castrășanu 34
Războiul moldoveanului... Papadopol!..... 35

EROUL DIN FAMILIA MEA

Întorcerea tatei din prizonierat – de prof. Gheorghe Apătăchioaie 38
Altar de veșnică dragoste!
– de prof. Elena Costică Berescu, prof. Jeni Tămășanu 40

MEMENTO

Savantul Nicolae Iorga. 150 de ani de la naștere 45

România Eroică

Director: General-maior (rtr.)
prof. univ. dr. Visarion Neagoe

Consiliul științific

prof. univ. dr. Ioan Scurtu, colonel (rtr.) prof.
univ. dr. Petre Otu, general de brigadă (rtr.)
Grigore Buciu, colonel dr. Florin Șperlea.

Redacția

Redactor-șef: col. (rtr.) Dumitru Roman;
Redactor-șef adjunct: col. (rtr.) Constantin
Chiper;

Redactori colaboratori:

Col. (rtr.) dr. Alexandru Oșca, Teodora Manole,
dr. Luminița Giurgiu.

Art director: Sorin Angheloiu

Fotoreporteri: plutonier adjutant Adrian
Robu

Adresa redacției: Bulevardul Ion Mihalache
nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal:
011203
Tel./fax: 021.2241802

E-mail: romaniaeroica@gmail.com

Site: www.cultuleroilor.ro

Cont Bancar: RO45RNCB0082004534620001
BCR, Sucursala Unirea, București
Cod Fiscal: 4505235

Tipar: Tipografia EVEREST

Răspunderea pentru conținutul articolelor
aparține în exclusivitate autorului, conform
art. 206 din Codul Penal

I.S.S.N 1453-9659

Copyright: este autorizată orice
reproducere fără a se percepe taxe
suplimentare, indicând sursa (revista România
Eroică), cu excepția textelor și fotografiilor a
cărora proveniență este specificată expres.

**Acest număr a apărut în 1500 de
exemplare.**

Condiții de colaborare: cititorii din țară
și din străinătate pot trimite pe adresa
redacției texte și fotografii care se încadrează
în tematica revistei. Manuscrisele nu se
înapoiază.

INSCRIȚIE LA O FOTOGRAFIE

Amintiri cu ghimpi – *de Opritsa Dragalina Popa* 46

REMEMORĂRI

Preotul militar Oniga I. Pompei, un nume vrednic de amintire

– *de colonel (rtr.) Dumitru Stavarache* 47

Preotul militar ortodox căzut pe front, la Turtucaia

– *de preot Adrian Lucian Scărlătescu* 51

MESAJE COLEGALE

Parcurgând istoricul filialei noastre județene – *de prof. Eugen Petrescu* 53

Când noblețea militară era răsplătită regește!... – *de colonel în retragere Dumitru Roman* 55

Vitrina cu cărți – *de Grigore Buciu* 56

Caruselul presei 62

În căutarea celor dragi! 63

IN MEMORIAM 64

În atenția colaboratorilor

România Eroică primește pentru publicare articole, evocări, portrete, note, documente, recenzii, știri despre activitatea filialelor ANCERM, fotografii inedite. Materialele propuse redacției vor fi prezentate pe suport electronic (CD, dischetă), însoțite de fotografiile originale sau scanate în format JPEG, cu o rezoluție de cel puțin 300 dpi. În cazuri speciale, vor fi acceptate și texte dactilografiate. Fotografiile vor fi însoțite de explicații corespunzătoare și de numele autorului lor (acolo unde este cazul).

De la caz la caz, redacția poate accepta preluarea unor articole apărute în alte publicații, dacă prezintă un interes deosebit pentru tematica **României Eroice**; în această situație, persoana care propune articolul respectiv are obligația să obțină acordul publicației în care a apărut.

Redacția își rezervă dreptul de a publica materialele în funcție de necesități și, desigur, de a nu le reține pe acelea care nu se înscriu în tematica revistei. De asemenea, își rezervă dreptul de a face, pe textele acceptate pentru tipar, îndreptările socotite necesare, atât în ceea ce privește forma cât și conținutul, firește după consultarea sau avizarea autorilor. ■

Biblioteca Recunoștinței – un model și o lecție pentru recuperarea memoriei eroice

General maior (rtr) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE

Generația mea a fost marcată de patima cititului și fascinația bibliotecilor. Îmi aduc aminte că, în ciclul școlar elementar, mă lăudam colegilor că am citit aproape toate cărțile din biblioteca școlii generale și din cea comunală, de la căminul cultural. Citeam “pe rupe”! Într-o săptămână reușeam să parcurg până la patru volume din cele mai variate domenii (beletristică, istorie, SF, memorialistică etc.). Asta l-a făcut pe directorul școlii, a cărui soție era bibliotecară, să mă suspecteze că bravez și, ca să se convingă că nu mint, m-a pus să scriu câte o recenzie despre fiecare carte citită. l-au plăcut prezentările mele și, de atunci, a început să-mi împrumute cărți din propria-i bibliotecă.

Spre sfârșitul gimnaziului, mergeam cu bicicleta în oraș, la vreo șapte km de satul meu natal, să împrumut alte cărți, care nu se găseau în biblioteca de la noi. Mă interesa îndeosebi literatura de război. Cărți care mi-au influențat destinul și m-au făcut să urmez cariera armelor, să devin ofițer al Armatei române.

Pasiunea lecturii nu m-a părăsit niciodată. A fost izvorul nesecat de inspirație și de idei. Cărțile mi-au călăuzit viața și, mai ales, mi-au stimulat dorința de a scrie eu însumi. Am fost atras încă din liceu de jurnalism și am făcut o pasiune din a scrie articole de istorie și chiar de teorie militară.

Anii au trecut. Acum, când vârsta-mi coboară spre apus, cum spune poetul, constat că în biblioteca mea de autor s-au adunat peste 25 de volume. Sunt lucrări editate de-a lungul anilor, care arată, ca într-o oglindă, preocupările mele în diferite momente ale urcușului în cariera militară.

Biblioteca a rămas o idee și o instituție de mare respect pentru activitatea mea. Aflat în funcții de comandă la eșaloane mari, am îmbogățit patrimoniul de carte și am clădit, la propriu și la figurat, biblioteci. Am încurajat dezvoltarea și valorificarea fondului de carte la bibliotecile de unități sau la cercurile militare, la fundațiile și asociațiile cu care am colaborat.

Un exemplu relevant este chiar Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” care, în anul în care împlinește 30 de ani de existență, a reușit să-și înființeze propria bibliotecă. „Biblioteca Recunoștinței”, cum îi spunem noi, cei care slujim Cultul Eroilor, se vrea un omagiu adus eroilor neamului nostru românesc.

Spațiul de care dispune asociația și ajutorul primit din partea domnului colonel Iulian Olteanu, comandantul AIGA și gazda noastră bună, și a domnului general Liviu Marian Mazilu, loțiitorul pentru resurse al șefului Statului Major al Forțelor Terestre și domnului colonel ing. Valerică Avram, comandantul Centrului 21 Cartiruire Trupe și Administrare Cazărmi – cărora le mulțumesc și pe această cale – ne-au permis să organizăm acest fond de documentare prețios pentru cei ce vor veni după noi. Am respectat tradiția Așezământului Național “Regina Maria” pentru Cultul Eroilor, care în anii interbelici dispunea de o arhivă foarte bine organizată și de un muzeu al eroilor (din păcate, distrus după desființarea asociației).

În acești 30 de ani de existență a asociației, am reușit să adunăm un fond de carte însemnat. În primul

rând, sunt cărțile scrise sau editate sub îngrijirea colegilor noștri de la Cultul Eroilor din filialele județene sau municipale: monografiile ale unor opere comemorative de război; „Cărțile de aur” ale eroilor; albume cu monumentele eroilor, volume omagiale ș.a.

Un fond deosebit de valoros, în formare, îl constituie cărțile și documentele primite prin donații din țară și din străinătate. Sunt documente care au aparținut unor eroi și veterani de război, și pe care familiile acestora au decis să le încredințeze spre păstrare și aducere-aminte Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. Chiar în acest an am avut bucuria să primim, de la doamna Opritsa Dragalina Popa, o scrisoare a lui Cincinat Pavelescu, adresată, în 1916, generalului Ioan Dragalina, precum și o scrisoare-testament și un tablou portret ale Reginei Maria, cu semnătura olografă a acesteia, portret care a fost dăruit comandoului Virgil Alexandru Dragalina în anul 1927. Din Paris, domnul Jean Cantacuzene, urmaș al Cantacuzinilor domnitori în Țările Române, ne anunță că dorește să doneze asociației un fond de carte veche și de fotografii inedite, între care volumele de istorie ale lui Nicolae Iorga, cele despre Regina Maria sau scrise de dânsa, altele despre generalul Berthelot și generalul de Gaulle.

Câteva vitrine adăpostesc diverse decorații, brevete și insigne, fie dăruite de urmași ai eroilor, fie realizate de asociația noastră în cele trei decenii de activitate, pentru aniversarea unor evenimente sau omagierea unor eroi. O vitrină conține toate distincțiile acordate asociației în semn de apreciere și respect pentru întreaga activitate desfășurată de-a lungul anilor.

Un loc aparte îl ocupă lucrările înscrise și premiate la cele șapte ediții ale Premiilor Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. De asemenea, colecțiile publicațiilor editate de filialele județene ale Cultului Eroilor, colecțiile principalelor reviste de istorie, între care colecția completă a revistei „Magazin istoric”, dar și a revistei „Memoria”, editată de Asociația Foștilor Deținuți Politici.

Disponem de o fototecă importantă, cu fotografii istorice, precum și cu imagini de la manifestările organizate la „Ziua Eroilor”.

Prin grija redactorului-șef al revistei „România eroică”, a fost constituit un fond de memorialistică de război și din prizonierat, fond care cuprinde aproape toate cărțile semnate de foști prizonieri de război, apărute după 1989 la diverse edituri. O colecție și o sursă de documentare valoroase.

Trăim într-o lume a virtualului, în care tinerele generații sunt tot mai atrase de internet, telefonie mobilă, televiziune, o lume în care zilele cărților, ca și zilele omului, sunt numărate. Se vorbește tot mai mult de dispariția cărții, dar nimeni nu are curajul să-i precizeze sfârșitul. Probabil că, într-un viitor nu prea îndepărtat, cărțile vor dispărea din viața oamenilor. Când anume se va întâmpla asta și care va fi mijlocul care le va lua locul, este greu de spus. Ceea ce putem afirma cu certitudine este că sfârșitul cărții nu va aduce și sfârșitul lumii.

Bibliotecile de tip clasic, dacă se poate spune așa, nu mai sunt „la modă”. Multe familii tinere au renunțat la amenajarea unei biblioteci în propria lor locuință. Chiar și unele instituții publice s-au debarasat de carte, înlocuind-o cu suportul electronic: DVD-uri, CD-uri, stick-uri etc. Noi înșine, la Cultul Eroilor, ne-am amenajat un spațiu cu noile mijloace de comunicare și de stocare a informației și imaginii. Nu ne temem de viitor, el oricum vine peste noi și suntem deschiși și pregătiți să-i facem față.

Important este să înțelegem că biblioteca va continua să rămână un reper esențial în viața noastră și a generațiilor care vin.

În ceea ce ne privește pe noi, „Biblioteca Recunoștinței” va rămâne de acum încolo o arhivă a trecutului nostru eroic, un loc de conservare a documentelor, o sursă de documentare, pe care ne vom strădui să le îmbogățim cu orice document care ne amintește de eroii noștri și de faptele lor.

Mulțumim tuturor celor care au dat o mână de ajutor, care au făcut donații de carte, de documente, de brevete și decorații, și care au sprijinit acest proiect pe care noi l-am numit „Biblioteca Recunoștinței”, și pe care îl dorim o lecție și un model pentru recuperarea memoriei eroice a neamului nostru românesc! ■

Soldatul Ion

General de brigadă (rtr) Grigore BUCIU

O cruce monumentală din marmură neagră, pe care imaginea albă a Celui Răstignit apare mică de tot, s-a ridicat lângă o biserică din Maramureșul istoric. Este primul monument comemorativ închinat unui erou român din Primul Război Mondial. Capul de serie a ceea ce va deveni zestrea memorială lăsată în urma sa de cultul Eroilor.

Pe această cea dintâi amintire a jertfei scrie cu litere albe, în ortografia vremii:

*„Această sfântă Cruce
S'o ridicat
întru pomenirea eroului Ion,
Feciorul lui Vasile Bîrlea și Maria Codrea,
Vulnerat la Lublin, și mort în spitalul
din Szekesfehervar, dezgropat
și adus aici în Mai 1916.
Și ca monument,
întru amintirea tuturor eroilor,
din satul Berbești, căzuți în războiul lumii”*

Nu ne aflăm în fața unui simplu semn creștinesc pentru pomenirea unui tânăr nenumit, pleacă pe lumea cealaltă în uniformă militară. Profunzimea neagră a crucii este chiar dimensiunea întunecată a războaielor lumii și cel răstignit pe ea este feciorul lui Vasile și al Mariei, Ion din Berbești. Prin el sunt răstigniți pentru țara lor toți consătenii lui, toți cei din Maramureș și din întreaga românită, care, „vulnerați” nu s-au mai putut ridica din țărâna tranșelor să se întoarcă la vetrele lor. Le-au venit acasă doar numele și, uneori, ca în cazul de față, și oasele spălate de ploii, pentru a fi integrate în trupul țării.

Ion este numele generic pentru bărbatul român, așa cum Maria este numele generic pentru femeia româncă. El pleacă la război și se întâlnește cu moartea prematură, ea rămâne în războiul de țesut să-i îmbrace pe copiii de acasă și să-i crească, singură ori nu, dar întotdeauna implicată total în regenerarea națiunii.

Acest nume generic își are originea în marea lui frecvență, generată, nu întâmplător, din creștinismul ortodox, care așa cum se știe este indisolubil legat de latura națională. Timp de aproape două milenii apărarea crucii s-a suprapus și s-a contopit cu apărarea neamului și a spațiului românesc. Prin tot ce a făcut femeia în decursul istoriei s-a legitimat ca echivalent al Maicii Domnului, Maria devenind mama națiunii. Nu e vorba de numele de botez al femeii, în numele Maria sunt integrate toate femeile cu nume creștine ori necreștine.

Ion este formula românească tradițională a biblicului nume Ioan – înaintemergătorul și botezătorul.

Numele Ioan s-a impus mai târziu, dar nu s-a generalizat, prin biserica greco-catolică și prin Școala Ardeleană ce a generat renașterea conștiinței identitare prin Episcopia de la Blaj.

A fost un gest de elevație, printre toate celelalte, prin care se urmărea afirmarea corectă a unei identități, în contextul în care românimea ardeleană era considerată de Unio Trium Nationum o națiune inferioară și tolerată numai din rațiuni economice.

Dincolo de toate acestea, plugarul român rămâne la tradiția lui de Ion, cel care ară și seamănă, muncește și se lasă jecmănit, își face casă de lemn, într-o frățietate naturală cu pădurea, iubește și pleacă dincolo strângând în pumn puținul pământ pe care îl are.

Acest Ion este capabil să lase totul și să plece la război și să cadă pentru o cauză dreaptă. Iar această cauză e o datorie sacră a bărbatului – apărarea spațiului vital pentru cei de acasă.

Din perspectiva războiului lumii, Ion soldatul se aseamănă mai mult cu Ioan Evanghelistul decât cu Ioan Botezătorul. Tânărul din Noul Testament seamănă cu tânărul din sate care pleacă să întâlnească moartea, pentru a salva credința în ceva mai presus de el – neamul său. Acest Ion tânăr este singurul dintre apostoli care rămâne să o sprijine pe mama îndurerată, trăind împreună oroarea răstignirii. Iar El, de la înălțimea cuiei ce-l ține suspendat în aer, zice: „De ce plângi, femeie? Iată, el e fiul tău!”

Este o înfiere mistică, iar Maica România, asemeni Mariei, îl înfiază pe Ion cel tânăr, care nu ezită să plece la război să o apere. Și chiar dacă ezită, își revine și intră totuși în tranșee! Plugarul Ion este cel ce a apărat grădina Maicii Domnului, cum a numit această țară papa Ioan Paul al II-lea, când i-a sărutat pământul. Știa el ceva din sursele Vaticanului și a avut curajul să o spună, amintindu-și și de îndepărtata sa descendență românească pe linia maternă.

Toți voievozii români au fost Ion. Titulatura lor domnească începe cu particula „Io”. „Io, Mircea voievod, prin mila lui Isus Hristos domn și stăpânitor”. Ne-am obișnuit să le zicem voievozi, deși această titulatură se referă doar la calitatea de comandant militar suprem. Calitatea regală este exprimată prin titlul de domn – de la latinescul dominus.

Pentru a putea fi uns (confirmat) ca domn prin ceremonial creștin, trebuia să fie înainte mergătorul lui Isus și să aibă un nume creștin. Numele Ioan (Botezătorul) era acesta, dar sub influența popularului și generalizatului termen Ion, numele a devenit Io. Ca urmare, Io nu e prenumele personal „eu” în formula sa populară „Io”, ci o titulatură sacră cu care trebuie să înceapă orice domnie. Prin el ni se spune că e apărătorul credinței și al Grădinii Maicii Domnului, cel care promovează creștinismul. Iar acest lucru se vede și din marele număr de biserici și mănăstiri zidite de domnitori.

Soldatul Ion stă în mijlocul istoriei noastre, face parte din oastea cea mare condusă de Io (Ion) - Voievod și Domnitor. Și unul și altul cad de multe ori în luptă, ori după luptă și victorii cad sub ghilotina politică a vremurilor.

Io, Ioan Voievod, care a îndrăznit cu temeritate să se ridice împotriva Înaltei Porți, cade sfâșiat de turci la cahl.

Colonelul Alexandru Ioan Cuza, ajuns prin voia Domnului și efortul mulțimilor principe domnitor, a făcut România modernă, cu oaste și steag, cu reforme și dezrobiri, a aliniat-o la Europa modernă. Și ca recompensă recunoscătoare a fost alungat din domnie și din țară după șapte ani (cifra sacră) de ridicare a țării din praful oriental.

Ion Antonescu – șeful Statului, după ce a încercat să salveze România din rătăcirea în care o aruncase Carol al II-lea și să recâștige provinciile României Mari, pierdute sub același rege, este arestat de regele Mihai, predat rușilor, adus în țară, judecat ca criminal de război și dat pământului prin glonț, fără legătură la ochi.

Soldatul Ion din Berbești este simbolul tuturor Ionilor români. În simplitatea și decența lui, precum și a inscripției pe care am redat-o în autenticitatea ei integrală, îi reprezintă pe toți soldații români căzuți pentru țară. Iar Ion fără de mormânt este imaginea tuturor Ionilor – politicieni, intelectuali și generali, care au fost îngropați în închisorile comuniste (tot fără mormânt) și în anonimatul devastator pentru conștiința națională.

Între aceste două extreme sunt toți soldații necunoscuți – cu toate numele lor uitate – întruchipați de cel din Parcul Carol, peste care stă țărâna României Mari. ■

*Momentul solemn al deschiderii festivității de premiere.
Membrii juriului, de la dr. Ia Stg., Grigore Buciu, Dumitru Roman, Visarion Neagoe, Alexandru Oșca.*

Gala Premiilor Asociației Naționale Cultul Eroilor, „Regina Maria”, ediția a VII-a, 2020

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, în parteneriat cu Ministerul Apărării Naționale, a sărbătorit Ziua Eroilor, prin organizarea Galei Premiilor „Cultul Eroilor”, ediția a VII-a, 2020, și lansarea volumului „Crucea eroilor români de pe Muntele Caraiman, istoric, restaurare, reabilitare, conservare”, apărut anul acesta la Editura Centrului Tehnic Editorial al Armatei.

Evenimentul a avut loc marți, 8 iunie 2021 – cu două zile înainte de Ziua Eroilor și sărbătoarea Înălțării – la Galeria Artelor a Palatului Cercului Militar Național din București, în prezența unui număr restrâns de invitați, cu respectarea restricțiilor în vigoare la această dată, între care testarea rapidă antigen și obligativitatea purtării măștii de protecție, ceea ce a provocat un oarecare disconfort, mai ales că în sală s-au aflat multe persoane în vârstă. Dincolo de aceasta, festivitatea și-a păstrat caracterul solemn și atmosfera de distincție intelectuală cu care ne-am obișnuit din edițiile anterioare.

Ceremonia a fost deschisă în acordurile Imnului Național și ale Imnului Eroilor. Generalul-maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” și președintele juriului concursului, a adresat salutul de „Bun Venit!” la Gala Premiilor „Cultul Eroilor”.

Festivitatea de premiere a fost moderată, ca de obicei, de generalul de brigadă (r) Grigore Buciu, care a făcut o scurtă evocare a începuturilor acestui concurs, al cărui scop principal este acela de a stimula excelența în cercetarea istorică și a promova cultul eroilor noștri.

După cum se știe, juriul și-a păstrat (cu mici excepții) aceeași componență de la o ediție la alta, respectiv: prof. univ. dr. Ioan Scurtu, general-maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, prof. univ. dr. Petre Otu, conf. univ. dr. Alexandru Oșca, general de brigadă (r) Grigore Buciu și col. (r) Dumitru Roman (care a asigurat și secretariatul concursului). Premiile au fost înmânate de președintele juriului, după cum urmează:

Marele Premiu "Comandor Virgil Alexandru Dragalina" al Asociației Naționale Cultul Eroilor "REGINA MARIA"

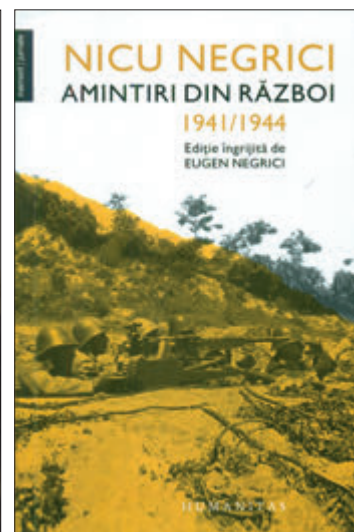

Marele Premiu „Comandor Virgil-Alexandru Dragalina”, în valoare de 1000 Dolari SUA, pentru volumele: *Monumente din județul Maramureș închinare eroilor din Primul Război Mondial*, ediție coordonată de prof. dr. Ștefan Mariș, Editura Ethnologica, Baia Mare, 2020 și *Amintiri din război*, autor Nicu Negrici, ediție îngrijită de Eugen Negrici, Editura Humanitas, București.

Premiul a fost înmănat, de președintele juriului, domnului Avram Florin Ioan, referent cultural la Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș.

Premiul a fost înmănat, de președintele juriului, cunoscutului scriitor și critic literar Eugen Negrici.

Premiul „Sublocotenent Ioan R. Marinescu” al Asociației Naționale Cultul Eroilor „REGINA MARIA”

Premiul „Sublocotenent Ioan R. Marinescu”, în valoare de 500 Dolari SUA, pentru volumul *Omagiu eroilor și veteranilor de război prahoveni*, autor col. (rtr) Constantin Chiper, Editura Karta – Graphic, Ploiești, 2020.

Premiul „Căpitan Alexandru Manoliu” al Asociației Naționale Cultul Eroilor „REGINA MARIA”

Premiul „Căpitan aviator Alexandru Manoliu”, în valoare de 500 Dolari SUA, pentru volumul *Generalul Ernest Broșteanu, Eliberatorul Basarabiei*, autor prof. univ. dr. Ion Giurcă, Editura militară, București, 2020.

Membrii juriului – Alexandru Oșca, Petre Otu, Visarion Neagoe și Grigore Buciu – au vorbit despre volumele premiate și autorii lor. De asemenea, dl. ing. Sorin Novac și dl. Dumitru Roman au prezentat mesajele de salut ale doamnelor Opritsa Popa Dragalina, Irina Nelson, domnilor Cornel Dumitriu și Radu Manoliu, susținătorii și sponsorii celor șapte ediții ale concursului.

Evenimentul s-a încheiat cu lansarea volumului „Crucea eroilor români de pe Muntele Caraiman, istoric, restaurare,

reabilitare, conservare”, apărut sub coordonarea dr. Codrin Dumitru Munteanu și prof. univ. dr. Ion Giurcă.

Felicitări câștigătorilor și mult succes ediției a VIII-a a concursului, care se va încheia la sfârșitul anului 2021! ■

Colonel (r) Nicolae IVAN
Foto: Eugen MIHAI

Ediția a VIII-a, 2021, a concursului Premiile Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

Marele Premiu

“Comandor Virgil Alexandru Dragalina”

al Asociației Naționale Cultul Eroilor

“REGINA MARIA”

Premiul “Sublocotenent Ioan R. Marinescu”

al Asociației Naționale Cultul Eroilor

“REGINA MARIA”

Premiul “Căpitan Alexandru Manoliu”

al Asociației Naționale Cultul Eroilor

“REGINA MARIA”

Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria” lansează ediția a VIII-a a Premiilor Anuale acordate celor mai bune lucrări având ca domeniu de cercetare participarea armatei române pe câmpurile de luptă ale războaielor din 1877-1878; 1913; 1916-1919; 1941-1945 (analize ale unor bătălii; memorialistică de război, biografii ale unor personalități militare; soarta prizonierilor de război; militari dispăruți pe front; monografii ale unor opere comemorative de război sau ale unor unități combatante - batalioane, regimente, brigăzi, divizii, nave de luptă etc.).

La această ediție vor fi acordate trei premii:

- Marele Premiu **“Comandor Virgil Alexandru Dragalina”**, în valoare de 1000 de dolari SUA;
- Premiul **„Sublocotenent Ioan R. Marinescu”**, în valoare de 500 de dolari SUA;
- Premiul **„Căpitan aviator Alexandru Manoliu”**, în valoare de 500 de dolari SUA.

Condiții de premiere:

1. Sunt considerate eligibile pentru a fi premiate lucrările de autor (colectiv) în limba română editate în anul 2021.
2. În evaluarea volumelor propuse pentru concurs, membrii juriului vor ține seama de următoarele criterii: valoarea științifică; noutatea temei; originalitatea conținutului, analizei și interpretării datelor de arhivă; stilul de redactare; aparatul critic; prezentarea grafică.
3. Nu vor fi luate în considerație lucrările reeditate sau cele de ficțiune.
4. Volumele câștigătoare vor fi stabilite de un juriu a cărui componență va fi aprobată prin decizia Biroului Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”.
5. În cazul în care vor fi mai multe lucrări cu același număr de puncte, departajarea se va face în funcție de punctajul obținut la criteriul valoare științifică.
6. Lucrările (cel puțin cinci exemplare) propuse pentru concurs se trimit prin poștă sau curier, în plic închis, cu mențiunea Premiile ANCERM, pe adresa: Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria”, Bd. Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011203.
7. Termenul limită de depunere a lucrărilor (cărților): 31 decembrie 2021.

Biroul Executiv Central
al Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”

Nepoatele generalului erou Ioan Dragalina, oaspeți de onoare ai Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

„Fotografie de familie”, De la dr. la stg.: col. (r) Dumitru Roman, gl. mr. (r) Visarion Neagoe, Opritsa Dragalina, Rodica Voiculescu, gl. bg. (r) Petre Stoica, gl. bg. (r) Grigore Buciu, gl. bg. (r) Radu-Șerban Dan.

„Acum 15 ani, într-o duminică rece și întunecată de început de primăvară, la invitația Comunității române ortodoxe din Sacramento, Statele Unite, am avut cinstea să vorbesc despre străbunii mei. Mi-am numit povestea: *Slujitori ai Neamului, Familia Dragalina în mărturie istorice*. Mi-am depănat amintirile cu mare emoție. Vorbele rostite atunci și-au luat zborul pe internet și s-au întors, ca păsările cerului, cu un dar minunat: cu caldă prietenie a domnului

colonel Dumitru Roman și cu prezența în viața mea a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Din ziua aceea, întunecată, dar încununată cu aureola speranței, am visat să mă reîntorc „acasă”, am visat să vă cunosc nu numai virtual, ci și personal. Și să vă mulțumesc pentru bucuria pe care mi-ați dăruit-o: pentru prețuirea trecutului, pentru minunate amintiri, pentru dovezile de curaj și sacrificiu ale Eroilor noștri.”

Așa și-a început cuvântul doamna Opritsa Dragalina Popa la întâlnirea cu conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, la sediul central din Bd. Ion Mihalache, în chiar anul în care sărbătorim împlinirea a 30 de ani de la înființarea asociației.

A fost o adevărată întâlnire de familie, pentru că doamna Opritsa Dragalina este o promotoare sinceră a Cultului Eroilor, fiind alături de noi, cu gândul și cu sufletul, în toate momentele

Doamna Opritsa Dragalina a primit
Emblema de Onoare a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

importante. La îndemnul său și cu susținerea sa financiară, ca sponsor principal, au fost lansate, în 2014, Premiile Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, menite să stimuleze excelența în cercetarea trecutului istoric al românilor. Împreună am pregătit pentru editare manuscrisele comandoului Virgil Alexandru Dragalina: *Viața Tatălui meu, generalul Ioan Dragalina; Escadrila de Nistru*, ambele apărute la Editura militară.

Am primit-o cu mare bucurie în mijlocul nostru și pe doamna Rodica Voiculescu, cealaltă nepoată a generalului Ioan Dragalina, deși condițiile vitrege impuse de pandemie nu ne-au permis să invităm la această întâlnire, așa cum ne-am fi dorit, toți sponsorii concursului – doamna Irina Nelson și domnul dr. Cornel Dumitriu, din Statele Unite, domnul dr. Radu Manoliu, din Olanda, precum și toți câștigătorii celor șapte ediții ale concursului, inclusiv membrii juriului.

Opritsa Dragalina Popa și

Rodica Voiculescu sunt ultimele nepoate în viață ale generalului Ioan Dragalina, eroul de la Jiu, căzut în Marele Război, în anul 1916. Opritsa este fiica băiatului cel mic al acestuia, comandorul Virgil Alexandru Dragalina, combatant, ca și fratele său Corneliu, în ambele războaie mondiale. În 1969 a fost nevoită să emigreze în America, împreună cu soțul său, dr. Valentin Popa, după care li s-au alăturat, în 1971, familia surorii sale, Ioana, și, în 1975, părinții lor, Virgil Alexandru și Virginia, născută Theodorescu. În toți acești ani au suferit mult de dorul de țară. Îndeosebi tatăl lor a făcut încercări repetate de a se reîntoarce acasă, în țara lui dragă, pentru care luptase în două războaie, și unde își aveau mormintele moșii și strămoșii lui, la Caransebeș, leagănul neamului Dragalina. Dar nu a mai fost cu puțință. A murit în 1980 și a fost înmormântat la New York. N-a apucat să vadă schimbarea de regim, din 1989, la care a sperat o viață.

I-a împlinit visul fiica sa cea mai mică, Opritsa, care, după aproape

22 de ani, revine în țară, singură, la un an de la moartea soțului, eminentul dr. Valentin Popa. A plecat de la reședința sa din Elk Grove, California, a traversat jumătate de glob pământesc, 36 de ore cu avionul, în contra fusului orar, pentru a-i cunoaște pe „oamenii de la Cultul Eroilor” și pentru a se reculege la mormântul bunicului său din Cimitirul Bellu militar și la Crucea din Defileul Jiului, locul unde a fost rănit generalul Ioan Dragalina.

„Am visat să mă întorc. Și Dumnezeu mi-a îndeplinit dorința! – ne-a mărturisit în plenul întâlnirii. Astăzi, cu bucurie pot să-mi exprim personal recunoștința pentru munca plină de abnegație a Asociației și, în mod egoist, să vă mulțumesc pentru căldura cu care m-ați acceptat în mijlocul dumneavoastră. Aduc cu mine câteva amintiri, fascicule de lumină care au dăinuit în pofida vremurilor întunecate care s-au abătut asupra României în a doua jumătate a secolului trecut: o fotografie a Reginei Maria, cu semnătura olografă, dăruită tatălui meu, Virgil Alexandru Dragalina, și două scrisori fragile, pe care, în acele zile negre de după război, le-am ținut ascunse, le-am păstrat în suflet.

Au supraviețuit bombardamentelor feroce din 4 aprilie 1944 și, mai apoi, perchezițiilor soldaților ruși, care noapte de noapte dădeau buzna în casă, căutând arme... Au supraviețuit perchezițiilor anilor '50, dar și atunci când, ilegal, le-am strecurat peste graniță. Timp de 50 de ani au supraviețuit călătorind cu mine de pe o coastă

a Americii pe cealaltă... Acum doresc să le repatriez! Doresc să vi le încredințez, fiindcă sunt convinsă că, în grija Asociației Cultul Eroilor, lumina lor va dăinui..."

Taboul și scrisorile originale, deosebit de valoroase, au fost înmânate președintelui Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, domnul general maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, și vor fi păstrate de acum în fondul arhivistic de onoare al asociației.

Este vorba de o scrisoare a cunoscutului epigramist și poet Cincinat Pavelescu adresată generalului Ioan Dragalina, care se afla grav rănit la spitalul Palatului Regal din București. Scrisă în plin război, în Munții Bucegi, în octombrie 1916, scrisoarea lui Cincinat Pavelescu este însuflețită de un sfânt patriotism și radiază o neclintită încredere în victorie: „Pe aici bubuie tunul! Dar în cântecul lui aud cuvântul sfânt: *Biruim!*” (România eroică nr. 42-43/2011)

Cealaltă scrisoare, publicată în revista *România eroică* în anul 2011, aparține Reginei Maria și este adresată fiului ei, prințul

Nicolae. Un adevărat testament moral! Mama își îndeamnă fiul să fie „stânca și consolarea” părinților, să se comporte cu dragoste și dăruire față de patrie. Să nu se abată niciodată de la datorie! Să ducă mai departe munca grea începută de Regele Carol I și continuată cu abnegație de ea și de Regele Ferdinand! „Tu știi că Papa și cu mine – scrie Regina Maria –, întocmai ca bătrânul nostru unchi și mătușă, am renunțat la orice sentiment egoist pentru a trăi cu singurul și unicul ideal: ridicarea României!”

Doamna Opritsa Dragalina povestește că regina și-a rugat fiul să păstreze această scrisoare în Biblie, chiar dacă nu o va mai citi, fiindcă prezența scrisorii în paginile Mântuirii îi va reaminti de îndatorirea pe care o are față de patrie, față de România. Dar, principele Nicolae nu i-a îndeplinit dorința. A aruncat scrisoarea. „Atunci, tatăl meu – își amintește doamna Dragalina – a cules-o și i-a înmânat-o, rugându-l s-o păstreze în Sfânta Carte, așa cum l-a sfătuit Regina. „Dacă îți place atât de mult, păstrează-o în Biblia ta!” – i-a răspuns prințul.

Și tata a păstrat-o! Ani mai târziu mi-a încredințat-o și astăzi, la rândul meu, v-o încredințez. Asociația, care poartă numele Reginei Maria, reprezintă simbolic Biblia, sanctuarul dorit de Regină. Aici, în incinta eroilor, scrisoarea Reginei Maria își va găsi lăcașul merit, lăcașul sfânt!..."

În această atmosferă sinceră și emoționantă, domnul general-maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe a înmânat doamnei Opritsa Dragalina Popa **Emblema de Onoare a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”**, cea mai înaltă distincție a organizației, precum și **Diploma Aniversară cu ocazia împlinirii a 30 de ani de la înființarea Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”**. De asemenea, a acordat doamnei Rodica Voiculescu **Diploma de Excelență** a asociației pentru sprijinul financiar acordat de-a lungul anilor.

După două zile de la această întâlnire, la 13 octombrie, Opritsa Dragalina Popa a plecat spre California. A părăsit pământul drag în care s-a născut cu speranța că se va mai întoarce să-l sărute măcar o dată și să se reculegă la mormintele strămoșilor Dragalina!

Închei aceste rânduri cu speranța că i se va împlini dorința și cu sentimentul că întâlnirea cu aceste distinse Doamne rămâne, pentru mine, momentul cel mai plăcut și mai emoționant pe care l-am trăit în cei 15 ani de când slujesc la Cultul Eroilor, ca redactor șef al revistei „România eroică”! ■

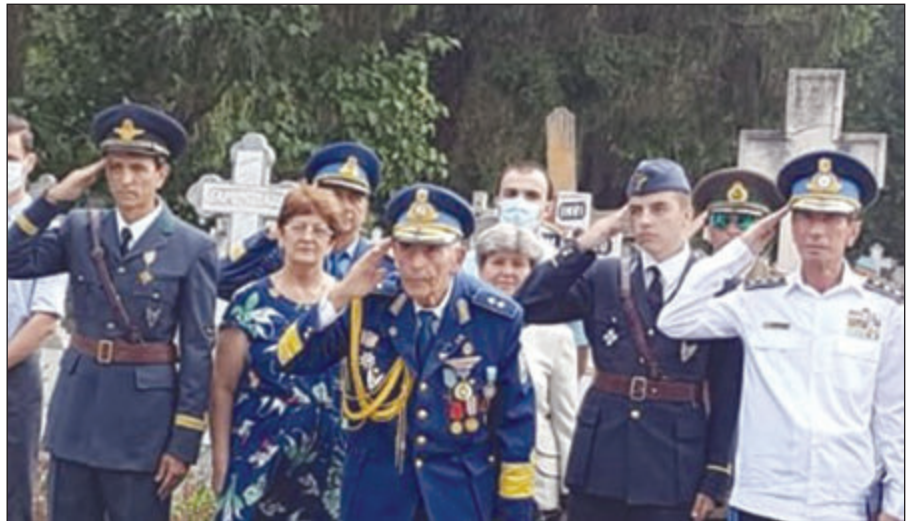
Doamnei Rodica Voiculescu i-a fost acordată Diploma de Excelență

Colonel (r) Dumitru ROMAN

Ultima luptă aeriană a căpitanului Alexandru Șerbănescu

În fiecare an, la 18 august, Fundația "Erou Căpitan Aviator Alexandru Șerbănescu", prin președintele ei, distinsa și neobosita doamnă Eleonora Arbănaș, ne invită să ne amintim de o pagină eroică din istoria aviației noastre: ultima luptă aeriană a faimosului căpitan aviator Alexandru Șerbănescu. Locul întâlnirii: Cimitirul Ghencea Militar, din București, aleea principală, mormântul Eroului.

Poate că mulți se întrebă ce caută mormântul unui as al aviației, un erou de care ar trebui să fie mândru orice român, rătăcit într-o parcelă cu morminte în exclusivitate ale familiilor unor militari de carieră, e drept, dar care n-au murit pe câmpurile de luptă. Puțini știu, însă, că în această parte a Cimitirului Ghencea Militar a existat, amenajată de Societatea Cultul Eroilor, o parcelă a eroilor căzuți pe frontul de Est, în primii ani ai campaniei împotriva Uniunii Sovietice. După război și venirea la putere a tancurilor sovietice pe care călăreau niște personaje sinistre, cu nume mai mult sau mai puțin românzate (nu e cazul să-i amintim aici, noi, românii, îi știm, dar ne facem că nu-i știm, că așa ne cere "corectitudinea politică"!?), eroii de pe Frontul de Est și, odată cu ei, și mormintele lor, au intrat în dizgrație. O vreme, respectiva parcelă a eroilor a fost dată uitării, apoi a început să "găzduiască" alți "locatari". De fapt, ceea ce se întâmpla în viața cotidiană a noului regim, unde casele "chiaburilor" și ale "burgheziei" erau ocupate cu forța de oamenii puterii, se repeta aidoma și în unele cimitire ale

La cei 97 de ani ai săi, generalul Radu Theodoru (în centru), veteran de război, a venit să-și salute comandantul!

eroilor. În scurtă vreme, parcela eroilor din Ghencea Militar a căpătat altă înfățișare. Mormintele eroilor (cele mai multe) au fost desființate, iar pietrele tombale au fost sfârâmate și folosite ca material pentru pavarea aleilor cimitirului. Arhitecta Eugenia Greceanu, orfană de război (tatăl ei, locotenent-colonelul Mihai Gh. Popescu, din Regimentul 15 Artilerie, căzuse la 19 august 1941 (altă zi de august fatidică!) în luptele de la Odessa și își avea mormântul chiar în această parcelă) îmi povestea, cu durere și revoltă, că a fost martoră la o asemenea scenă de profanare și i-a blestemat pe "păgânii", spunea ea, care băteau cu baroasele în morminte...

Nu știu prin ce minune, mormântul eroului Alexandru Șerbănescu a scăpat de la distrugere! Probabil că au fost și oameni care și-au dat seama că ar fi fost un mare sacrilegiu și o mare nedreptate a istoriei – de fapt, o mare rușine pentru armata noastră – să se întâmple așa ceva! Pentru că acest charismatic pilot de vânătoare face parte din patrimoniul eroic al românilor! Un as al aviației militare fără egal! Un reper pentru generațiile de azi și de mâine a ceea ce înseamnă onoare, demnitate și curaj!

De aceea, comemorarea de la "18 august" trebuie să rămână, așa cum afirmă doamna Eleonora Arbănaș, "un eveniment cu tradiție în conștiința celor care

*Omagiul
Ministerului Apărării
și al Direcției
pentru Relația cu
Parlamentul, adus
de domnul General
lt. Lupulescu Nicolae
și doamna maior
Magda Șerban.*

români care au luptat în ultimul război mondial, l-am numit pe generalul în retragere Radu Theodoru, aflat la venerabila vârstă de 97 de ani – a venit de la câteva zeci de kilometri de București, din Comana județului Giurgiu, îmbrăcat în uniformă militară, să se reculegă la mormântul camaradului său. Am spus “ultimul supraviețuitor”, pentru că, în această zi de “18 august”, pilotul de vânătoare Ion Dobran, un alt as al aviației militare, altădată nelipsit de la această ceremonie, a fost dat “absent motivat!” la apelul solemn! “Este foarte bolnav! Cred că-l vom pierde curând” – mi-a spus, întristată, doamna Arbănaș. Într-adevăr, la 24 septembrie 2021, am aflat, generalul Ion Dobran a plecat la cele veșnice, să

au ținut vie amintirea eroului între eroi Alexandru Șerbănescu, unul dintre cei mai curajoși luptători aerieni pe care i-a avut țara noastră, și a aviatorilor eroi din grupurile de vânătoare ale Aviației Regale Române!”

Am luat parte la un ceremonial pe cât de simplu, pe atât de emoționant. Și cred că ar fi fost emoționant pentru fiecare dintre noi să vezi cum un fost pilot de război – ultimul supraviețuitor din acea pleiadă de zburători

*Doamna
Eleonora
Arbănaș,
reculegere la
mormântul
Eroului*

Florile Recunoștinței, aduse de elevii din Colonești, Olt, însoțiți de doamna învățătoare

se întâlnească cu Șerbănescu, cu Tudor Greceanu, cu Dan Vizanty, cu Bâzu Cantacuzino... Avea 102 ani, 340 de misiuni, 74 de lupte aeriene și o legendă pe care ne-a lăsat-o să o ducem mai departe!...

Fi-vom, oare, în stare să ținem această legendă în viață?

Eu cred că "Da!" Îmi întăresc speranța toți cei prezenți aici, dar mai ales acest grup de copii de la Școala Gimnazială "Aviator Alexandru Șerbănescu", în frunte cu tânăra și distinsa lor învățătoare, veniți tocmai din Coloneștii de Olt, să se reculegă și să pună o floare la mormântul pilotului căzut în acel 18 august 1944, undeva, în apropierea satului lor, erou al cărui nume se află, astăzi, pe frontispiciul școlii lor. La microfon este invitat scriitorul și veteranul de război Radu Theodoru, cel care a luptat sub ordinea căpitanului Șerbănescu. Peste puțin timp îl voi reîntâlni, sunt sigur, la Comana, acolo unde, din inițiativa domniei sale, s-a consolidat o

tradiție admirabilă: sărbătorirea Zilei Armatei. Îl ascultăm, toți, cu luare-aminte. "Șerbănescu – spune fostul pilot de vânătoare – reprezintă chintesența eroică a pilotului român. El a intrat în

Mormântul Eroului

istoria aviației nu numai prin calitățile lui de zburător, ci și prin cele de om și ofițer. A fost de-o corectitudine și demnitate impresionantă, un camarad de excepție, nu și-a părăsit niciodată coechipierii".

Preotul militar al Cimitirului Ghencea Militar, Iulian Iliescu oficiază slujba de pomenire, în timp ce iakării acrobați ai comandurului pilot Dan Ștefănescu survolează zona, aducând, prin zborul lor, salutul tuturor aviatorilor adresat Eroului. Se depun coroane de flori. Un moment poetic, susținut de actrița Doina Ghițescu, se așterne peste inimile noastre, în această dimineață de "18 august 2021".

Îmi întorc privirea dinspre cer și o ascult pe doamna Eleonora Arbănaș, sufletul acestei întâmplări unice: "Ceremonia de astăzi este printre cele mai emoționante tradiții militare românești. Este un eveniment care datează din anii '50, când un număr restrâns de aviatori din Grupul 7 și 9 Vânătoare au hotărât să vină, an de an, să-și salute comandantul! Era o comemorare restrânsă, în condițiile restrictive ale acelor vremuri. După 1993, au avut loc și comemorări cu ceremonial militar susținut de forțele aeriene române. Evenimentul comemorativ din 18 august a devenit astfel o tradiție pe care fundația o duce mai departe în memoria eroului și aviatorilor de vânătoare. Este omagiul nostru pentru toți zburătorii care au luptat în cel de-al Doilea Război Mondial!" ■

Colonel (rtr.) Dumitru ROMAN

Pomenirea soldaților români din cimitirele militare din Austria

Pe teritoriul Austriei există mai multe cimitire militare în care își dorm somnul de veci soldați români din primul (Viena/Zentralfriedhof, Tulln/Donau, Zwentendorf/Donau, Lebring/Steiermark) și al doilea război mondial (Sommerein și Mauthausen). Numărul cimitirelor având soldați români din Austria este însă mult mai extins.¹

Încă din perioada interbelică s-a început amenajarea unor astfel de cimitire militare pentru comemorarea victimelor războiului, indiferent de naționalitate sau de religie, conform convențiilor și tratatelor internaționale.

Vom stăruii doar asupra a trei cimitire: cimitirul românesc din Zwentendorf/Donau, care se bucură de o anumită notorietate, cel din Tulln și parcela din cimitirul central din Viena. Acestea au fost evidențiate cu regularitate atât în presa austriacă a vremii, în publicațiile parohiei românești din Viena (*Almanahurile și Chemări la Hristos*), dar și în periodicele Bisericii Ortodoxe Române. Ele au beneficiat de o atenție sporită fiind aproape de capitală, unde Biserica Ortodoxă Română este prezentă de secole. Celelalte cimitire, aflându-se în regiuni diferite ale Austriei, au fost mai greu accesibile. Abia după anul 1997, odată cu înființarea unei

parohii ortodoxe române la Graz, se oficiază anual slujbe de Înălțare – Ziua Eroilor într-un

cadru mai restrâns și în cimitirul mai puțin cunoscut din Lebring/Steiermark.²

În **cimitirul central din Viena** se află adunate în 12 morminte comune rămășițele pământesti ale câtorva sute de ostași români: *„Este vorba de soldații români căzuți prizonieri în timpul întâiului război mondial 1916-1918, trimiși în lagărele de muncă sau prin fabricile din Viena și care și-au sfârșit zilele secerate de boli, de foame și de istovire. Aici s-a ridicat apoi, prin anul 1927, o troiță de piatră, care mai târziu, în anul 1965, prin sprijinul Patriarhiei Române și al Societății mormintelor de război din Austria, din îndemnul și cu purtarea de grijă a parohiei și a coloniei române din Viena, a fost înconjurată cu 12 cruci de piatră, menite să străjuiască somnul cel veșnic al vitejilor ostași, care se odihnesc aici de aproape o jumătate de veac.”*³

Din cronicile publicate de parohia vieneză, aflăm că după inaugurarea troiței în anul 1927 (la aproape un deceniu de la încheierea războiului), în fiecare toamnă, de ziua morților (Moșii de toamnă) se săvârșea slujba parastasului cu depuneri de coroane de flori.⁴

Cimitirul soldaților români din Zwentendorf/Donau (155 de soldați)

Acest cimitir a fost inaugurat la aproape 13 ani distanță (28.5.1930) de anul la care acești soldați luați prizonieri au pierit (1917) datorită condițiilor grele de muncă din fabricile de muniții din acea zonă, dar și datorită alimentației insuficiente și a lipsei asistenței medicale în condițiile izbucnirii epidemiei de tifos. Se pare că acest cimitir a fost vizitat de regina Maria, împreună cu regina Elena (mama regelui Mihai

al României) la data de 1.9.1932.⁵

Odată cu numirea părintelui profesor Gheorghe Moiescu (1906-1974) – profesor și istoric de vocație – la 1 octombrie 1960, ca paroh al Comunității Ortodoxe Române din Viena⁶, interesul pentru a scoate din uitare trecutul țării noastre a sporit considerabil, printre preocupările sale numărându-se și îngrijirea permanentă de cimitirele cu români din Viena, Tulln și Zwentendorf.

Din îndemnul său se oficiau pelerinaje și slujbe de pomenire la mormintele de mai sus de cel puțin două ori pe an: toamna de ziua morților în calendarul catolic și în perioada dintre Înălțare și Rusalii. Tot la stăruințele sale s-au realizat lucrări de restaurare a monumentelor, a crucilor din mai multe cimitire și de împrejmuire cu gard de fier a cimitirului din Zwentendorf cu sprijin venit atât de la Patriarhia Română, cât și de la autoritățile austriece, față de care s-a bucurat de multă trecere.

La invitația sa, a vizitat **cimitirul din Tulln** (46 de soldați) – la 29.2.1964 – ÎPS Iustin Moiescu, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, viitor patriarh al României; Mitropolitul Firmilian al Olteniei a oficiat ceremonia de sfințire în 20.6.1965 a unei cruci de piatră în cimitirul din Tulln. Același ierarh a venit și la împlinirea a 7 ani de la acest eveniment (2 iulie 1972) împreună cu ambasadorul României și autorități locale austriece.⁷

De departe cea mai importantă vizită a vremii la Tulln și Zwentendorf a fost cea a Patriarhului Justinian Marina,

însoțit de Mitropolitul Teoctist Arăpașu (viitorul patriarh al României), cu prilejul vizitei sale în Austria la invitația cardinalului Franz König, în perioada 21-29 iunie 1968. De asemenea, Patriarhul Teoctist (1986-2007) a vizitat Austria în anul 1987, iar printre obiectivele pe care le-a vizitat, la Viena și la Salzburg, s-au numărat și mormintele din Tulln și Zwentendorf.

Urmașii părintelui Gh. Moiescu au dus mai departe tradiția pelerinajelor la cimitirele din Tulln și Zwentendorf în perioada dintre Înălțare și Rusalii. În perioada recentă se oficiază slujbe de pomenire și la mormintele soldaților români căzuți în al Doilea Război Mondial, însoțit fiind de număr însemnat de credincioși și de către autoritățile consulare și de cele locale. ■

Pr. Cătălin-Florin SOARE

NOTE

¹ O listă nedefinitivă puteți consulta aici: <https://once.mapn.ro/pages/view/96>

² http://www.denkmalprojekt.org/2009/lebring_kgs_wk1_stmk_oe.htm

³ *Almanahul Parohiei Ortodoxe Române din Viena*, XI, anul 1972, p. 251.

⁴ Idem, anul 1965, p. 246.

⁵ *Reinschrift Pfarrgedenkbuch Zwentendorf*, p. 147, transcriere din condica parohiei romano-catolice Zwentendorf/Donau prin bunăvoința Mag. M. Ledwinka.

⁶ Pr. Dr. N. Dura, *Biserica trăită departe*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Buc. 2005, p. 275.

⁷ *Almanahul Parohiei Ortodoxe Române din Viena*, XII, anul 1973, p. 193.

Pe Nistru, la Slobozia Horodiște (II)

Căpitanul (r) Ioan Ioniță a făcut parte din grupul de români, membri ai subfilialei Văleni de Munte, a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria, care a oficiat un pelerinaj în Basarabia, la cimitirele ostașilor români căzuți în luptele de pe Prut și Nistru, la începutul războiului, în vara anului 1941. O parte din impresiile sale a fost publicată în *România eroică* nr. 1(62)/2021. Continuăm, în cele ce urmează, cu însemnările despre câmpul de luptă de la Țiganca și cimitirul eroilor amenajat în această zonă.

La Țiganca și Cania, pe Prut...

În penultima zi am ajuns la Cania, iar în ultima zi la Țiganca, ambele localități situate pe malul stâng al Prutului, la o depărtare de 4-5 km una de alta (în dreptul localității Fălciu, din dreapta Prutului).

Țiganca a intrat în istorie datorită luptelor sângeroase care s-au dat în aceste locuri din dimineața zilei de 22 iunie 1941, când a început războiul, până pe 16 iulie 1941, când a fost eliberată. Ceea ce numim luptele de la Țiganca a cuprins, de fapt, un front de vreo zece kilometri, cu patru localități, Țiganca fiind poziția cea mai importantă, unde se formează un nod de comunicații din Basarabia

Centrală și de sud-est (șosele, cale ferată, două poduri). De aici armata română urma să înainteze în direcțiile Chișinău, Nistru și litoralul Mării Negre.

Apreciind valoarea strategică a acestei zone, sovieticii o fortificaseră puternic pe mai multe linii de apărare, unde au fost masate însemnate forțe militare și armament.

De la Prut, spre pozițiile inamice, terenul este în pantă foarte abruptă, 40°-50°. Ploile intense din perioada luptelor umflaseră apele. Sovieticii contraatacau susținuți de tancuri și aviație. În ziua de 12 iulie 1941 s-au dat lupte, fără întrerupere, timp de 16 ore; deseori se ajungea la încleștări corp la corp.

La Cania au murit 938 de militari, îngropați într-o groapă comună lungă de 100 m, iar la Țiganca au căzut 1020 de

luptători, care au fost îngropați în nouă gropi comune. Au fost cele mai sângeroase lupte, comparativ cu lățimea frontului, din toată campania din Est.

Rapsodul popular cânta: „...Pe deal la Țiganca/Curge sângele ca apa./Stăteau rușii în cazemate/Și ne băteau cu grenade/Cu grenade și stricnele/Și gloanțe mitraliere.../

Istoricii militari atribuie aceste pierderi grele faptului că infanteria nu a fost suficient susținută de artilerie și aviație, precum și lipsei de experiență a factorului uman, explicabilă – cred eu –, acelea fiind primele zile de război. Până la urmă pozițiile au fost cucerite, susținuți fiind de tancuri germane.

La Cania, mormintele au fost îngrijite de Centrul Social „Sf. Vasile cel Mare”. La Țiganca, în 1944, sovieticii au scos crucile de

lemn și au transformat cimitirul în stână de oi.

După anul 2000, dl. general de brigadă (r) Petre Stoica, în urma a patru deplasări la fața locului, însoțit și susținut cu mult entuziasm de reprezentanți ai veteranilor transnistreni, a adus la cunoștința autorităților române, printr-o bogată documentație, starea jalnică în care se afla cimitirul.

Instituția care s-a implicat în reamenajarea cimitirului eroilor a fost Oficiul Național pentru Cultul Eroilor.

S-au construit un gard împrejmuit înalt cu o poartă maramureșeană și o troiță din lemn, 145 de cruci din marmură albă, 11 plăci comemorative cu numele eroilor, două catarge pentru drapelele României și Republicii Moldova. Pentru prevenirea profanărilor, în interiorul cimitirului a fost înființat un schit de călugări.

Inaugurarea a avut loc joi, 1 iunie 2006, de Înălțarea Domnului - Ziua Eroilor în prezența înaltelor personalități din România și Republica Moldova, militari și civili. De la ANCE "Regina Maria" au participat dl. general

Inscripție pe placa din cimitir: Acest Cimitir de Onoare - în care sunt înhumați 1020 de eroi români căzuți în luptă, în iulie 1941, în capul de pod „Tiganca”, - a fost reconstruit de Oficiul Național pentru Cultul Eroilor. 1 iunie 2006

de brigadă (r) Petre Stoica, pe atunci președintele asociației, dl. colonel (r) Constantin Chiper, președintele Filialei Județene Prahova, și regretatul comandor Marius Popescu, membru în B. Ex. C. al ANCERM.

La cimitirul din Cania am fost însoțiti de un grup de elevi, conduși de administratoarea școlii; au venit cu brațele pline cu flori, pe care le-au așezat pe mormintele eroilor, alții ni le înmânau nouă pentru a putea face și noi același gest pios. Din partea delegației noastre a fost depusă o coroană de flori.

Întorși în localitate, în curtea unui muzeu recent înființat, am fost întâmpinați cu pâine și sare, în frunte cu autoritățile locale, ca niște oaspeți de seamă. Menționez că după lansarea ideii de a se înființa un muzeu al comunei, o familie a donat locul și casa părintească tradițională. Apoi, ceilalți săteni au donat atâtea exponate încât unele sunt ținute temporar în depozit până când primăria le va oferi un local mai mare.

După vizitarea muzeului am fost invitați la un spectacol artistic susținut de elevi și un cor de senioare, se poate spune chiar profesioniști, care participase în țară la emisiunea TV „Românii au talent”. În timpul spectacolului s-au încins mai multe hore cu dansatori din dreapta și stânga Prutului. După spectacol, am fost invitați la o masă cu mâncare gustoasă, mult vin și fără apă. În timpul ospățului, ca să meargă mai bine vinul, câteva soliste din corul de senioare au interpretat cântece populare, dar și un cântec plin de tristețe, din care

mi-au rămas în memorie versurile: „Tăticul meu e la război/lar eu aveam un an sau doi/Și n-a mai venit înapoi /Tăticul meu...”/.

Basarabeanul nu uită acel război – destul de scurt, doar de cinci luni – și poartă încă în suflet grozăviile îndurate; o țară mică suportă mai greu vitregiile vremurilor. În schimb era foarte cunoscut și apreciat faptul că România donase două sute de microbuze pentru transportul la școală al copiilor din localitățile greu accesibile. Tot aici am aflat că inițiativa organizării acestei primiri a aparținut elevilor, din adâncul inimilor lor curate.

La Cania am reținut un fapt care, în aparență, provoacă nedumerire. Părintele Burduja Vasile, preotul paroh, care mai degrabă este preacuvios decât preacucernic, a ridicat de curând o catedrală. După o judecată fugitivă am putea considera respectiva construcție nepotrivită, exagerat de mare pentru o comună. Numai că aceasta nu este o localitate oarecare. Se află pe acel front de aproximativ zece kilometri pe care în vara anului 1941 și-au dat viața mii de militari români, de aliați și sovietici. Se cuvenea să se ridice o catedrală!

În tot acest pelerinaj, am fost tare bucuros să constat că, și la nivel de subfilială, Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" are președinți destoinici, precum dl. colonel (r) Moise Nicolae, buni organizatori, cu multă dăruire, autoritate și patriotism. ■

Căpitan (r) Ioan IONIȚĂ,
Consilier juridic al A.N.C.E. "R.M."

Istoricul Ioan Scurtu a fost distins cu *Emblema de Onoare* a Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”

De ani buni, noi, cei de la Cultul Eroilor, ne bucurăm de colaborarea și de prietenia sinceră – care ne onorează – a unuia dintre cei mai valoroși istorici contemporani, domnul profesor Ioan Scurtu. La sfârșitul anului trecut, mai precis, la 27 noiembrie 2020, domnia sa a împlinit vârsta de 80 de ani! Condițiile și restricțiile impuse de pandemie nu ne-au permis, atunci, să-l omagiem așa cum se cuvine, într-un cadru sărbătoresc, în mijlocul conducerii Asociației Naționale Cultul Eroilor.

Îi dedicăm aici câteva rânduri, cu aceeași admirație și respectuoasă afecțiune din care a pornit inițiativa sărbătoririi domniei sale în ședința din 8 iulie a. c. a Biroului Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”.

Ioan Scurtu și-a început studiile primare în satul său natal, Dochia, din județul Neamț, după care a absolvit Liceul “Petru Rareș” din Piatra Neamț, în 1957, și Facultatea de Istorie a Universității din București, în 1962. Din acest an până în 2004, a fost profesor la Facultatea de istorie a Universității din București, oficiind, în paralel, 1992-1994, și ca decan al Facultății de Arhivistică, fiind, de asemenea, directorul general al Arhivelor Naționale (1991-1996). Între anii 2004-2007 a fost prorector al Universității “Spiru Haret”, dar și directorul Institutului de Istorie “N. Iorga” al Academiei Române (2001-2006). Timp de cinci ani, 2004 până în 2009, a îndeplinit funcția de director general adjunct al Institutului Revoluției

Române din Decembrie 1989, perioadă în care am avut onoarea să-l cunosc îndeaproape și să-i fiu învățăcel, în calitate de redactor al publicației “Caietele Revoluției”.

În anul 1971 a obținut titlul de doctor în istorie.

Cunoscându-i competența și disponibilitățile profesionale, când am preluat conducerea revistei “România eroică”, am îndrăznit să-l rog să facă parte din consiliul științific al acesteia și din juriul concursului de istorie al Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”. A acceptat cu plăcere și de atunci a fost prezent, în juriu, la toate cele șapte ediții ale concursului.

Profesorul Ioan Scurtu a fost, din 1999 până în 2012, președintele Secției de Științe Istorice și Arheologie a Academiei Oamenilor de Știință din România.

În toată activitatea sa didactică și științifică, a publicat peste 100 de cărți - dintre care 42 de autor – și în jur de 300 de studii, lucrări importante despre viața politică, rolul unor instituții și personalități, viața cotidiană etc. A îmbogățit istoriografia noastră prin câteva sinteze de istorie modernă și contemporană, îndeosebi secolul al XX-lea.

A fost distins cu premiul Academiei Române (1983); Ordinul Național “Serviciul Credincios” în grad de Cavaler (2002); Ordinul Meritul Cultural (2009) și Ordinul Republicii – Republica Moldova (2010).

Întâlnirea din această vară, de la sediul asociației noastre, a fost un prilej de bucurie, cel puțin pentru noi, dar și de emoție, domnul profesor Ioan Scurtu fiind distins cu “Emblema de Onoare”, cea mai înaltă distincție a asociației, odată cu acordarea Diplomei de “Membru de Onoare” al Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”.

Iar eu depun mărturie, prin cuvântul scris aici, și îl asigur că urările ce i s-au făcut în cercul restrâns de prieteni de la Cultul Eroilor sunt cea mai sinceră dovadă a prețuirii noastre și a respectului pe care îl purtăm! ■

Colonel (rtr.) Dumitru ROMAN

Generalul Alexandru Socec, Jurnal (III)

Continuăm publicarea jurnalului inedit al generalului Alexandru Socec cu însemnările din primele săptămâni de campanie ale anului 1916, când generalul a acționat la Ploiești, Valea Oltului și Dobrogea, în ultimele două teatre de operații aflându-se la comanda Diviziei 2 infanterie. Cum jurnalul nu era destinat publicității, tabloul luptelor este prezentat cât se poate de realist, departe de viziunea eroică din alte scrieri de acest gen.

O semnificație aparte au informațiile despre relațiile în interiorul comandamentului superior de comandă al armatei române, aprecierile asupra unor generali având darul să surprindă pentru câteva cazuri, expresie a unor animozități mai vechi. Valoroase sunt și informațiile despre cooperarea cu trupele ruse conduse de generalul Andrei Medardovitovici Zaiionkovski, comandantul Corpului 47 rus. Precizăm că datele sunt pe stilul vechi. Intervențiile noastre sunt între paranteze drepte.

Ca și în episoadele anterioare, am utilizat o serie de note pentru a lărgi cadrul istoric al evenimentelor.

Colonel (rtr.) prof. univ. dr. Petre OTU

Generalul Alexandru Socec

Anul 1916

16 august. Am diferite detalii interesante. M. S. Regele a convocat la Cotroceni Consiliul de Coroană pentru ora 10 a. m.¹ Au luat parte domnii Ionel Brătianu, Emil Costinescu, Em. Porumbaru, ministrul de externe, Alex Constantinescu, V. Morțun, Alex Radovici, I. Duca, Dr. Angelescu, V. Antonescu, Mișu Ferechide, Th. Rosetti, P. P. Carp, Titu Maiorescu, N. Filipescu, Alex Marghiloman, C. Olănescu, Const. Cantacuzino-Pășcanu. Regele prezida având la dreapta sa pe prințul moștenitor. Regele începe prin a arăta că, după multe lupte sufletești, sfârșește prin a se hotărî de a intra în război alături de marii aliați. Regele, german de origină, a învins propriile sale sentimente pentru binele Patriei adoptive. Cere concursul tuturor Românilor

pentru desăvârșirea marelui act patriotic. Toți sunt pentru război deși d. Maiorescu și Marghiloman invocă oareșicare rezerve.

O singură notă discordantă prin protestul bătrânului om de stat P. P. Carp. El se opune categoric acțiunii noastre alături de Ruși. Nu știu dacă este adevărat că ar fi zis: „Doresc să fiți învinși, pentru că victoria voastră înseamnă ruina țării”. În fine, războiul este declarat. Acum la treabă.

17 august. Primesc manifestul Regelui:

Români!

Războiul, care de doi ani a încins tot mai strâns hotarele noastre, a sdruncinat adânc vechiul așezământ al Europei și a învederat că pe viitor numai pe temeiul național se poate asigura viața pașnică a popoarelor.

Pentru neamul nostru el a

adus ziua așteptată de veacuri de conștiința națională, ziua unirii lui.

După vremi îndelungate de nenorociri și grele încercări înaintașii noștri au reușit să întemeieze Statul Român prin Unirea Principatelor, prin războiul Independenței, prin munca lor neobosită pentru renașterea națională.

Astăzi ne este dat nouă să întregim opera lor, închegând pentru totdeauna ceea ce Mihai Viteazul a înfăptuit numai pentru o clipă: Unirea Românilor de pe cele două părți ale Carpaților.

De noi atârnă astăzi să scăpăm de sub stăpânirea străină pe frații noștri de peste munți și din plaiurile Bucovinei, unde Ștefan cel Mare doarme somnul lui de veci.

În noi, în virtuțile, în vitejia noastră, stă puțința de a le reda dreptul ca, într-o Românie întregită și liberă de la Tisa până la Mare,

să propășească în pace potrivit datinilor și aspirațiilor gintei noastre.

Români!

Însuflețiți de datoria sfântă ce ni se impune, hotărâți să înfruntăm cu bărbăție toate jertfele legate de un crâncen război, pornim la luptă cu avântul puternic al unui popor care are credința neclintită în menirea lui.

Ne vor răsplăti roadele glorioase ale izbândeii.

Cu Dumnezeu înainte!

FERDINAND

Un al doilea ordin se adresează ostașilor :

Ostași!

V-am chemat ca să purtați steagurile voastre peste hotarele unde frații voștri vă așteaptă cu nerăbdare și cu inima plină de nădejde.

Umbrele marilor voievozi, Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare, ale căror rămășițe zac în pământul ce veți desrobi, vă îndeamnă la biruință, ca vrednici urmași ai ostașilor cari au învins la Răsboieni, la Călugăreni și la Plevna.

Veți lupta alături de marile națiuni cu care ne-am unit. O luptă aprigă vă așteaptă. Cu bărbăție să îndurăm însă greutățile și cu ajutorul lui Dumnezeu izbânda va fi a noastră.

Arătați-vă deci demni de gloria străbună.

De-a lungul veacurilor un neam întreg vă va binecuvânta și vă va slăvi.

FERDINAND

Iată două manifeste cu un conținut sobru, plin de conștiința actului important ce are poporul Român de săvârșit.

18 august. Deocamdată avem Armata I, comandată de gl. Culcer, Armata II, comandată de gl. Averescu, Armata III, comandată de gl. Aslan și Armata a IV-a, comandată de gl. Prezan. Armatele de pe frontul Carpaților au intrat în noaptea de 15 aug[ust]. pe teritoriul Austro-Ungariei. Comanda supremă a luat-o personal M. S. Regele, având ca șef de Stat Major pe gen. Zottu (în realitate gl. Iliescu).

18 august Seara, Ploești, ora 5 p.m. Primesc cei dintâi prizonieri – 480 la număr. Unguri, Sași, câțiva Români – oameni între 40-42 de ani. Par f[oaarte] veseli că au scăpat de mizerie. Ora 7 1/2 seara. Ni s-au mai adus încă 85 de prizonieri, mai toți sunt cehi și unguri. Ei spun că au fost lucrători la fabrici. Lumea îi înconjoară cu multă bunăvoință; nu s-a auzit nici un cuvânt urât din partea ploeștenilor. Din contra le dădeau pâine și tutun. I-am trimis deocamdată la cazarma călărașilor.

19 august. Vineri. În comisie cu comandorul Coandă² luăm măsuri de aprovizionare și rechiziții de cai. Vizitez spitalul Schuller, f[oaarte] bine întreținut și bine aprovizionat cu medicamente. Nu s-a învățat nimic din 1913. Și atunci s-a făcut abuz de rechiziționări inutile. Comandorul Coandă, prefectul județului, nu are oameni ca să mai adune ce poate din restul de cai și căruțe care se mai găsesc în Ploești și împrejurimi pentru transporturi pe front.

Trecerea trupelor noastre s-a făcut cu mult avânt, în perfectă regulă și fără abuzuri.

Prima apariție a aeroplanurilor inamice. Trei bombe au căzut pe trotuarul gării fără a cauza stricăciuni. Am luat dispozițiuni de siguranță în oraș. Lumina mică în case. Hârtia albastră la ferestrele restaurantelor și cafenelelor. Mâine dimineață plec cu lt. col. Panaitescu la comandamentul meu, care a luat denumirea de Divizia XIII.

20 august. Sâmbătă. *L'homme propose*³... Azi noapte la ora 2, sculat din somn (dorm chiar în cancelaria comandamentului), primesc o telegramă de la M. C. G.: „Binevoiiți a cunoaște că din Înalt Ordin sunteți numit Comandantul Diviziei a 2-a. Vă veți prezenta de urgență generalului Culcer, comandantul Armatei I. Din Înalt Ordin, General Iliescu”.

Această mutare îmi este penibilă. Abia am format cu lt. col. Panaitescu unitatea și tocmai când mă pregăteam să plec la cartierul meu primesc acest ordin. Generalul Manolescu este pus din oficiu în retragere⁴.

De altfel am și la Corpul 1 Armată pe vechiul meu prieten și coleg generalul Popovici Ioan⁵. Am dat ordin de zi de plecarea mea la Craiova. La ora 11.10 plec cu un tren special cu caii mei și 4 oameni.

22 august, luni, Craiova. La ora 8 dim. m-am prezentat generalului Culcer. Am aflat de la generalul Lupescu⁶, șeful de stat major al Armatei I, câteva noutăți interesante. Armata noastră este cea mai izolată. Extrema stângă este formată de trupele Diviziei comandate de generalul

Dragalina. El are misiunea de a limita o acțiune locală și a opri cu totul traficul pe Dunăre. Generalul Dragalina este în curs de a se întări și înaintea cu siguranță.

Mi se pare suspect că generalul Culcer și generalul Popovici nu fac bun menaj. Primesc ordine direct de la generalul Culcer, dar de îndată ce am ieșit de la cabinetul generalului mă prinde Popovici și îmi dă alte ordine! Plec chiar în acea noapte cu 3 automobile, cu adjutantul meu și 2 ofițeri de stat major la Bumbești unde este deocamdată comand[amentul] meu.

23 august. Marți, Bumbești. Întâia persoană [pe] care o întâlnesc este comandantul Regimentului 26 inf. care este angajat în Carpați cu Ungurii!... A venit să telefoneze la Craiova că lipsesc 486 de soldați care nu s-au întors din concediu. Iată că s-a împlinit ceea ce am prevăzut. Răul de care m-am temut se arată din plin. Soldații trimiși câte 15 zile în concediu n-au putut veni la timp la regimentul lor în momentul declanșării mobilizării și toți vor fi candidați de a fi dați în judecată ca dezertori! Câți nu vor mai fi în cazul acestora din vina d-nilor de la Marele Stat Major!?

24 august. Am în fața mea două ordine. Unul în formă de dosar, peste 30 de pagini, scrise cu mașina, ordine precise de îndrumare date de comandantul Corpului 1 armată, gl. Popovici. O lucrare foarte bună, clară, precisă, în care se găsesc orice explicații, dar ce folos că al 2-lea ordin al generalului Culcer sună: „Binevoii a cunoaște că veți executa numai ordinele care le veți primi de la subsemnatul”! În asemenea

condițiuni sunt între ciocan și nicovală. Am autorizat pe maiorul G. să facă pe „indiscretul” azi când pleacă cu situația la Corpul de armată la Craiova.

25 august, joi, ora 11 a.m. Am fost la Livezeni – un mic detașament unguresc a fost respins și s-a împrăștiat fugind în toate părțile. Urmăriți de vânători i-am pierdut prin munți și văi, încât cu mare greutate s-au prins 3 prizonieri, fără arme, 2 băieți de 18 ani și un țaran român de 46 de ani.

Cu mare părere de rău am văzut starea deplorabilă în care se găsesc coloanele de muniție și de subzistență – lipsuri și degradări! Doamne, suntem la începutul războiului! Hamurile sunt pur și simplu rupturi. S-au dat de intențentă cărașilor guri de ham din sfoară subțire care au rănit aproape toți caii la grobină și la piept. Veterinarul mi s-a plâns că nu mai are material pentru a pansa rănilor. Chingile s-au rupt fiind din material prost, trăistele asemenea. Roate de rezervă nu sunt și potcoave sunt numai pentru două primeneli (pe un teren pietros). Din fericire avem furaj destul și bun. S-au mai găsit multe în Transilvania. Am luat măsuri severe să nu se facă risipă. O catastrofă sunt ambulanțele. Sunt vehicule enorme, infam lucrute, de abia se pot mișca cu 6 boi.

A venit Popovici furios, înjura ca un surugiu pe gl. Culcer și pe „jidantul” de gl. Lupescu care întreține „intrigile între el și gl. Culcer”.

Când m-am întors de la Livezeni, l-am întâlnit pe generalul Tătărescu din rezervă⁷,

numit comandantul Corpului 1 Armată P.S. Am stat de vorbă cu el, dar nu părea mulțumit, pare că este cam bolnav. Era pe timpuri secretar general al Ministrului de Război, gl. Berendei⁸, și ținea mult la mine. Trupele Diviziei a 2-a se prezintă bine.

26 august. Avem lupte neînsemnate în Transilvania. Un batalion din Rg. 26 inf. a înaintat peste 12 km de Livezeni și a făcut 36 de prizonieri. Am evacuat la Spitalul din Tg. Jiu, foarte bine și curat întreținut de damele din localitate, 5 răniți și 6 bolnavi. Am vizitat spitalul și am exprimat damelor mulțumiri de recunoștință.

27 august. Sâmbătă ora 6 dim. Primesc următoarea telegramă: „Rog veniți [cu] automobilul la Tg. Jiu pentru a primi ordin confidențial urgent. Gl. Culcer”. Am plecat imediat.

Tg. Jiu, ora 3 p.m. Ordinul Armatei 1 legat pe al M.St. f[oaarte] scurt, cu totul enigmatic: „Se ambarcă toate trupele și serviciile Diviziei a 2-a la toate stațiile; destinația Dobrogea”. Trebuie să se fi întâmplat ceva important. Maiorul Mihail care mi-a predat ordinul nu știa nimic. Toți mă întrebă pe mine ce s-a întâmplat, dar eu nu știu încă nimic. Am fost la gara Tg. Jiu unde am luat dispozițiuni de ambarcarea la toate stațiile între Tg. Jiu și Bumbești. La 1 noaptea pleacă întâiul tren. Cu mare greutate adun vagoanele. Avem numai trei locomotive. Adun vagoane de pe linie cu oameni și cu caii.

La întrebarea mea ce să fac cu Reg 5 vânători, 26 infanterie și Brigada a 3-a [pe] care le am angajate în lupte în Transilvania

primesc ordinul: „Lăsați trupele angajate în Transilvania”, dar de fapt nu pot face altceva. Am trenul lor la mine la Livezeni. Ce încurcătură!

28 august, duminică.

Întorcându-mă de la gară, de la ambarcarea artileriei aud lucruri teribile despre lupta de la Turtucaia⁹. Încă n-a căzut Turtucaia, dar gl Basarabescu Ion¹⁰ ar fi fost cu totul nimicuit de Bulgari între Silistra și Turtucaia. Fugind, ar fi fost prins și împușcat din ordinul M.C.G. Nu dau crezare la aceste svonuri, dar nici că n-am mare încredere în fortificațiunile de la Turtucaia, faimosul cap de pod, pe care am avut ocazia să-l văd, când am inspectat Regimentul 63 la Călărași și ai lui lt. colonel Dumitrescu-Osânceanu din Slobozia. Când l-am văzut pe generalul Teodorescu¹¹, comandantul capului de pod, i-am spus, criticându-i lucrările de fortificație: Teodorescule, pune la tranșeele tale inscripția: „Trecerea este interzisă!”

Am raportat, deși nu era treaba mea, generalului Georgescu ce am văzut și știu că Ministerul de Război a trimis o comisie compusă din generalii Mișu Boteanu¹² și Panaitescu¹³ să ia măsuri de îndreptare. Ce s-a făcut acolo nu știu. Să sperăm că lucrurile nu sunt așa de grave!

Ora 10 seara. Trenul meu, ultimul, pleacă la 1 noaptea. În ultimul moment mi-au sosit din Craiova 600 de măști contra gazelor asfixiante, 140 de putini cu brânză și 520 kg untură de porc. Ofițerii fiind deja ambarcați s-a însărcinat medicul meu lt. col. Moșna, un om plin de inimă, să mai primească și să ambarce

acest ultim transport. Mi-a mutat pe lt. col. Lăzărescu, șeful meu de stat major, înlocuindu-l cu lt. col. Ștefănescu-Amza¹⁴, care, însă, nu s-a prezentat. Plec fără șef de stat major în Dobrogea. D-zeu știe unde și în ce condiții.

1 septembrie, ora 10 seara.

Cernavodă gara. Șeful gării mi-a aranjat o odaie curată unde voi sta câteva ore să mă odihnesc. M-am înapoiat de la Medgidia unde este M. C. D. Am multe de notat și le iau cronologic:

- La 29 aug. ora 3 p.m am ajuns la Slatina primit de o imensă mulțime cu entuziasm;

- Mi s-a prezentat lt. col Ștefănescu-Amza, noul șef de stat major al Diviziei 2;

- Doamnele de la Crucea Roșie ne-au dat de mâncare: ouă, carne rece, unt și ceva vin;

- La 30 aug. ora 3 dim. am sosit în gara Mogoșoia, unde aștepta Mutzi de 4 ore sosirea mea.

- După 20 minute am continuat drumul fără a mai opri până la Cernavodă. Trenul umblă foarte încet, din fericire nu opream în stații.

- Cum am ajuns la ora 10½ mi-a raportat s[ub] Șeful de stat major, maiorul Gerota, care plecase cu întâiul tren, cum s-au repartizat trupele sosite. Nepotul meu, căpitan Pârvu Boerescu, mi-a dat un prețios concurs, luând din propria sa inițiativă instalarea unei părți a trupelor în tranșeele destinate nouă în mod provizoriu.

Imediat am luat o locomotivă și m-am transportat la Medgidia, unde m-am prezentat Exc. sale D-lui general de infanterie Zaioncikovski¹⁵, comandantul grupului dobrogean ruso-român. Primit cu multă amabilitate am

fost pus de el și de șeful de stat major Polofzoff la curent cu întreaga situație a frontului nostru mai mult decât compromis. Divizia a 9-a a generalului Nicolae Petala era în completă derută¹⁶. Generalul Zaioncikovski mi-a dat comanda unui grup format din „Grupul român de divizii”, compus din Div a 2-a și a 9-a și flotila de Dunăre, indicându-mi sectorul meu cuprins între Dunăre-Rasova-Lacul Baci cu Dealu Baci și Cocargea (1470) cu însărcinarea foarte delicată de a restabili rezistența zdrobită a trupelor române.

La Medgidia am văzut un haos de ofițeri fără însărcinări pozitive! Sinecure și iar sinecure. Adjutanți, agenți de legătură, ofițeri de ordonanțe, ofițeri șoferi, ofițeri la coloane, ambulanțe, telegrafii, în fine, o profunziune de învârtiți, dar armați cu cele mai periculoase instrumente de război până în dinți! Între această ofițerime ruso-română mișunau zeci de dame de caritate, una mai cochetă decât alta, parcă era un bal mascat, iar realitatea: dezastru pe toată linia. Mi s-au povestit grozăvii – doresc din suflet să nu fie perfect adevărat ce am auzit. Generalul Basarabescu Ion, fostul comandant al Diviziei a 9-a, s-a purtat ca un mișel, G-lul Teodorescu, comandantul capului de pod, a avut grijă să treacă la timp cu un vaporăș pe malul român! În grabă n-am avut timp să aud tot ce mi se povestea, am luat ordinele de la Comandamentul dobrogean (în scris) și m-am înapoiat la Cernavodă cu aceeași locomotivă. Am dat ordin g-lui N.

Petala și diviziilor 2, 9 să se afle cu toți comandanții de brigadă la Cochirleni la ora 4 p.m.

2 septembrie, Rasova, ora 10 seara. Azi dimineață la ora 6 ½ dim. am fost sculat de o vie discuțiune la fereastra odăii mele. Căpitanul meu de stat major Popescu D-tru se certa cu 3 ofițeri și vreo 18 soldați. Am ieșit să văd ce este cauza discuțiunii. Întrebați de unde vin și unde se duc au răspuns acești ofițeri că sunt de la Div a 9-a „abia scăpați de moarte” și vor să meargă la București în spital fiind slabi și istoviți. Căp. Popescu le-a comunicat că am luat eu comanda grupului și le-a ordonat să se înapoieze la Cochirleni. Ofițerii au refuzat și atunci le-am explicat f[oarte] plauzibil să se înapoieze cu „mine”; aflând că câmpul de luptă este plin de „refugiați” am format imediat cu escadronul de jandarmi al căpitanului Bălănescu un cordon lanț care să înainteze spre linia Rasova- Cocargea și să adune pe toți „fugarii”, iar noi să urmărim acest lanț și vom compune din nou unitățile fugare.

Este imposibil să descriu în câteva cuvinte ce am trăit să văd. Grupuri, grupuri, sute și mii de oameni – ofițeri, grade inferioare, soldați, cai, vite, trăsuri înhămate cu cai sau măgari fugeau spre Cernavodă. Nu voiau să se oprească. Nu ascultau, fugeau printre rânduri, până am dat ordin căpitanului Bălănescu să tragă în acești dezertori: 4 au fost împușcați, au rămas morți pe loc, iar 15 au fost răniți. Abia atunci s-au reformat în grupuri și plutoane, urmându-ne.

Căpitanul Bălănescu a găsit

așa de multe efecte pe câmp încât a trimis după căruțe și furgoane la Cernavodă și a adunat 586 mantale noi, 193 tunici, 423 bluze, 491 ranițe, 452 foi de corturi, 286 gamele, 216 bidoane, 140 cartușiere din piele, 118 arme de foc, 60 de baionete lungi, 315 încărcătoare, 6 850 cartușe în cutii, 186 cutii de conserve, 498 fugari soldați, 17 ofițeri din diviziile 5, 9, 19. S-au mai adunat 26 cai, 29 boi, 2 vaci, 16 oi, 3 măgari, o ladă intubată cu pui și rațe. Lt. col. Ștefănescu-Amza a trimis oamenii și efectele la unitățile respective însă animalele și puii i-am păstrat pentru noi.

La ora 2 p.m. am fost la Cochirleni unde am avut o conferință cu gl. N. Petala și cu Brig[ada] a doua. Generalul Petala mi s-a plâns că starea Diviziei sale a 9-a este deplorabilă, par a fi oameni deprinși cu minciuna și cu perversitatea. M-a rugat să susțin trecerea în reformă a Diviziei a 9-a. I-am spus că deocamdată să concure la ocuparea frontului care ni s-a dat și care este de 20 km. Am dispus ca toate trupele să fie până la ora 6 seara în tranșeele lor.

3 septembrie, seara. Ivrinezu Mic¹⁷. Astăzi la ora 5 p.m. am avut prima întâlnire cu Bulgarii. La coada lacului Baci au încercat aprox. 2 batalioane de infanterie bulgară să întoarcă poziția noastră; după 2 ore s-au liniștit, Bulgarii retrăgându-se spre Talașman. Am avut 2 răniți din Regimentul 66.

Căpitanul Bălănescu a mai adunat 589 fugari din regimentele 23, 63, 53, 57 și 78; a găsit încă 156 mantale,

413 tunici, 301 foi de corturi, 286 ranițe, 420 gamele, 210 bidoane, 142 cutii de conserve, 85 de pâini, 53 cojoace, 46 de arme, 116 pături individuale, 11 hamuri, 9 căruțe, 6 sacale, 27 târgi etc., etc. Am observat că nu asvârlă oamenii lopețile Lineman, târnăcoapele și mai cu seamă baionetele scurte, care le servesc de bricege.

Mi-am ales ca post de comandă: Movila 196, numită „Movila săpată”. Până mi se va organiza bordeiul stau la Ivrinezu Mic. Cu popota ofițerilor s-a însărcinat maiorul R. Manolescu, un om admirabil, caracter cavaleresc. Sunt f[oarte] mulțumit de Lt. col. Ștefănescu-Amza, ofițer de stat major distins, inteligent și energic, care știe ce vrea. Mă înțeleg admirabil cu el. Din nenorocire nu am aceeași părere de s[ub]șeful de stat major, maiorul Gerota, om foarte bine crescut, dar extrem de slab ca militar, veșnic în căutarea unui serviciu imaginar, fuge de răspundere; în schimb căpitanul Popescu D-tru este un element excelent.

4 septembrie, ora 8, seara. Movila săpată. La ora 6 dim. a început un bombardament slab. Am răspuns imediat până la 01/2 dim. când s-a produs o liniște perfectă până la ora 2 p.m. Mă culcasem un moment în noul meu „bordei”, când fui trezit din somn de o teribilă ploaie de bombe. Acest bombardament a durat până la 6 p.m. fără a ne cauza vreo pierdere. La ora 7 p.m. mi s-a prezentat colonelul Vlădescu, fostul comandant al Regimentului 80 inf., venit cu fugarii de la Turtucaia, trecuți

pe malul românesc. Colonelul Vlădescu nu trecuse la Turtucaia și a venit la mine, la fostul comandant (pe când eram la Constanța). Am întrebat M.C.G. dacă-l pot opri la mine. Postul telefonic l-am așezat lângă bordeiul meu. Am legătură cu Medgidia, cu Ivrinezu, cu Cernavodă, cu Rașova.

4 septembrie, noaptea. Pe cer un joc de rachete colorate, stele luminoase, semnalări convenționale ale germanilor. Reflectoarele lor ne luminează ca ziua. Stăm cu toții în așteptare, nu doarme nimeni!

5 septembrie. Luni. La 8 dim. încep bombardamentele, noi răspundem cu energie. La ora 11 a.m. se pornește dușmanul la Mărleanu la atac. Soldații Reg. 3 Olt nu s-au purtat bine; s-au speriat de 3 automobile blindate ale germanilor și au fugit. Cu mare greutate i-am înlocuit cu rezerva Regimentului 19 Romaniți (1 Bat. și 6 companii din Reg. 66 inf. sub comanda Lt. Col. Neicu). La 1.20 am dat ordin de atac, la 3 p.m. s-au retras bulgaro-germanii.

La 5 p.m a venit lt. general Leontieff din ordinul g-lui Zaioncikovski să mă felicite și să mă îmbrățișeze. Mi-a adus 4 sticle de șampanie și 6 cutii cu pește din Rusia.

De mâncare avem berechet. Trupa mănâncă admirabil; bea 3 ceaiuri pe zi cu 2 bucăți de zahăr! Reg 3 Olt a pierdut 3 ofițeri și 187 soldați morți, Reg 66 inf 14 sol[dați] morți, Reg. 19 1 ofițer și 10 morți. Am făcut 3 bulgari răniți prizonieri. Ne spun că n-au hrană suficientă. Se plâng de germani care îi privesc ca animale. Erau

bine îmbrăcați, oameni de 22-25 de ani.

6 septembrie, ora 11 a.m. Eri la 11.1/2 noaptea tocmai pe când ne lumineau reflectoarele germane văd în umbră pe generalul Eremia Grigorescu¹⁸, urmat de maiorul Todicescu și căp[itaniu] Rovinaru, îndreptându-se spre mine: „Să trăiești, nenea Alecule! Să trăiești! Am venit să ne luptăm cu toții contra câinilor de bulgari”. L-am îmbrățișat pe vechiul prieten și ne-am sfătuit în vederea luptelor ce probabil vor continua. A venit să înlocuiască pe marele farsor gl. N. Petala, care mi-a raportat în scris că nu poate lua parte la luptele noastre, neavând o trupă de încredere! Divizia a 9-a a trecut în refacere. G-lul Grigorescu comandă fosta mea divizie ieșită din Comand[amentul] 5 teritorial. G-lul Grigorescu este o podoabă a artileriei române. Cel mai bun artilerist; dușman de moarte al g-lului Iliescu.

Divizia 15 a luat loc în stânga Diviziei a 2-a în fața satului Arabagi și a luat parte la lupta și bombardamentul care a avut loc de la 6 ½ dim. până la ora 9 a.m. când a încetat deodată orice acțiune. N-am avut nici o pierdere.

Ora 11 seara. La 3 p.m. începe frontul germano-bulgar a ne bombardă; la 4 p.m. telefonează g-lul Grigorescu că este atacat cu furie și-mi cere 2 batalioane ajutor; le-am dat imediat. Se îngroașă mult coloana de atac bulgară la Epinyea. Lt. col. Coșulescu conduce trupa f[oarte] rău ca și Paschievici. Ambii rămân mult înapoia trupei. Am fost nevoit să le fac aspre observațiuni,

ba chiar să îi ameninț. Divizia Petala s-a retras la 3 km n[ord] de Cocargea. Mi-a raportat că a împușcat trei fugari. Asta știe s-o facă! Mai bine împușca trei bulgari. Acest general este mereu în automobil pe drumuri cu cele mai felurite rapoarte și propuneri.

La Cochirleni am înființat un spital și l-am pus sub direcțiunea d-rului Măldărescu, o nulitate medicală (n-am alții), afară de dr. Moșna. La popotă a venit seara la masă atașatul militar francez de Flers¹⁹, atașatul militar american²⁰ și șeful agenției Westnik. Mâine dimineață vor vizita frontul de luptă cu mine. Regulat de 2 ori pe zi ne vizitează avioane germane, după plecarea lor vin ale noastre!

7 sept[embrie]. Miercuri. Azi la ora 10 a venit g-lul Averescu să inspecteze frontul. A rămas deplin mulțumit de tot ce a văzut și de tot ce am făcut, dar mi-a spus: „Socec, fii prudent, ia bine seamă la tot ce faci, ai prieteni, dar ai și mulți dușmani la M.C.G., căci te pândesc”. A luat dejunul și a plecat, mi s-a părut cam trist, preocupat și distrat!? Seara la 6 p.m. am primit următoarea ordine de bătaie:

Grupul I Lt general Semianky
Divizia 115 rusă general Freisneanu
Divizia 12 română gl. Găiseanu²¹
Divizia serbă-croată
Grupul al II-lea General Alexandru Hartel²²
Divizia 5 română
Divizia 19 română
Brigada 5 călărași col. R. Scărișoreanu²³
Grupul al III-lea general

Alexandru Socec

Divizia 2 română

Divizia 15 gl. Grigorescu

1 regiment din divizia 12

Găiseanu.

Flotila română de Dunăre cm. Negrescu.

Bombardamentul era f. slab, azi. La ora 6 1/2 a înaintat o coloană bulgară care fu întâmpinată de Brigada col. Antonescu și respinsă. Cu cea mai adâncă durere aflu că col. Antonescu, care a urmărit pe Bulgari, a fost grav rănit; a murit pe câmpul de luptă la câțiva pași de mine. Am dat o telegramă urgentă M. C. General în care am cerut înlocuirea și rechemarea generalului de art. Hepites²⁴ pentru că descurajează ofițerii și trupa prin știri senzaționale. Acest general de un caracter închis, invidios, răutăcios, deși are o creștere destul de îngrijită, a luat obiceiul urât de a critica tot ce se face de comandamentele superioare nouă, la masă sau oriunde are ocazia față de ofițeri și bineînțeles de grade inferioare care ne servea. De multe ori întrebuița și expresiuni puțin militarești pentru superiori. O dată, de două ori am trecut cu vederea! Apoi i-am spus cu binele. „General H[epites] te rog să nu mai critici ordinele și dispozițiunile superiorilor [pe] care le primim noi, se descurajează ofițerii și trupa, care pierd încrederea în superiori noștri”. Continua totuși, cu critica, când nu eram de față, până într-o zi s-a sculat lt. col. Amza de la masă nemaiputând asculta sarcasmele la adresa conducerii trupelor de către M. C. G. al armatei. Vasul s-a umplut, când

eri pe când luptam cu Bulgarii, vine călare la mine și mi-a spus: „D-le general, vin bulgarii pe valea Moarei seci; i-am văzut eu, sunt la 5-600 metri de noi”. Nu se poate, i-am ripostat, dar totuși am încălecat cu tot statul meu major și cu rezerva generală de două batalioane care am pornit spre valea „Moarei seci”. Primeam d-acolo rapoartele. Am trimis o recunoaștere (pe căp. Mihăescu cu 20 soldați și pe căp. Popescu D-tru) care s-au înapoiat după 3 minute, raportându-mi că sunt propriile noastre trupe care înaintau prin valea care șerpuia spre Mulciovă, apropiindu-se puțin de noi vreo 80-100 de metri! Când i-am atras atențiunea, mi-a răspuns rânjind: „M-am înșelat. Asta se poate întâmpla orișicui.” „Nu unui general, i-am răspuns. Poate unui sergent!”. Am raportat Marelui Cartier General cazul!!

8 septembrie, seara. În cursul nopții am primit următorul ordin: Am hotărât de a ataca pe adversar mâine 8 sept. În acest scop ordon:

1. Grupul lt. g-ral Semiansky va începe, după un violent bombardament la ora 8 dimineața, ofensiva.
2. Grupul gl Hartel va înainta asemenea îndată ce va ajunge grupul Semiansky la înălțimea sa.
3. Grupul gl. Socec va forma pivotul mișcării și păstrând legătura nu va mișca din pivot sub nici un cuvânt.

Nu se admite vreo cedare.

Gl de inf. Z[aiioncikovski]

Execuția: La 9.45 dim. a ajuns grupul Semiansky la înălțimea grupului Hartel care a înaintat cu elan vreo 2-3 kilometri și s-a oprit deodată și cedând chiar terenul ocupat. Divizia 12 Găiseanu s-a

distins primind elogiul și mulțumiri de la gl Semiansky. Flancul stâng al Div a 2-a a înaintat 3 km cu pivotul nemișcat la Rasova. În total s-au făcut 783 prizonieri (grupul meu a făcut 134). Am pierdut 237 morți, 286 răniți și 120 dispăruți din care cea mai mare parte a fugit la Rasova trecând Dunărea cu ajutorul unui cărciumar transilvănean Gh. Pitiș, antiromân. L-am dat în judecată și dovedindu-se flagrant vina sa am ordonat împușcarea sa. Am de înregistrat un episod trist. Primind într-un moment de slăbiciune un ajutor 1 batalion, am făcut un nou contraatac care a reușit pe deplin, bulgarii au cedat și au fugit. Maiorul Romano mi-a dat și strâns mâna, când la 6 pași de noi cade o bombă și face o imensă pâlnie. „Hai, d-le general, să sărim în pâlnia aceasta că azi nu mai cade altă bombă” – spunea maiorul Romano, sărind cu trompetul său. Eu dădeam tocmai în acel moment niște ordine, când deodată cade o a doua bombă exact în aceeași pâlnie transformând pe maiorul Romano și pe trompetul său fidel într-o masă enormă de carne cu pământ! Am făcut sărmanului erou o înmormântare demnă cu muzica bombardamentului nostru!

Sârbo-croații se luptă cu bulgarii ca fiarele sălbatice, nu dau reciproc pierderi și nu fac prizonieri. Întregul front român este împins înainte cu 2-10 km. Numai punctul Rasova a rămas ca pivot pentru că am fi avut lacul Baci în spate dacă înaintam.

9 septembrie. Vineri. Se vede că adversarii au avut mari pierderi. O liniște perfectă pe

întregul front. Soldații au cules din satele din fața noastră enorme cantități de alimente.

Divizia 12 Găiseanu a trecut în grupul meu. Cu mare părere de rău mă despart de lt. col. Ștefănescu-Amza, mutat. Nu știu cine va veni ca șef de stat major. Profit de această liniște pentru a înmormânta morții, a evacua răniții, a spăla rufe și a ne întări în noile poziții. Primesc o nouă ordine de bătaie²⁵ :

Comandantul Armatei de sud:
Gen. Alex. Averescu

Comandantul Armatei de Dobrogea: gen Zaiocikovski
Șef de stat major - lt. col. Polofzoff

Grupul I – Gen. Alex. Socec
Divizia 2 română
Divizia 12 gl. Găiseanu
Divizia 15 gl. Grigorescu
Grupul al II-lea – Gen Alex. Hartel

Divizia 5 română
Divizia 19 Scărișoreanu
Brigada a 5-a călărași

Grupul al III-lea – General Freisenau

Divizia 115 rusă în refacere
Divizia 9 română în refacere
Divizia a 3-a cavalerie rusă
Leontovici Osman Faca

10 septembrie. Sâmbătă.

Liniște pe front. Continuăm a ne întări pe noile pozițiuni. Trupa are mâncare bună. M. C. G. aprobă mutarea generalului Hepites. Am însărcinat pe col. Vlădescu Gh. cu comanda decedatului col. Antonescu [pe] care l-am înmormântat cu toate onorurile unui brav ostaș căzut pentru onoarea Patriei.

[Arhivele Naționale, fond Alexandru Socec, vol. 10, f. 1452-1490] ■

NOTE

1. Consiliul de Coroană a avut loc la 14/27 august la Palatul Cotroceni. Detalii: Ion Mamina, *Consiliul de Coroană*, Editura Enciclopedică, București, 1997, p.53-87.

2. Comandorul Coandă era prefectul județului Prahova.

3. Deviză din Vechiul Testament, din cartea Proverbelor: *Omul propune, Dumnezeu dispune!*

4. Generalul Constantin Manolescu (1862-) a comandat Divizia 2 în perioada 15-20 august (stil vechi). I s-a luat comanda pentru incapacitate.

5. Ioan Popovici (1857-1956) general de divizie. A comandat Corpul 1 armată în perioada 1 august-17 septembrie. După pierderea bătăliei de la Sibiu a fost destituit din funcție.

6. Alexandru Lupescu (1865-1934), general de brigadă. A fost șeful Statului Major al Armatei I (1916-1917) și subșef al Marelui Cartier General (1917-1918).

7. Nicolae Tătărescu (1850-1916) General, șef al Marelui Stat Major (1904-1907)

8. Anton Berendei (1838-1899). General, Ministru de Război (1896-1899)

9. Bătălia de la Turtucaia s-a desfășurat între 18-24 august 1916 și a reprezentat o înfrângere gravă, care a determinat schimbarea planului de campanie al armatei române și afectarea gravă a stării de spirit a militarilor și opiniei publice românești.

10. Ioan Basarabescu (1861-1934). Avansat general la 1 decembrie 1912. Comandantul Regimentului 1 artilerie (1907-1909); director în Ministerul de Război; comandantul Brigăzii 9 artilerie (1911-1914). În 1914 a fost numit comandantul Diviziei 9 infanterie, dislocată în capul de pod de la Silistra. La declanșarea războiului a clacat în acțiunea de sprijinire a trupelor române, atacate la Turtucaia, fiind înlocuit de la comandă.

11. Generalul Constantin Teodorescu (1863-1942). Comandantul Diviziei 17 infanterie, dislocată în capul de pod Turtucaia. Are o mare responsabilitate în deznodământul bătăliei.

12. Mihai Boteanu (1853-1926). Al șaselea fiu al colonelului adjutant Boteanu, toți șase urmând cariera militară. Studii în Franța. Comandantul Regimentului 1 geniu, comandantul cetății București, inspector general al Geniului etc.

13. Scarlat Panaitescu (1867- 1938). General, specialist în arma geniului cu foarte bună pregătire dobândită în țară și în Franța. Membru al Academiei Române.

14. Constantin Ștefănescu-Amza (1875-1964). General la 1 aprilie 1919, ministru al Apărării Naționale (1931-1932)

15. Andrei Medardovitch Zaiocikovski (1862-1926). Comandant al Corpului 47 armată rus, compus din două divizii ruse și una sârbă și care avea un efectiv de circa 30 000 de oameni (Convenția semnată la 17/17 august 1916 prevedea 50 000 de militari). Ulterior, comandant al Grupului Operativ de Est și apoi al Armatei de Dobrogea (compusă din mari unități române și ruse). La 16/29 octombrie 1916 a fost înlocuit, datorită insucceselor, cu generalul Vladimir Vladimirovici Zaharov, Armata de Dobrogea luând denumirea de Armata de Dunăre.

16. Nicolae Petala (1869 -1947). Avansat general de brigadă la 1 iulie 1916; a comandat brigăzile 15 și 5 infanterie și apoi Divizia 9 infanterie. În octombrie 1916, pentru scurt timp, a comandat Corpul 1 armată și Armata 1. În perioada decembrie 1916 - iunie 1918 a comandat Corpul 1 armată, iar după război Corpul 4 armată (1918-1919) și Corpul 6 armată (1919-1924). Ulterior, până în 1930, a fost inspector general de armată. A făcut parte și din Parlamentul României, ca senator de drept.

17. Există două sate, Ivrinezu Mare și Ivrinezu Mic, aflate în comuna Peștera, pe valea Ivrinezului, județul Constanța.

18. Eremia Grigorescu (1863-1919). Unul dintre cei mai valoroși comandanți în anii Războiului de întregire A fost avansat general de brigadă la 28 noiembrie 1915. În perioada 15 august - 30 decembrie 1916 a comandat Divizia 15 infanterie, în fruntea căreia a luptat în Dobrogea și apoi a apărut cu tenacitate pozițiile din Valea Oituzului. Aici a lansat deviza „Pe aici nu se trece”, iar marea sa unitate a fost denumită „Divizia de Fier”. A condus apoi grupul „Oituz-Vrancea” și corpurile 4 (1 ianuarie-11 iunie 1917) și 6 armată (11 iunie-30 iulie 1917). La 30 iulie 1917 a fost investit comandant al Armatei 1, fiind principalul artizan al victoriei de la Mărășești. În 1917 a fost avansat general de divizie, iar în 1918, general de corp de armată. În perioada noiembrie-decembrie 1918 a fost ministru de Război.

19. Confuzie a autorului. Robert de Flers (1872-1927) era un foarte cunoscut scriitor și jurnalist, membru al Academiei Franceze. În vara anului 1916 a fost trimis ca atașat de presă în România, țară de care s-a simțit foarte apropiat.

20. Atașatul militar american între 1916-1919 a fost Halsey Edward Yates (1876-1963), ofițer de infanterie. În perioada august-decembrie 1919 a reorganizat jandarmeria din Ungaria. Și-a continuat cariera militară până în 1940, când a trecut în rezervă

21. Traian Găiseanu (1862-). General, grad obținut în 1914. A comandat Divizia 12 infanterie în luptele din Dobrogea.

22. Alexandru Hartel (1853-) general de brigadă (10 mai 1907). La începutul războiului a fost reactivat și numit comandantul Diviziei 5 infanterie (25 august- 24 septembrie 1916), apoi al „Grupului Hartel”, compus din diviziile 5, 19 infanterie. I s-a luat comanda pentru modul dezastruos în care a condus trupele din subordine.

23. Romulus Scărișoreanu (1870-1950), comandantul Brigăzii 5 călărași, care luptase în cadrul Armatei de Dobrogea (septembrie-octombrie 1916), decorat cu ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a, după luptele de la Amzacea, Topraisar și Carachioi. La 1 noiembrie 1917 a fost înaintat general de brigadă.

24. Constantin Hepites (1863-). General, grad obținut la 1 octombrie 1914. Comandant al Brigăzii 2 artilerie.

25. Noua ordine de bătaie era materializarea planului de campanie decis la întrunirea de la Periș (2/15 septembrie 1916) prin care se organiza manevra de la Flămânda, condusă de generalul Alexandru Averescu.

George
Mavrodi

Un fotoreportaj sui-generis de acum mai bine de o sută de ani, când puțini ofițeri români își puteau permite să poarte cu ei, la instrucție sau chiar pe câmpul de luptă, un aparat de fotografiat. Imaginile, în majoritate inedite, aparțin căpitanului George Mavrodi, pilotul cu brevetul nr. 17, din istoria aviației române, obținut la 5 octombrie 1913, înaintea lui aflându-se nume sonore, precum sublocotenentul Ștefan Protopopescu (brevet nr. 1, din 9 iulie 1911), locotenentul Mircea Zorileanu (brevet nr. 2, din 15 iulie 1911), sublocotenentul Gheorghe Negrescu (brevet nr. 3 din 17 iulie

Un pilot român a ajuns reporter de front fără să știe...

Avionul lui George Mavrodi cu care a participat la campania din 1913, în Bulgaria

1911), sublocotenentul Nicolae Cașă (brevet 4 din 18 iulie 1911), căpitanul Alexandru Sturza (brevet nr. 10 din 22 mai 1913), sublocotenentul Gheorghe Negel (brevet nr. 14 din 25 septembrie 1913)...

George Mavrodi avea 23 de ani când a obținut brevetul de pilot.

Născut la 7 iulie 1890, la Valea Glodului, județul Suceava, într-o veche familie de boieri, al cărei arbore genealogic urcă până

dincolo de anul 1760, prin Ion Mavrodi, vel hatman în Moldova, George era fiul diplomatului Eugeniu Mavrodi, ministru plenipotentiar la Bruxelles între anii 1899 și 1909, și al Elenei, născută Greceanu.

A îmbrățișat cariera armelor, absolvind Școala Militară de Artilerie și Geniu, de la Bruxelles, promoția a 73-a (1910). Întors în țară, a fost repartizat la Regimentul de Artilerie de Campanie, din București, dar, în aprilie 1913, întrucât era, după cum el însuși mărturisește, "un spirit aventuros și atras de un sport nou", a cerut să treacă în aviație și a fost repartizat la Liga Aeriană.

Prin bunăvoința regretatului istoric, diplomat și genealogist Mihai Dimitrie Sturdza, am intrat în posesia câtorva imagini fotografice rarissime, realizate la începuturile aviației noastre militare.

Avionul lui George Mavrodi la Turnu Măgurele

Iată două imagini (foto nr. 1 și 2) cu unul dintre primele accidente de aviație, cel al căpitanului Eugen Adamovici. George Mavrodi nu a lăsat informații despre împrejurările acestui accident, pe fotografie este scris, în limba franceză, doar atât: „accident du Capitaine Adamovitch sur biplan”. Sus, pe avionul prăbușit, se află chiar pilotul acestuia. Căpitanul Adamovici a venit din Cavalerie și a obținut brevetul de pilot în 1913. A fost profesor la Școala de Aviație București, a participat la cel de-al doilea război balcanic, iar în Primul Război Mondial a fost comandantul Corpului de Aviație.

În amintirile sale, George Mavrodi notează: „Am avut de deplâns câteva accidente grave. Camarazii mei de la Liga Aeriană erau: căpitanul Nicu Capșa, care era asul nostru și care a murit cu avionul câțiva ani mai târziu, comandantul Fotescu, căpitanul Ion Capșa, Polihroniade Vacaș, comandantul Sturdza, locotenentul Mihăilescu de la Marina Regală, locotenentul Negel și, în fine, Aurel Vlaicu, care construieste un avion,

propria sa invenție, și care a murit câteva luni mai târziu aproape de Câmpina.”

Nicu Capșa (foto nr. 3) provenea dintr-o familie înstărită, care deținea, între altele, vestitul

restaurant „Capșa” de pe Calea Victoriei” din București. Venea din arma Cavalerie și a fost al cincilea pilot brevetat în aviația română. Și-a pierdut viața într-un accident de zbor. La fel ca și pilotul Gheorghe Negel, de la a cărui înmormântare, la Cimitirul

Bellu militar, s-a păstrat o imagine realizată de George Mavrodi (foto nr. 4). O stradă din București îi poartă numele. Este singura mărturie care mai amintește (încă) de acest pionier al aviației. Anul trecut, mormântul lui, aflat la câțiva pași de mormântul lui Aurel Vlaicu, abia mai putea fi deslușit din buruieni.

Impresionantă mulțimea bucureștenilor care îl însoțesc

5

8

9

6

*De mon ami Mavrodi en souvenir
de cette mémorable soirée chez Flora
Cantacuzino*

7

pe ultimul drum pe pilotul și inventatorul Aurel Vlaicu (foto nr. 5). Fotografia, se pare, nu a fost realizată de George Mavrodi, dar a fost păstrată în colecția acestuia. Așa cum a fost păstrată și fotografia dăruită cu dedicație de pilotul Mircea Cantacuzino: „A mon amis Mavrodi en souvenirs de cette memorable soirée chez Flora” (foto nr. 6). Restaurantul „Flora” era locul unde, după orele de zbor de dimineață, piloții, în

frunte cu George Valentin Bibescu (foto nr. 7), obișnuiau să ia micul dejun, după care mergeau să se odihnească. Alteori erau invitați la masă chiar la prințul Bibescu. Alte vremuri, alți oameni!...

Iată și câteva instantanee surprinse în campania anului 1913, când piloții militari au luat parte pentru prima dată la un conflict militar.

Gara Băneasa, 1913. „Plecarea avioanelor spre front.” (foto nr. 8-9). Destinația finală a fost Turnu Măgurele, unde erau amenajate hangare militare pentru protejarea avioanelor (foto nr. 10).

Câteva imagini immortalizează prezența pe câmpul de luptă a regelui Carol I, a principelui Ferdinand (foto nr. 11-12) și, bineînțeles, a principesei Maria (foto nr. 13), în uniforma Crucii Roșii, alături de o altă personalitate a vremii, principesa Martha Bibescu (foto nr. 14).

Nu lipsesc nici eroii obișnuiți

10

11

ai frontului, medicii militari, cu tot alaiul lor. Aici este surprins medicul Stîlpeanu cu echipa sa (foto nr. 15).

Și nelipsitele mijloace de aprovizionare a trupelor, între care căruțele trase de boi sau de cai...(foto nr. 16).

Iată și o imagine a podului peste Dunăre, la Corabia (foto nr. 17). ■

14

12

15

13

16

17

Căpitanul de rezervă Teodor Castrișanu (1885-1961) a luptat cu Regimentul 3 Artilerie Greă în Primul Război Mondial și a căzut prizonier, în toamna anului 1916, în dezastrul militar de la Turtucaia. A supraviețuit prizonieratului sălbatic al bulgarilor și, întors acasă, a așternut pe hârtie toate cele îndurate, de el și de camarazii de suferință, ofițeri și soldați români, la sud de Dunăre, la vecinii noștri cu ceafa groasă.

Nu știm de ce, însemnările sale nu au fost publicate în perioada interbelică. Abia acum, după mai bine de o sută de ani, ele văd lumina tiparului, prin bunăvoința și generozitatea colonelului în retragere Viorel Domenico, cel care ne-a pus la dispoziție manuscrisul, din care am publicat câteva fragmente (*România eroică nr. 2/59-2019; 1/60-2020 și 2/61-2020*).

Facem loc, în continuare, unui ultim capitol din amintirile dramatice ale acestui ofițer, pedagog și distins om de cultură, despre care astăzi se știe atât de puțin...

Sublocotenentul Cernăianu

*„...Într-o
după-amiază
senină, sufletul
sublocotenentului
Cernăianu și-a luat
sborul, liberându-se
dintr-o captivitate așa
de amară...”*

...Mă simt dator să închin un capitol special acestui ofițer din artilerie, pe care noi, cei cari am suferit în Bulgaria, îl socotim ca pe un erou al nostru.

Mărunțel, slab și blond, cu niște ochi albaștri, visători, acest tânăr abia ieșit din școala militară, a avut nenorocul să cadă prizonier, împreună cu inimoasele baterii ale colonelului Grigorescu.

Nu vorbea cu nimeni. Toate durerile și le spunea numai sieși, șezând ore întregi în câte un colț, cu ochii pironiți în podele.

- Ce ai, Cernăianule? – îl întreba câte unul. Ești bolnav?

Nu răspundea nimic.

Nimeni nu s-a putut împrieteni cu el din cauza solitudinii în care-i plăcea să șadă.

Ochii lui frumoși se injectau și se umpleau de revoltă ori de câte ori vreo santinelă se apropia de el.

Odată, în drumul prăpăstios pe care-l făceam pe jos de la Cârjali la Ustovo, santinelele, ca

să se debaraseze de ranițele și de traistele lor grele, le aruncau pe umerii ofițerilor noștri, silindu-i cu forța ca să le poarte. Cine refuza această corvoadă era bătut în drum.

Un vlăjgan din Macedonia, cu o căutătură de tâlhar, pune ochii pe Cernăianu, se duce la el, îi așază traista pe umeri și-i poruncește s-o ducă.

Cernăianu începe să tremure de indignare. În el revolta clocotește. Apucă traista, i-o asvârle cu putere în piept și-i trimete o uitătură atât de demnă și mândră, încât bulgarul apleacă ochii în jos rușinat, umilit și dispăre în convoi, în căutarea unui alt ofițer care să-i facă pe hamalul...

- De ce ai făcut așa? – îl întreabă un camarad.

- Dar cum vroiai să fac altfel?

- Păi, dacă o pățezi? Putea să te împuște!

- Ei și? Tot sunt eu mort încă de când am căzut prizonier...

Ajuns la Ustovo, el începe să devină mai nervos. Nu-l torturează foamea, cât îl amărăște tratamentul moral. Pentru el, cinstea și gradul de ofițer au căzut chiar din momentul intrării în captivitate, deși a făcut parte dintr-un regiment de obuziere care a stat la datorie până în ultimele clipe ale luptei.

În ziua bătăii groaznice pe care au suferit-o ofițerii noștri în stradă, el a stat tot timpul cu mâinile încrucișate pe piept și a privit rece, ca de gheață, spectacolul acela care pe noi ne

Războiul moldoveanului... Papadopol

Nicolae Papadopol

facea să lăcrămăm și să tremurăm.

Bătaia se sfârșise, ne-mai-fiind ciomege. Leșit din fire, Chircoff se îndreaptă spre ofițeri și întreabă:

- Hei! V-a pierit mândria?

Acuma cine vrea să moară?

- Eu! – zise sublocotenentul Cernăianu, făcând militărește doi pași înainte.

- Cum? Tu vrei să mori, mă? Și de ce?

- Pentru că mi-e scârbă să mai privesc în fața mea niște oameni așa sălbateci ca voi!

Înfuriat peste măsură, Chircoff își scoate revolverul din buzunar, îl apucă cu mâna de țevă, se năpustește asupra curajosului ofițer și începe să-l lovească cu mânerul de lemn peste ochi, peste tâmple, în cap, umplându-l de sânge și doborându-l jos. Apoi, cu tocul cismelor, îl calcă și-l isbește fără milă, lăsându-l în nesimțire.

- N-am să te omor! Am să te chinuiesc până te-oi face să-ți iasă pe nas mândria!

Pe nările lui curgea sângele din abundență.

L-au ridicat pe sus camarazii și l-au întins pe un maldăr de paie.

Bătaia aceasta i-a fost fatală. Cu toată atențiunea și îngrijirile pline de dragoste ale camarazilor, el mergea cu pași repezi spre groapă.

Câte străduințe n-am pus noi, de câte ori nu i-am dat bucățica noastră de la gură, ca să-l ajutăm să se întrezeze!

Obrajii lui însă se ofileau, ochii lui pierdeau mereu din sticlirea și vioiciunea lor, viața se stingea în el pe încetul și într-o după-amiază senină, sufletul lui Cernăianu și-a luat sborul, liberându-se dintr-o captivitate așa de amară... ■

Primim din America, prin amabilitatea domnului Vasile Papadopol și a doamnei Mariana Papadopol, un carnet cu însemnările sublocotenentului de rezervă Nicolae Papadopol. Sunt, mai degrabă, crâmpie din viața de familie, pe care autorul le-a intitulat, ostentativ, „Amintirile unui moldovean”), fie și pentru a se răzbuna pe mătușile sale, grecoice, firește, care i-au făcut zile fripte mamei lui, moldoveancă, născută Vrabie, și măritată cu un Papadopol, și pe care el, copil fiind, nu le-a uitat niciodată. „În diferite momente ale trecutului meu – notează Nicolae Papadopol – am făcut unele însemnări cu scopul de a păstra cât mai real evenimentele importante din viața mea. Am păstrat cu grijă aceste notițe, convins că ele mă vor ajuta să văd cât mai exact împrejurările prin care am trecut. Astfel, mai păstrez și astăzi un caiet cu însemnări din școala de ofițeri de rezervă din Craiova, cu mai mulți colegi din facultate sau din orașul Galați; de asemenea, însemnări din diferite excursii făcute în nordul Moldovei, în Bucovina, în Munții Carpați, pe care i-am îndrăgit și i-am străbătut deseori; am însemnat și diferite impresii asupra unor membri ai familiei mele. Cred că n-am greșit dacă am cuprins uneori o descriere cât mai reală, chiar dacă în unele cazuri am prezentat și împrejurări mai puțin corecte din partea celor pe care i-am descris aici.”

Nicolae s-a născut la 6 decembrie 1915, fiind al doilea copil al familiei lui

Vasile și Natalia Papadopol, din comuna Filești, fostul județ Covurlui (astăzi, jud. Galați). Ca ofițer de rezervă, a fost concentrat în ultima conflagrație mondială, fiind încadrat într-o unitate de artilerie antiaeriană. N-a făcut frontul, și nici fapte de eroism care să-l remarcă în documentele vremii. Poate că unii se vor întreba, atunci, de ce îi facem loc în paginile „României eroice”? Pur și simplu, pentru simplul fapt că însemnările sale nu caută cu încrâncenare eroismul, ci adevărul frust și dur al unui război căruia i-a supraviețuit. Ceea ce e mare lucru!

Nicolae Papadopol, în venele căruia curgea și sânge grec, se declară moldovean și pace! Își povestește viața simplu, fără să literaturizeze, deși unele scânteieri urmuziene ne sar în ochi, ca aceea, când află ce-i cu numele Ninel, cu care era alintat în familie: „Mai târziu, am constatat că acest nume, citit invers, înseamnă Lenin, persoană cu care noi nu am avut nicio legătură...!”

...În Filești, tatăl meu a construit o vilă cu mai multe camere și dependințe, pe care a denumit-o „Vila Marcel”, după numele fratelui meu mai mare cu un an, născut la 17 octombrie 1914. El era primul copil al familiei, preferat de tata, dar mai ales de mama, care i-a pus acest nume de botez atât de puțin obișnuit în neamul nostru. Dar tot mama a ales un nume, mai rar întâlnit, și pentru mine:

Ninel. Nume cu care am rămas în familie și în societate. Mai târziu, am constatat că acest nume, citit invers, înseamnă LENIN, persoană cu care noi nu am avut nicio legătură...

Am primit numele Nicolae, după bunicul matern, locotenent-colonel Neculai Vrabie, veteran de război: 1877-1878; 1912-1913; 1916-1919.

În toamna anului 1916, familia noastră s-a retras la conacul de la

toate împrejurările care au dus la această izolare a mamei.

În acel timp, când luptele cu trupele germane și bulgare au continuat și în anul următor, 1917, la conacul moșiei din Urlești s-a retras și Dimitrie Papadopol, fratele mai mare al tatălui nostru, cu soția și cei trei copii; la puțin timp, a mai venit și o soră a soției unchiului Dimitrie, Athina Christoforatos, refugiată din Galați.

De acum a început calvarul pentru mama, care, cu doi copii mici, unul de doi ani și unul de un an, era mereu izolată de restul familiei, cele două cumnate discutau mai tot timpul în limba greacă, având ambii părinți de această naționalitate și cu studiile la Liceul Grecesc din Galați.

Tatăl meu și cu fratele lui erau mobilizați pe front. Rareori veneau la moșie, dar erau și ei antrenați în discuții în limba greacă, pe care mama n-o cunoștea. În plus, se pare că tata era atras de sora cumnatei lui, Athena, o brunetă cu ochi negri, frumoasă foc pe atunci. Mama izbucnea uneori în scene de gelozie, care aveau să ducă – după cum am aflat mai târziu – la despărțirea definitivă.

Trimis într-o misiune, probabil

Două imagini cu teristul Nicolae Papadopol și colegii lui, studenți și artileriști, pe câmpul de instrucție al Școlii de ofițeri de rezervă din Craiova.

Urlești, jud. Covurlui, proprietatea succesorilor lui Aristide Papadopol, fratele bunicului nostru dinspre tată, unde tatăl meu era administratorul moșiei. Am fost nevoiți să ne retragem spre nordul județului, deoarece comuna Filești era foarte apropiată de zona expusă în timpul războiului cu trupele germane. Dar, în anul următor, mama noastră a avut unele neînțelegeri cu tata, când s-a considerat izolată în cadrul familiei și mai ales i-a reproșat că nu-i mai era fidel. După mulți ani am aflat de la rudele noastre

secretă, la București, tata a tras la rudele mamei noastre, rămase în capitală, unde a întâlnit-o pe Margareta, o verișoară de-a mamei, drăguță doar la figurat, căci în realitate era urâtă foc. Dornică de aventură, s-a atașat de tata. Mama nu bănuia nimic, dar când a scuturat hainele de drum ale tatei a dat de o scrisoare prin care era invitat cu insistență să revină cât mai curând la „iubita” lui Margareta!...

Până aici a fost! Mama l-a chemat urgent pe bunicul nostru, locotenent-colonel Neculai Vrabie, aflat cu unitatea sa în apropiere de Prut, care a sosit imediat cu o trăsură militară. Afând cele petrecute și mai ales având dovada că ginerele său a devenit infidel, nu a mai așteptat explicații de la tata, și-a luat fiica în trăsură și a dus-o la cantonamentul său, în apropiere de unitatea militară, unde se afla refugiată și bunica noastră. Datorită situației sale de comandant foarte sever, a comunicat imediat că nu vede altă soluție decât divorțul, care s-a pronunțat destul de repede, chiar în cursul anului 1917. Noi, copiii, am rămas la tatăl nostru, împreună cu familia unchiului Dimitrie. În același an, tata s-a recăsătorit cu Athina, fiind foarte apreciat de socrul său, Sava Christoforatos, negusor de vază în Galați...

Toate rudele noastre au avut grijă ca noi, copiii, să nu cunoaștem acest amănunt din viața conjugală a tatălui meu; și nu l-am cunoscut nici mai târziu, când am devenit adolescenți, chiar mama noastră adevărată, în timpul când eram împreună,

nu ne-a povestit vreodată aceste împrejurări care au dus la despărțirea de tatăl nostru. Cu toții doreau ca noi să ne atașăm de mici de Mamița, noua noastră mamă, care ne purta acum de grijă.

Abia târziu, în timpul când am devenit student în București, am aflat toate aceste întâmplări din trecutul familiei, de la unele mătuși din partea mamei noastre.

...La înapoierea în Galați, am găsit un ordin de concentrare de la Regimentul 3 Artilerie Grea, așa că am fost nevoit să mă prezint pe 21 august 1939. Aveam gradul de plutonier T.R. [termen redus – n. red.]

Deși eram reușit la examenul de sublocotenent de rezervă încă din octombrie 1937, Decretul Regal pentru avansarea promoției noastre a apărut abia la 25 octombrie 1939. Deci am îmbrăcat din nou uniforma militară și am fost repartizat în Divizionul Maior Sofian, dotat cu obuzier Skoda nou, complet motorizat. Pentru instrucție am fost dispersați în afara cazarmii, în cartierul din bariera Tecuci. La 1 ianuarie 1940 am fost transferat la R. 30 Obuziere din Chișinău. Aici am găsit un oraș necunoscut și, abia ajuns în gară, m-am simțit stingher. Am fost bine primit de comandantul de regiment și de adjutantul său, care imediat m-au „onorat” cu serviciul de zi pe unitate, începând cu orele 12. Deși nu cunoșteam posturile de pază și nici subunitățile din cazarmă, am executat acest serviciu împreună cu Corpul de Gardă.

Am stat doar două zile în

regiment, deoarece am primit un ordin special de la comandantul Cercului Teritorial Chișinău. Timp de două luni am cutreierat cinci sate de la granița dinspre Nistru, înarmat doar cu o delegație, șampilă și tușieră. În fiecare comună, primarul avea ordinul să convoace pe toți locuitorii majori spre a se prezenta cu buletinul de identitate, pe care eu îl șampilam. Se cerea ca toți locuitorii din zonă să fie recunoscuți după aceste ștampile și totodată să fie identificați străinii care nu aveau ce căuta pe graniță.

Masa și cazarea le aveam în comuna respectivă, dar eram liber să mai fac și câte o pauză, de una-două zile, în oraș. Transportul se făcea cu sania, cu doi cai, fiind o iarnă grea, cu multă zăpadă, încât nu se vedea șoseaua. Ne orientam după stâlpii de telegraf.

În Chișinău aveam asigurată o locuință bună, cu o gazdă binevoitoare, văduva unui avocat. În această perioadă am cunoscut câteva localuri din centrul orașului, unde comandam specialități din Basarabia, cu vinuri de calitate, iar seara, acasă, mă aștepta un crușon, după o rețetă deosebită, cu tot felul de fructe: portocale, mere etc.

Eram obligați să ne retragem din oraș destul de devreme, din cauza măsurilor de siguranță din această zonă. Doar o singură seară am petrecut până târziu, cu aprobare specială, deoarece în oraș era în turneu Teatrul de revistă din București, al lui Constantin Tănase, care se afla în persoană în local, alături de noi. (Va urma) ■

Domnule redactor-șef,
 Prin amabilitatea domnului colonel în retragere Constantin Bostan, fostul meu coleg de școală, am citit unele articole din revista „România eroică”, o revistă interesantă, care aduce în atenția noastră pe cei care și-au jertfit viața pentru glia noastră străbună. Încurajat și de fostul meu coleg, trimit și eu un articol în legătură cu tatăl meu, sergent-major Mihai Gh. Apătăchioae. Am colaborat cu domnul colonel Ilie Culișniuc Olaru la o lucrare despre veteranii de război din Hudești, dar din lipsă de fonduri nu s-a putut publica.
 Cu stimă și respect,

Profesor Gheorghe Apătăchioae
 Hudești, 16 martie 2021

Întoarcerea tatei din prizonierat

La 22 iunie 1941, când a început războiul, tata era concentrat, soldat, în Regimentul 29 Infanterie, Batalionul 1, Compania 4 mitraliere, care era dislocat între localitățile Santa Mare și Românești, județul Botoșani. După câteva zile, Batalionul 1 a trecut podul de la Bădărăi, în Basarabia, ducând lupte grele în zona localității Călinești. Inamicul fiind respins, regimentul a continuat urmărirea, prin Basarabia și Transnistria, până în apropierea localității Freudenthal. Într-una din lupte, tata a fost rănit ușor la brațul stâng. A fost pansat la postul medical al batalionului și trimis la companie. Tata îmi povestea că după ce românii eliberau o localitate, autoritățile germane puneau stăpânire pe toate bunurile pe care le găseau și le foloseau după bunul lor plac.

Lupte grele s-au dat la linia fortificată din fața Odesei. Regimentul 29 a fost trecut în refacere, din cauza marilor pierderi suferite. La sfârșitul lui octombrie 1941, unitatea s-a înapoiat în garnizoana Dorohoi, unde a fost primită cu mare

entuziasm de populație și de autoritățile locale, după care soldații au fost lăsați la vatră pentru refacere.

Dar, în toamna lui 1943, tata s-a pomenit cu poștașul la poartă, care i-a adus un plic cu ordinul de prezentare la regiment. Și Toader Olariu, care locuia în apropiere de noi, primise plicul de la regiment. Ordinul suna clar.

Mama a început să plângă:

- Ce are să-ți faci, dacă n-ai să te duci?

- Mă împușcă și dispar complet – răspunse tata hotărât.

- Cum ai să mă lași cu doi copii mici și casa neterminată în satul ăsta?

- N-am ce să fac, e peste voința mea și peste voința ta. Trebuie să mă duc și să-mi fac datoria față de țară.

- Față de țară?! Sau față de niște nenorociți care nu mai știu ce să facă de bine și-i bagă în foc pe cei mai necăjiți oameni?

- Acum puterea și legile sunt la dâșii și trebuie să ne supunem – spuse tata.

- Arde-i-ar dumnezeii să-i ardă în focul cel de veci – blestemă mama plângând într-una.

Când am auzit asemenea discuții între părinți, am început și eu a plânge. Până seara am bocit și eu, și mama.

- N-am ce face, trebuie să mă duc – a spus tata amărât, cu lacrimile în ochi. O să mă rog la Dumnezeu și poate oi scăpa cu zile...

În noaptea aceea n-am închis un ochi, nici eu, nici mama și nici tata. Ne-am rugat la Dumnezeu, așteptând, în sbucium și jale, o minune. Nici nu s-a făcut bine dimineața, când l-am auzit pe Toader Olariu bătând la ușă și strigând: „Hai, măi corjane, gata ești? Că se face ziuă și noi nici nu ne-am pornit!” Tata i-a deschis ușa și l-a chemat în casă. Când a început să se îmbrace, eu m-am agățat de pantalonii lui și nu-l lăsam să și-i tragă. Plângeam în hohote. „Nu mai plânge, că are să se întoarcă sănătos acasă!” – mi-a spus Toader Olariu. Tata ne-a sărutat pe frate-meu, pe mine și pe mama. Au ieșit din casă tăcuți și duși au fost.

Batalionul era cantonat în comuna Broscăuți, lângă Dorohoi. Soldații erau cazați pe grupe la săteni. Iarna din 1943/1944 a fost

o iarnă grea, cu geruri cumplite, viscole și înzăpeziri. Mulți ostași care luptaseră în Basarabia și la Odessa nu mai erau, căzuseră pe câmpul de luptă sau erau răniți și nu au mai fost chemați la concentrare.

În februarie 1944, regimentul s-a imbarcat la tren cu direcția nordul Transnistriei. Batalionul tatei a debarcat în Moghilev și și-a continuat marșul pe jos până la Berizovka, unde a cantonat. Misiunea lor era să controleze toate casele din satele prin care treceau, deoarece partizanii se ascundeau prin sate și prin păduri, fiind sprijiniți chiar și de bătrânii care știau să mânăiască armele automate.

Tata îmi povestea că în apropierea pădurii Conadcăuți au fost atacați de partizani, care au împușcat câțiva soldați de-ai noștri. Atunci, grupa lui a primit ordin să execute foc cu mitraliera pentru a fixa inamicul la pământ. Tata și încă doi militari s-au furișat, târâș, printr-un fâgaș format de ploi până în spatele adăpostului în care era amplasată o mitralieră inamică. Au aruncat câteva grenade. Când s-au apropiat au găsit doi morți și un rănit. Toți, bătrâni. Cel rănit n-a vrut să le spună nimic, câți partizani erau, unde se ascundeau. Luptele cu partizanii erau foarte grele. Atacau de unde nu te așteptai, din podurile caselor, din copaci, de după garduri, de sub poduri și dispăreau tot atât de repede.

După câteva zile, batalionul a fost întâmpinat cu foc de puternice forțe rusești și a fost nevoit să se retragă dincoace de Nistru, în Basarabia. Tata a reușit să treacă cu o căruță a infirmeriei

când podul nu fusese încă distrus. După ce pionierii germani au aruncat podul în aer, militarii români care au rămas pe malul stâng au căzut prizonieri sau au murit înecați în Nistru. Regimentul a fost nevoit să se retragă până în zona Pașcani-Tg. Frumos, unde s-a instalat în apărare. După 23 august 1944, după întoarcerea armelor, regimentul, care se găsea în marș către Bacău, a fost înconjurat de trupe blindate și de cavalerie sovietice și a fost dezarmat în comuna Valea Seacă. Rușii i-au sfătuit pe soldații noștri să predea armele, că vor primi zapiscă pentru a pleca acasă. Dar, după ce au depus armele, au fost încolonați și îndreptați, în marș, spre Iași și apoi i-au trecut Prutul, la Bălți, unde au fost ținuți aproape două săptămâni fără mâncare și fără apă. Bietul tata și camarazii lui mai sperau că vor fi lăsați liberi, că va fi pace. Dar rușii i-au imbarcat la tren și i-au dus la minele de cărbuni din Donbas. Tata a stat aproape trei ani în lagărul din Krasnaluci-Șotova II și a lucrat în mină. În „șahț”, adică în mină, se putea intra doar după ce „lămpăvaile” își făceau datoria. Lămpăvaile erau niște femei care schimbau lămpile de miner stinse cu cele aprinse. În minele din Urali erau folosite ca lămpăvaie fetele din Ucraina, condamnate la închisoare pentru diverse motive. Acestea îi simpatizau pe prizonierii români care lucrau în minele respective. Într-o zi, tata a suferit un groaznic accident. Un bloc mare de piatră s-a prăbușit și l-a surprins, rupându-i piciorul stâng și trei coaste. A stat trei luni în spital.

Viața în lagăr era mizerabilă.

Mulți au murit de tifos exantematic, de foame sau în dese accidente din mină.

Acasă, noi eram convinși că tata a murit pe undeva, prin Rusia, deoarece nu dădea niciun semn de viață. Cât a stat în prizonierat, a trimis acasă doar două cărți poștale. Le mai păstrăm și astăzi în familie, la mare cinste.

Spre marea noastră surpriză și bucurie, tata s-a întors acasă la 5 mai 1947. Cale de 26 km, de la Dorohoi, a venit pe jos. N-am să uit cât oi mai trăi ziua aceea. Era în Duminica Mare, pe la amiază. Eu, mama și fratele meu ne găseam la bunici, în satul Lupeni, când a venit cineva din sat și ne-a spus: „S-a întors Apătăchioae din prizonierat!” Nu-mi venea să cred! Am alergat într-un suflet acasă, eu și fratele meu în față și mama, abia se mai ținea după noi...

Când am ajuns în sat, am văzut o mulțime de oameni adunați la șosea, ca la urs. În mijlocul lor, tata! Aveam vreo șapte ani pe atunci, dar nu l-am recunoscut când l-am văzut. Arăta altfel de cum îl știam eu, când a plecat de acasă, în dimineața aceea, cu Toader Olariu. Războiul și viața din lagăr îi schimbaseră înfățișarea. Mi se părea îmbătrânit, deși avea încă un chip luminos. Ne-am strâns în brațe bărbătește.

Bucuria sinceră și nestăpânită din mintea mea de copil, după atâtea zile și nopți de așteptări, de speranțe și de teamă, s-a manifestat în cele mai înfocate îmbrățișări. Și astăzi, după atâția ani, când mi-amintesc de momentul acela, de întoarcerea tatei din prizonierat, îmi dau lacrimile... ■

A vorbi azi, când se vrea globalizarea, despre patrie, patriotism, eroi și eroism a devenit ceva desuet. Păcat! Căci „patria e aducere-aminte de zilele copilăriei, e coliba părintească, e dragostea mamei, e zbieretul turmelor de oi și alte animale, când se întorc de la pășune, e fumul vetrei înălțându-se în aer...” (Alec Russo).

Patria este înlăuntrul nostru și o ducem cu noi peste mări și țări. *Patria* e pământul *plămădit cu sângele și întărit cu oasele* înaintașilor noștri: bunici, părinți, unchi, vecini..., adevărați eroi, cărora ar trebui să le ridicăm în sufletele noastre altar de veșnică dragoste.

Unul dintre acești eroi este **Gheorghe Berescu**, născut pe meleaguri moldave în 1910, în *Bogdana*, comună din fostul județ Tutova, azi județul Vaslui. De aici se trăgea străbunica lui Nicolae Iorga și Preasfințitul Episcop Iacov Antonovici, membru de onoare al Academiei Române, autorul primei monografii a unei comune din literatura de specialitate, din România, intitulată *Istoria comunei Bogdana*, București, 1905.

Gheorghe era primul din cei cinci copii rămași în viață ai lui Ioan Berescu și Maria, născută Leonte.

Tatăl său a făcut Marele Război și s-a întors de pe front cu probleme la picioare, a rămas olog pentru restul zilelor și a murit în urma unui tifos exantematic.

Gheorghe, tatăl nostru, a făcut stagiul militar în Regimentul 22 Artilerie, în anii 1931-1932. Când a fost concentrat și a plecat pe front, în al Doilea Război Mondial, tata avea 31 de ani. A lăsat acasă în grija mamei o soră, născută în anul 1934, eu, Elena, născută în 1936, și o altă soră de doar trei săptămâni.

A luptat în Est. Au trecut ani și noi n-am știut nimic de soarta tatei.

Gheorghe Berescu, soldatul... veteranul de război

Altar de veșnică dragoste! Amintiri despre tata

Când auzeam tunurile bubuind, ne gândeam cu teamă și speranță la tata, oare ce face, oare va scăpa cu zile, oare va mai veni acasă?

În august 1944, războiul a ajuns și în ograda noastră. Toate porțile erau deschise în sat. Ne era cel mai tare frică de parașutiști. Toate casele erau percheziționate. Totul era răscolit și încărcat, pentru a face rost de provizii pentru trupe. În fiecare seară dormeam în râpa din spatele casei și a grădinii. De multe ori rămâneam fără nimic. Eram salvați de omenia vecinilor sau a cunoscuților, cărora le mai rămăsese ceva în ogradă, în urma acestor „aprovizionări”.

Într-una din zile a intrat în ograda noastră un soldat. Eu și sora mea mai mare, speriate, ne-am ascuns în vie, sub tufele de viță și după aracii de fasole din grădină. Așteptam cu groază, când ne-am auzit strigate pe nume. Cu greu am ieșit. Era tata! Probabil, mă gândesc acum, tata venise într-o scurtă permisie. A scos din buzunarul de la piept ceva, ca un fel

de jucărie, credeam noi, metalică și strălucitoare, cu o panglică tricoloră. Era, de fapt, o decorație!

Au venit vecinii să-l vadă și să-l întrebe dacă știe ceva de feciorii lor, de alte rude din sat, dacă știe cât mai ține războiul. Țin minte și acum că a pomenit niște nume ciudate, Țiganca, Cimișlia, Chișinău, Tighina, Cetatea Albă, Odessa și Cotul Donului.

Mulțumită lui Dumnezeu, tata a venit acasă spre sfârșitul verii lui 1944 și a fost declarat erou. Avea medalia „*Virtutea Militară*” de război *clasa I*, conferită de Mihai I, Rege al României, datată în Sinaia, 29 iulie 1942, apoi *Brevet cu medalia pentru „Bărbăție și credință” cu spade, clasa a III-a* din 1 septembrie 1942, conferită de Majestatea Sa Regele și *Brevet Crucea „Serviciul Credincios” cu spade clasa a II-a* din 24 octombrie 1942. A scăpat cu viață, dar cu sănătatea zdruncinată de un reumatism accentuat la coloana vertebrală. Din această cauză a rămas, câte zile a mai avut, cu spatele încovoiat și o suferință

permanentă. Oamenii din sat îl porecleau Ghebosu, fiindcă în sat erau mai multe familii Berescu.

N-a trecut mult și tata a început să fie chemat la poliție (apoi miliție) și la Primărie. Era interogat, cercetat, învinuit, defăimat că a luptat pe Frontul de Est împotriva „salvatorilor” noștri. Noi, copiii, ne uitam cu groază când venea vreun necunoscut la poartă și ne era frică că o să „ni-l ia pe tata”. Ani la rând am stat cu teama asta în suflet.

Abia în 1990, tatei i-au fost recunoscute faptele de război, curajul și spiritul de sacrificiu, fiind declarat veteran de război. Pentru el însă a fost prea târziu! N-a mai avut timp să se bucure de facilitățile obținute, așa puține cum erau, știm de niște călătorii gratuite pe CFR și o indemnizație lunară...

S-a bucurat, însă, de cei șase copii rămași în viață, de cei 11 nepoți și 11 strănepoți, care l-au înconjurat cu dragoste și respect. Uneori, când ne adunam toți în jurul lui, ne povestea că pe timpul regelui Mihai erau chemați o dată pe an la o masă

festivă toți eroii din război, că regele trecea pe la mese și ciocnea paharul cu fiecare, urându-le sănătate... Tata a fost o singură dată, probabil în 1946 sau în mai 1947 (nu știu la ce dată se oferea această masă), căci erau alte lipsuri, de îmbrăcăminte, încălțăminte și câte altele.

În 13 iunie 1995, tata a încheiat călătoria prin această viață atât de încercată. A murit EROU, cu trei decorații de război, asemenea vărului său, învățătorul plutonier Ștefan Berescu, și a unchiului său, Ene Marcu, care a luptat în Primul Război Mondial.

Dar ca ei au fost atâția alții, rămași anonimi. Pot fi considerați eroi toți cei ce și-au lăsat ogorul și casa, când s-a sunat mobilizarea și s-au întors la vetre, doar parte din ei, după 1944-1945 sau după ani grei de prizonierat, iar unora le-au rămas osemintele pe câmpul de luptă.

Sunt eroi pentru că au făcut marșuri extenuante, pe călduri sufocante, pe geruri cumplite, pe viscol, pentru că au suportat ploa

și secetă, pentru că au suferit de foame și sete, pentru că au mers pe coate și genunchi prin tranșee zile și nopți, pentru că au stat în noroaie, pentru că le-a fost pusă viața în pericol în orice moment, pentru că mulți și-au lăsat pe front ochii (pierzându-și vederea), auzul, picioarele, mâinile sau orice altă bucată din corp sfărțecată de grenade, bombe, gloanțe.

Sunt eroi pentru că au rămas oameni și după ce s-au întors acasă din iadul războiului și și-au reluat treburile așa cum au putut, continuându-și viața, muncind pământul care pentru ei era sfânt, cum ar trebui să fie și pentru noi, cei de azi.

Ei sunt eroi pentru că au servit țara prin fapte, cu jertfă, nu cu vorbe.

Veșnică să le fie amintirea și Dumnezeu să-i odihnească în pace!

Prof. Elena Costică BERESCU, azi,
Monahia Elisabeta,
Prof. Jeni Tămășanu

Brevetul pentru Crucea „Serviciul Credincios” cu spade clasa a II-a, acordat „Pentru fapte de arme săvârșite în războiul contra Rusiei sovietice în 1941”.

Brevetul „Virtutea Militară” de război clasa I acordat caporalului Berescu I. Gheorghe „pentru curajul și disprețul de moarte de care a dat dovadă pe câmpul de luptă”!

Brevetul pentru medalia „Bărbăție și Credință” cu spade, clasa a III-a, acordată „pentru devotamentul și priceperea arătată în războiul contra Rusiei Sovietice anul 1941”.

“Anul cel Mare!”

200 de ani de la revoluția care a marcat sfârșitul domniilor fanariote

Se împlinesc două veacuri de la Revoluția de la 1821, dar și de la moartea, prin trădare, a lui Tudor Vladimirescu, pandurul care s-a ridicat “să scape țara de leprele străine” și să moară pentru “dobândirea dreptăților” norodului.

Evenimentul a trecut aproape neobservat în actualitatea noastră românească, măcinată de lupte politice sterile. În 1921, când s-a împlinit un veac de la moartea lui Tudor, regele Ferdinand I a dăruit Academiei Române suma de 10 000 lei spre a servi ca “premiu pentru cea mai bună lucrare asupra vieții și faptelor lui Tudor, precum și asupra stării culturale și sociale din timpul său”. La noi, în anul în care se împlinesc două veacuri de la moartea tragică a lui Tudor Vladimirescu, nimic demn, care să-i cinstească memoria, nu s-a întâmplat!

Statuia lui Tudor Vladimirescu, din Târgu Jiu. Inaugurată în anul 1898. Este cea mai reprezentativă lucrare monumentală ridicată în memoria lui Tudor Vladimirescu. Operă a sculptorului Constantin Bălăcescu, a fost turnată din bronz într-un atelier din Milano (Italia). A fost amplasată într-un mic parc, amenajat în fața intrării principale a colegiului care-i poartă numele, în apropierea caselor pitarului Vasile Moangă, locul unde Tudor a poposit atunci când a trecut prin Târgu-Jiu, în anul 1821.

Prezentare

Numele lui Tudor Vladimirescu este simplu, limpede și alintat, ca o mângâiere și ca un vers.

Și totuși, el rămâne, până astăzi, cel mai mare nedreptățit al istoriei noastre.

Ostașul acesta care, ridicând sabia, în numele dreptății nepieritoare, a sfărâmat poarta dincolo de care zăceau, zăgăzuite, destinele românești..., căpitanul acesta de legendă nu are încă altar de închinare în sufletul fiecărui Român!...

Dar, fără gestul lui, unic, aproape am fi uitat că suntem Români!...

Amintirea lui Tudor Vladimirescu rămâne, pentru cei mai mulți dintre noi, ca o legendă neguroasă; îl socotim mare, dar nu știm bine pentru ce; îl pomenim, dar nu cu cinstirea adevărată ce i se cuvine; îl chemăm, oricând și oriunde, ca o sperietoare pentru unii, îndemn pentru alții, dar nu cunoaștem esența pură a gândului său.

Și nici măcar nu bănuim că a putut scrie pagini de adâncă simțire, demne de mari cărturari, dar, mai ales, demne de mari oameni.

Și că istoria neamului nostru și-l poate însuși nu numai ca pe un mare deschizător de veac, dar și ca pe unul care a dat, pentru timpul său, cea mai înaltă expresiune literară potenței și patosului românesc.

Să-l coborâm, deci, din legendă, pe pământ, lângă noi și în sufletul nostru!

Tudor Vladimirescu a venit pe lume, nu se știe bine când. Poate pe la 1780, într-o casă cu prispă

de țară, din comuna Vladimiri, în județul cel mai nevoiaș al Olteniei: Gorjul. Părinții lui, oameni cu frica lui Dumnezeu, erau Constantin și Ioana, plugari săraci, cu trei copii: Tudor, Papa și Dina.

Bucoavna a învățat-o la popa satului, cu care era și cimotoie. Dar, pe urmă, în loc să rămână și el, ca toți ceilalți ai lui, lângă fierul plugului, să scormonească brazda, să nădușească de-a lungul ogorului străin și să îndure înfruntarea zapciului, a plecat în lume. Să învețe slova frumoasă și gândurile bine rânduite! Să-și deschiză capul, la umbra altor oameni, sub streășina altor case!

A poposit astfel la Craiova, capitala adevărată a celor cinci județe oltenești. Acolo era și al doilea divan al țării. Slujește la un condicar al divanului, apoi la boierii Glogoveni, oameni cu nume și avere multă...

Desghețat la minte, isteț la vorbă și la faptă, de ispravă și de cuvânt, ajunge omul lor de încredere. Supraveghează lucrul moșiilor, darea socotelilor, strângerea bucatelor. Duce mărfuri și vite, mai ales porci, în Ardeal, în Banat, până la Buda, pe seama stăpânului și, uneori, și pe a sa proprie. Aduce alte mărfuri. Din Mehedinți, județul unde Glogovenii își au starea, el poate vedea și urmări de

aproape răscoala sârbilor sub Caragheorghe, în 1804, pentru scuturarea jugului turcesc. Răsculații erau țărani, mulți și împilați, dar hotărâți să moară sau să trăiască demn. Lupta lor e o învățătură mare pentru sufletul său proaspăt. Aceasta și altele, care vor veni rând pe rând, îi vor lumina drumul către gânduri îndrăznețe.

Încetul cu încetul își face puțină stare. Iese de la Glogoveni, dar se socotește, încă, omul lor. Ajunge mic boiernaș, comis și vătaf de plai (subprefect), în plaiurile despre munte ale Mehedinților...

Ca vătaf de plai, are drepturi și puteri destul de mari. Câștigă

atunci, desăvârșit, simțul autorității și al comandamentului, exercitându-l în funcțiunea sa destul de importantă și grea.

Are îndatoriri militare și de poliție; paza trecătorilor către Austria, paza liniștii pe plai.

Are atribuții de judecător: împarte dreptatea la săteni, în primă instanță, după pravila țării și obiceiul pământului. Dă și lovituri

de toiege celor ce fură.

Are îndatoriri de perceptor: strânge birurile pentru Domn, pentru Visterie și pentru Împărăția Turcească. Are subalterni, pe vătășei și pe pârcălabi; are drept la clacă din partea țăranilor și e scutit de biruri. Se mai îndeletnicește, însă, și cu altele: e hotarnic de moșii; aduce mărfuri din Austria, farfurii și alte lucruri trebuincioase; vinde acolo, și în țară, porci, piei, făină, grâne, lemne...

După ce fusese comis, ajunge

Tudor Vladimirescu. După o litografie editată de Dimitrie Papazoglu

sluger, tot mic boiernaș și tot apărător al celor mulți, plecați și fără glas. Căci, de totdeauna, atunci când era slugă, sau acum când e stăpân, nedreptatea îl apasă ca un jug, îl revoltă ca o crimă, indiferent dacă e făptuită de prieteni, de boieri sau de mai marii țării.

Iată, însă, că Rușii, creștinii-ortodocși protectori ai Țărilor Românești, pornesc la 1806 războiul asupra turcilor. Tudor e în inima vremii, nu la marginea ei!... De aceea, se înscrie și el ostaș, de partea Creștinilor. Ajunge "comandir" al pandurilor strănși din toată Oltenia, echipați și instruiți de Ruși. Vitejia lor a ajutat mult oștirilor Țarului. Dar și despre Tudor Vladimirescu se duce vestea. Țărani, ostași, boieri și neguțători, toți l-au prețuit și l-au cunoscut ca pe un om fără pereche...

Singuratic, aspru și posomorât, absolut și leal, adânc credincios și drept; liberat de prejudecata socială; temut, respectat, cunoscut de aproape o țară întregă; gânditor și om de acțiune, înțelegând ca fulgerul și izbucnind ca furtuna; om al ierarhiei drepte, al muncii cinstite și al existenței fără desonoare: sufletul și hotărârea lui erau călite, când a venit anul cel mare: 1821.

"Om de statură mai naltă decât de mijloc, talia bine proporționată, fața blondă, mustața galbenă, părul castaniu, obrazul mai mult rotund decât oval, nici prea durduciu, nici slab, cu o mică bărbie; om nu urât. Sta drept, țațoș; vorba scurtă, răstită, și destul de elocventă... aer de comandant... Să fi avut 40 de ani."

Așa îl vede un contemporan, nu prieten, la 1821. Era, deci, om roșcovan, "însemnat", cum spune instinctiv poporul...

Poiana Padeșului din Mehedinți este țărâna sfântă pe care au călcat-o întâiaș dată opincile pandurilor, adunați să jure, acolo, sub cerul sticlos de ianuarie, cu albul zăpezii pe căciuli și albul stindardului în ochi, că vor fi gata să moară pentru "dobândirea dreptăților".

Ei jură în fața lui Dumnezeu și a "dumnealui slugerul Theodor Vladimirescu".

De atunci, și din acea poiană, Tudor Vladimirescu a intrat în legendă, în poezia populară și în istorie.

În drumul de la Mehedinți spre București, pandurii l-au numit "Domnul Tudor". Iar el pe ei i-a numit "Adunarea Norodului", înțelegând prin aceasta un fel de adunare aieva, cu suflet românesc, cu gândul omenesc, cu glas de spovedanie și de comandă. Este aceeași încredere de amândouă părțile, o legătură consfințită prin dragoste...

Comuniunea aceasta între "Domnul Tudor" și "Adunarea Norodului" vestea zorile unui regim reprezentativ, ale unui nou statut politic, social și economic, pentru Țările Românești. În chipul acesta, acțiunea lui Tudor apare ca un fel de mesianism; prin glasul său, însuși glasul obștii vorbea. El era mandatarul profetic și autorizat; puterile lui porneau de la "Adunarea Norodului", marea comunitate, fără statute și regulamente, a celor scoși din lege și îmbrăcați în suferință...

Venea cu un singur crez: dreptatea norodului! Cu o singură voință: aceea de a se jertfi pentru această dreptate. Acestea erau temeiurile puternice ale faptei sale. Prin ele, era de neînving! De

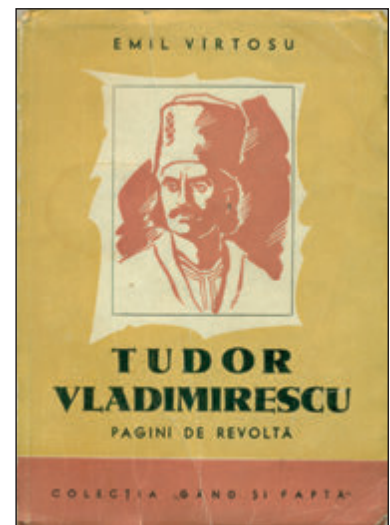
aceea și-a lăsat și viața proprie nepăzită! Simțea că, fără jertfa de sine, nimic nu se înfăptuiește, nimic nu durează. Că dacă "Adunarea Norodului" e gata să-și verse sângele pentru dreptate și pentru cel ridicat în numele ei, viața lui va trebui, cândva, să cimenteze dobândirea acestei dreptăți.

Revoluția lui Tudor Vladimirescu se stinge odată cu stingerea lui, odată cu zilele frumoase și călduroase ale sfârșitului de mai 1821...

Nu este nicidecum de mirare dacă Tudor Vladimirescu nu a fost înțeles de contemporani. Poate n-a fost înțeles nici chiar de aceia care i s-au alăturat de la început, în numele și pentru care a luptat. Jertfa lui avea să descopere multora dintre contemporani, ca într-un fel de revelație supremă, sensul spiritual și adânc al mării lupte care deabia atunci începea pentru Neamul Românesc. ■

Emil Vîrtosu

(Din volumul: Tudor Vladimirescu. Pagini de revoltă, Colecția "Gând și faptă", București, 1944)

Coperta cărții lui Emil Vîrtosu, apărută în anul 1944.

Savantul Nicolae Iorga

**150 de ani de la naștere
(5 iunie 1871-27 noiembrie 1940)**

După pagina atât de tragică din istoria românilor, în care trădarea a pus capăt vieții lui Tudor Vladimirescu, adăugăm o altă pagină, într-o omagiere a savantului Nicolae Iorga, de la a cărui naștere se împlinesc 150 de ani!

Nicolae Iorga a fost asasinat, în urmă cu 81 de ani, la 27 noiembrie 1940, lângă localitatea Strejnicu, în apropiere de Ploiești. Trupul său însângerat a fost găsit a doua zi, dimineața, la marginea drumului, străpuns de două gloanțe de calibru 7,65 mm și 6,35 mm.

Paradoxal și straniu, textul scris de istoricul Nicolae Iorga și inscripționat pe placa de pe mormântul lui Mihai Viteazul de la Mănăstirea Dealu se potrivește aievea cu sfârșitul său tragic. "Aici odihnește ceea ce crima și impietatea au lăsat din trupul cel sfânt al lui Mihai Voievod cel Viteaz, iar sufletul său trăiește în sufletele unui neam întreg până ce Scripturile se vor împlini, când va afla în ceruri odihna dreptilor împreună cu sufletele fericite ale părinților săi..."

Tragedia lui Nicolae Iorga este tragedia înainte-mergătorilor și a deschizătorilor de drumuri. ■

Se apropie 31 decembrie și din străfundurile memoriei a țâșnit o amintire cu ghimpi...

Locuiam în București, la o sută de pași de Palatul Regal, de piața cu statuia ecvestră a Regelui Carol I, de grădina Ateneului. Acolo îmi petreceam mai toate diminețile copilăriei: săream coarda, jucam șotron, alergam după fluturi. Apoi, obosită de atâta fericire, mă așezam pe treptele statuii. Cu ochii ațintiți spre cerul albastru, mi se părea că Regele nostru, mândru și falnic, dă pinteni calului și pornește la trap către Palat, către istorie, către nemurire. O iluzie optică... Încerca să-mi explice Mama... Sunt doar norii, norii pufoși care, alunecând pe bolta cerească, creează magia mișcării.

31 Decembrie 1947, a doua zi după abdicarea Regelui Mihai! Sfârșit de lună, sfârșit de an, sfârșitul speranței...

Ca în fiecare dimineață, cu mâna-n mâna Mamei, ne îndreptăm spre grădina Ateneului. Deodată, o mulțime dezlanțuită, urlete sălbatice, o gloată dă năvală în Piață. Hoardele pătrund în grădină, iau cu asalt porțile Palatului, sparg geamurile, aruncă de la ferestre cărți, obiecte, documente, mobilier... Camioane cu soldați sovietici blochează căile de acces.

Mama stă pavăză între mine și haos: "Ține minte, nu uita! Nu mai avem Rege! L-au izgonit!... Suntem fără apărare... Să n-ai teamă. Vom răzbi! Dumnezeu nu ne părăsește, Dumnezeu e cu noi!"

În noaptea aceea s-au întors cu un tanc și cu lanțuri. Au smuls statuia de pe soclu și au târât-o, cu zăngănit lugubru, pe străzile pustii, spre întunericul celor patruzeci și doi de ani de uitare. În suflet aud și azi glasul intens și curajos al Mamei: "Opritsa, tu ai trăit clipa... Să nu uiți!"

N-am uitat! Și nu voi uita niciodată! ■

**Opritsa Dragalina Popa,
Elk Grove, SUA**

Amintiri cu ghimpi!

Preotul militar Oniga I. Pompei

Preotul militar Oniga I. Pompei, un nume vrednic de amintire

În partea de nord-vest a municipiului Bistrița, pe o colină, dincolo de calea ferată Bistrița-Prundu Bârgăului și de șoseaua de centură, din care se desprinde drumul spre Dumitra și Năsăud, se află cimitirul orașului. Sunt câteva hectare înțesate de cruci și monumente funerare, pe care se află și Cimitirul Eroilor, o lucrare monumentală, impresionantă prin măreția și detaliile ei constructive. O „adevărată podoabă pentru cinstita eroilor”, cum a apreciat, la data sfințirii cimitirului (28 august 1938), Episcopul Armatei, Generalul de brigadă Dr. Partenie Ciopron. Cimitirul Eroilor din Bistrița a fost amenajat prin grija și truda neodihnită a preotul militar Oniga I. Pompei, confesorul garnizoanei în anii 1930-1940.

Cine a fost preotul militar Oniga I. Pompei? Din însemnările sale memorialistice, păstrate în manuscris,¹ aflăm că s-a născut la 5 septembrie 1902, fiind al patrulea din cei șase copii ai preotului Ion Oniga și preotesei Domnica, din Micoșlaca, jud. Alba, comună situată pe malul stâng al Mureșului, nu departe de Mirăslău, locul vestitei bătălii a lui Mihai Viteazul... A învățat la școala primară din sat și la Ocna Mureș, după care și-a continuat studiile la Budapesta și la Cluj, unde a absolvit, în anul 1925, Academia Teologică Ortodoxă. În 1918 a venit de la Budapesta la Alba Iulia, să participe la Marea Adunare care a consfințit Unirea. La Cluj a urmat Seminarul Pedagogic Universitar, calificându-se profesor. După o perioadă de profesorat, ca profesor de religie și pedagogie, la Turda, în anul 1929 a participat la concursul pentru un post de preot militar ortodox, organizat de Inspectoratul Clerului Militar, prezidat de Episcopul Armatei, General de Brigadă Ioan Stroia, calificându-se primul din cinci candidați. La 10 decembrie 1929 a fost numit preot militar, cu gradul de căpitan asimilat, la Regimentul 11 Infanterie din Galați și confesorul garnizoanei Galați². După un an, din cauza stării de sănătate (boala Basedow, operat), a fost mutat la Regimentul 84 infanterie din Bistrița și numit confesorul garnizoanei, începând cu data de 1 octombrie 1930.³

La 25 noiembrie 1929, la vârsta de 27 de ani, s-a căsătorit cu Alexandrina-Elena Ungureanu, profesoară de istorie la Liceul de fete din Blaj. „Dumnezeu m-a învrednicit să iau în căsătorie o

fință ideală: bună, cuminte, frumoasă. M-a ajutat mult în viața mea – notează preotul în *Însemnări pentru urmași*.⁴ Preoteasa Alexandrina i-a fost mereu alături și i-a urmat cu devotament dintr-o garnizoană în alta până în clipa când a trecut la Domnul, la 31 octombrie 2004.⁵

În garnizoana Bistrița, preotul căpitan Oniga Pompei a activat timp de zece ani, de la 1 octombrie 1930 la 15 septembrie 1940, când, în urma Dictatului de la Viena, unitățile Armatei Române au părăsit teritoriul cedat, garnizoana Bistrița aflându-se în această situație tragică. Acest deceniu din activitatea sa de confesor al garnizoanei este marcat de împliniri importante, între care realizarea Cimitirului Eroilor și a Monumentului Eroilor, amenajarea capelei militare a garnizoanei. La 8 iunie 1940 a fost avansat la gradul de maior asimilat.⁶

Perioada 15 septembrie 1940-1 octombrie 1946, când, silit, a trecut în rezervă, după ce în prealabil fusese disponibilizat la 9 august 1946, a fost, în condiții de război, una destul de frământată. În trenul de marfă cu care s-a evacuat Regimentul 84 Infanterie din Bistrița, a îmbarcat tot ce a putut demonta din capela militară. După multe peripeții, garnitura de tren a ajuns la Câmpulung Muscel. Ulterior, regimentul a fost desființat și preotul maior Oniga Pompei a fost mutat în București, fiind repartizat pentru mobilizare la Batalionul 8 Vânători, confesor, iar apoi mutat confesorul Diviziei 8 Infanterie, cu care a făcut campania anului 1941 (22 iunie-16 octombrie 1941), până la cucerirea Odesei. În perioada 1942-1943 a fost confesorul garnizoanei

Preotul Oniga I. Pompei oficiind o slujbă religioasă pe Frontul de Est

Crucea purtată la gât de preotul Oniga Pompei pe frontul de Est

Ploiești, iar în anii 1944-1946, confesorul garnizoanei București.

Întrucât a fost pe frontul de Est, trecerea în rezervă, în toamna anului 1946, s-a făcut fără drept de pensie și nici parohie nu a putut ocupa. Până în anul 1952 a lucrat ca zilier necalificat, apoi a fost angajat, timp de 15 ani, lucrător calificat la o cooperativă, de unde, în 1967, s-a pensionat la vârsta de 65 de ani.⁷ A decedat la 20 septembrie 1998, în vârstă de 96 de ani.

În *Însemnări pentru urmași*, preotul Oniga Pompei își amintește de împrejurările în care a ajuns, în decembrie 1930, confesor al garnizoanei Bistrița: „...pentru îndeplinirea misiunii mele de preot nu aveam nimic, nici cel puțin un patrafir (epitrahil, n.n.) –, pe care l-am împrumutat de la biserica din localitate”.⁸ Nici capelă militară nu exista, iar cimitirul eroilor “lăsa mult de dorit”.⁹ A purces cu mare râvnă (avea 28 de ani) la realizarea celor de trebuință pentru îndeplinirea misiunii sale, reușind în câțiva ani, ajutat de comandantul garnizoanei, de ofițerii și familiile lor, să amenajeze capela militară, dotând-o cu cele necesare cultului, astfel încât a fost sfințită la 8 noiembrie 1935 de Episcopul Armatei Ioan Stroia.¹⁰

Despre Cimitirul Eroilor din oraș, își amintește: “În primăvara anului 1933 Generalul de Divizie Prodan Ion, comandantul Corpului 6 Armată din Cluj – un om sever și bine pregătit – a venit într-o inspecție inopinată în garnizoana Bistrița, care a produs senzație în toate unitățile garnizoanei. Ultima inspecție a avut-o la Cimitirul Eroilor. La

conferința ținută după inspecție cu toți ofițerii și comandanții de unități, a întrebat: “Cine se ocupă de îngrijirea cimitirului eroilor?” I s-a răspuns că primăria orașului. A dat ordin ca toți comandanții de unități și preotul militar să se deplaseze cu trăsurile unităților la cimitir. Acolo a constatat, trecând prin fața mormintelor, că sunt în paragină: cu buruieni, fără gard, unele fără cruci. A zis către noi toți, apăsând cuvintele: „Așa știți dumneavoastră să cinstiți memoria eroilor care și-au jertfit viața pentru pământul strămoșesc?” Nimeni nu a îndrăznit să spună un cuvânt. Apoi, către mine: “Părinte căpitan! Te încredințez cu îngrijirea acestui cimitir și ordon: toate unitățile garnizoanei să-ți dea tot concursul lor ca, în timpul cel mai scurt, cimitirul eroilor din Bistrița să aibă înfățișare civilizată: cruci și flori pe morminte”. Am răspuns: “Am înțeles, domnule general! Voi duce la îndeplinire ordinul dumneavoastră”.¹¹

Sprijinul acordat de generalul Savu Cornel, comandantul Diviziei 2 Vânători de Munte și comandant al garnizoanei Bistrița, a fost decisiv pentru îndeplinirea ordinului primit. Chiar în prima lună s-au confecționat 1500 de cruci din lemn de stejar, iar dulgherii au cioplit stâlpii de gard și o poartă mare în stil românesc la intrarea în cimitir, dinspre gară. 20 ostași au amenajat și aliniat mormintele. Lungimea cimitirului depășea 150 de metri, iar înălțimea gardului, din ștacheți de brad, avea 75 centimetri.

De Ziua Eroilor din acel an (6 iunie 1933), Cimitirul Eroilor era amenajat. Pavoazarea

sărbătorească a acestuia includea și drapelele tuturor națiunilor beligerante din Primul Război Mondial, dispuse fie pe crucile de la morminte, fie pe aleea din fața cimitirului. În acea zi, o mare procesiune a fost organizată la cimitir, cu participarea militarilor garnizoanei, elevilor și corpurilor didactice de la licee și școlile din oraș, cetățenilor de toate categoriile sociale, în frunte cu oficialitățile orașului. Preotul militar Oniga Pompei a săvârșit slujba religioasă, a rostit o scurtă cuvântare, după care reprezentanții oficialităților din județ și oraș au adus laude pentru lucrarea îndeplinită. "Generalii Iacobici și Savu – notează preotul în "amintirile" sale – m-au luat de braț, m-au așezat între domniile lor și s-au fotografiat cu mine, felicitându-mă pentru munca depusă. A doua zi am fost citat cu Ordinul de Zi nr. 8 al Diviziei 20 Infanterie din Târgu Mureș pentru felul cum a fost amenajat cimitirul eroilor din Bistrița".¹²

A urmat o altă importantă fază în amenajarea cimitirului, care, în anii 1935-1938, a inclus două etape: a) deshumarea ostașilor amici și inamici căzuți în Primul Război Mondial și îngropați în diferite locuri în zonele Bistrița, Prundu Bârgăului, Tihuța și bazinul Dornelor; b) realizarea unui impunător monument (mausoleu), în cimitir, unde să fie depuse osemintele ostașilor neidentificați; cei identificați, urmau să fie reînhușiți, pe națiuni (români, maghiari, germani, ruși) în parcele distincte amenajate în fața monumentului.

Pentru această acțiune, generalul Savu Cornel, comandantul garnizoanei Bistrița, a desemnat pe preotul căpitan Oniga Pompei să contacteze Societatea "Cultul Eroilor", cu sediul în București, str. Sapienței, nr. 6, pe baza unui raport scris, bine documentat. Ca urmare, locotenent-colonelul Popescu I. a fost trimis la Bistrița ca reprezentant al Societății "Cultul Eroilor" pentru evaluarea situației și implicarea în acest proiect. Într-adevăr, Societatea "Cultul Eroilor" a contribuit la confecționarea crucilor din beton armat și scrierea numelor militarilor indentificați; plantarea a două troițe din lemn de stejar, sculptate în stil românesc, de o parte și de alta a monumentului.¹³

În *Însemnări pentru urmași*, preotul Oniga Pompei consemnează că până în primăvara anului 1938 s-au deshumat circa 3300 de morminte, osemintele fiind depuse în osuar (mausoleu/monument), cu excepția a

112 militari identificați, care au fost reînhușiți în cele patru parcele din fața monumentului, pe naționalități, astfel: unguri, români, germani, ruși. Tot până la acea dată, reorganizarea și construcția cimitirului eroilor din Bistrița erau în linii mari încheiate, inclusiv a monumentului-mausoleu/osuar.¹⁴

Se impun câteva precizări. În primul rând, pentru reorganizarea și construcția cimitirului, inclusiv a monumentului-osuar, s-a organizat, încă din anul 1935, un concurs pentru specialiști, câștigat de arhitectul Schneider, din Bistrița. Tot atunci s-a estimat cantitatea de material de construcții necesară. Ca urmare, forurile militare superioare au aprobat 60 de vagoane de materiale, aduse de la Ocna Dejului: 25 de vagoane cu pietriș alb și 35 de vagoane cu piatră de stâncă, descărcate direct în căruțe și aduse la cimitir, distanță – peste un kilometru. În al doilea rând, cu ocazia deshumărilor s-au găsit mulțime de obiecte personale ale militarilor căzuți, care, sortate cu grijă, au fost depuse la Societatea "Cultul Eroilor" din București. Preotul Oniga povestește că în mormântul unui general austriac s-au găsit două medalioane cu lăntișoare de aur în jurul gâtului: un medalion cu identitatea defunctului și un medalion cu o cruce din aur. Ele au fost depuse la ambasada Germaniei din București, de unde au fost trimise familiei, la Viena, care a confirmat primirea lor și a transmis mulțumiri Societății Cultul Eroilor.¹⁵

Cât privește ansamblul constructiv al cimitirului, este de remarcat faptul că în jurul fiecărei parcele cu mormintele militarilor identificați s-a construit o bordură din ciment, cu alei pavate cu pietriș alb.

Un moment din viața de familie: la nunta uneia dintre surorile sale (dr., în uniformă militară)

Și printre morminte s-a presărat pietriș alb, iar pe morminte s-au pus iarbă și flori. Între monument și parcele s-au construit două urne mari de circa un metru, făcute din ciment și piatră, pentru ars tămâie și smirnă. De asemenea, în jurul celor două troițe din lemn de stejar, fixate în stânga și dreapta monumentului, s-au realizat borduri trainice din ciment și s-au sădit trandafiri. În fața fiecărei parcele s-a fixat câte o bancă, vopsită în culoare verde. De jur-împrejurul parcelelor și a monumentului s-a construit un zid scund din piatră de stâncă, cu două intrări laterale și o intrare principală la aleea spre monument. Două coloane ornamentale, construite din piatră și ciment, au fost ridicate la colțurile din fundal ale zidului din piatră, iar la colțurile din față – două firide, fiecare cu patru coloane, închise cu acoperiș drept, și cruce în relief pe cele patru fețe ale peretelui interior.¹⁶ Ansamblul architectural avea măreție, prin armonia formelor constructive, impunea deopotrivă pioșenie, respect și cinstită nemăsurate pentru cei ce își dorm somnul de veci în țărână, fie aceștia români, unguri, germani sau ruși.

Sub aspect religios, Cimitirul Eroilor din Bistrița este unul ecumenic, poate primul la vremea aceea din spațiul românesc, unind jertfiții din cultele ortodox, greco-catolic, romano-catolic, protestant (reformate, lutheran etc.).

Sfințirea cimitirului s-a făcut la 28 august 1938 de către Episcopul Armatei, General de Brigadă Partenie Ciopron, înconjurat de un sobor de preoți. Ceremonia a început în dimineața zilei, la Catedrala Ortodoxă, unde s-a săvârșit Sfânta Liturghie, la care au participat notabilitățile orașului, prefectul județului, comandantul garnizoanei Bistrița, comandanți și ofițeri superiori din unitățile militare bistrițene, reprezentanții cultelor din oraș, numeroși cetățeni. Apoi s-a organizat o procesiune, participanții la Sfânta Liturghie au străbătut pe jos distanța de la Catedrală la cimitir. În fața monumentului s-a săvârșit parastasul pentru eroi.

Episcopul Armatei a rostit un *Cuvântul de învățătură*. A urmat defilarea militarilor, a elevilor și cetățenilor, în acordurile muzicii militare.

Potrivit relatărilor memorialistice ale preotului Oniga Pompei, după ceremonialul de sfințire a cimitirului, în salonul festiv al Cercului Militar a avut loc o mare recepție, unde au ținut cuvântări: Episcopul Armatei, General de Brigadă Dr. Partenie

Ciopron; generalul Savu Cornel, comandantul garnizoanei Bistrița; prefectul județului, Dr. Nacu Dumitru; primarul orașului Bistrița, Dr. Mureșan Cornel; reprezentantul cultului protestant, Dr. Monitoris; protopopul greco-catolic Petrunjel Ioan; protopopul romano-catolic Neștianu; reprezentantul bisericii reformate Zsigmund Ianoș. Toți vorbitorii au reliefat însemnătatea evenimentului și meritele preotului căpitan Oniga Pompei în realizarea cimitirului eroilor.¹⁷

Mai multe distincții bisericești și laice au răsplătit, oficial, strădaniile și reușitele preotului căpitan Oniga Pompei, în calitatea de confesor al garnizoanei și realizator al capelei militare, precum și a monumentului cimitir al eroilor, existent și astăzi. Între acestea, amintim: distincția bisericească ca purtător de „Brâu Roșu” (1935), în 1946 va primi și distincția de purtător de cruce – „Stavrofor” și rangul de protopop al garnizoanei București; decorații laice: Ordinul „Coroana României” în grad de Cavaler (1936); Crucea „Meritul Sanitar” clasa I-a (1937); Medalia „Centenarul Carol I” (1939); Ordinul „Coroana României” cu spade, în grad de Ofițer (1943). La 14 februarie 1946 a fost avansat la gradul de locotenent-colonel, grad militar cu care a fost trecut în rezervă.

Răsplătită în epocă, vrednicia preotului militar Oniga Pompei se cuvine să fie recunoscută și astăzi!

Dumitru STAVARACHE

NOTE

1. Oniga I. Pompei, *Însemnări pentru urmași*, 1988, manuscris, 80 pagini. Dumitru Stavarache l-a cunoscut îndeaproape pe preotul Oniga I. Pompei, care a domiciliat, din 1940, în București, str. General Dr. Demostene Atanasie, nr. 25, l-a avut interlocutor în mai multe rânduri și a intrat în posesia unei copii xerox a amintitelor *Însemnări* și a diverselor documente și fotografii, în copii xerox sau foto.
2. Cf. Ordinul Ministerului de Război nr. 271116 / 1929; Înalt Decret nr.943 din 18 martie 1930, în Monitorul Oficial nr.68 / 1930
3. Cf. Ordinul Ministerului de Război nr.1041/ 1930; Înalt Decret nr.3305 din 15 ianuarie 1931
4. Vezi nota 1
5. Idem
6. Cf. Livret de Serviciu Militar (Oniga Pompei, contingentul 1924) din Arhiva familiei.
7. Vezi nota 1, pp.63-68 din *Însemnări*
8. Idem, pp. 8-10
9. Ibidem
10. Ibidem, p.16
11. Ibidem, p.12
12. Ibidem, p.14
13. Ibidem, p.16
14. Ibidem
15. Ibidem, p.18
16. Ibidem
17. Vezi nota 1, p.20

Primul preot militar ortodox căzut pe front, la Turtucaia

*Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri,
care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu;
priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața
și urmați-le credința. (Evrei 13, 7)*

Părintele Nicolae V. Furnică a fost preot paroh la Parohia Sfânta Treime din Urziceni, cu Biserica parohială Sfânta Treime (construită în 1866; reconstruită în 2009) și Biserica Filială Volna-Adormirea Maicii Domnului, cu suplینiri periodice la Cotorca și Bărbulești; casier a două societăți culturale: „Cultura” și „Liga Culturală”, secția Urziceni, în perioada 1907-1916. A căzut la datorie în Războiul de Reîntregire, la 26 august 1916, fiind primul preot militar erou. Avea gradul de locotenent.

Născut la 5 mai 1883, ca fiu al lui Vasile Gh. Furnică și Elena V. Gh. Furnică, din Curcani-Ilfov (azi Călărași), agricultori. Absolvent de liceu, își face stagiul militar la Regimentul 1 Cetate. Eliberat, în 1905, cu gradul de sublocotenent în rezervă, se înscrie la Facultatea de Teologie.¹

S-a căsătorit, pe 11 iunie 1906, cu Marioara/Maria Petrescu, din Ștefănești, fiica preotului econom Enache Petrescu (paroh de la Parohia/Comuna Radu Negru, Județul Ialomița²) și a soției acestuia, Elena E. Petrescu. Nicolae și Maria au avut patru copii: Elisabeta (n. 24 aprilie 1907, București); Gheorghe/George (n. 4 martie 1910, Urziceni); Savin (n. 25 noiembrie 1912, Urziceni) și Ștefania (n. 17 iulie 1914, Urziceni).³

În anul 1907, a absolvit Facultatea de Teologie de la București. Teza sa de licență a avut ca temă pe apologetul Tațian Asirianul, devenind, astfel, primul traducător al operelor acestuia în limba română.

A fost numit la Parohia Urziceni/Sfânta Treime din Urba Urziceni pe 1 octombrie 1907,⁴ unde a fost și confesorul garnizoanei. Între 31 decembrie 1914 și 16 februarie 1915, a primit gradul bisericesc de sachelar.⁵ În perioada 1907-1916, Părintele Nicolae Furnică a

Preotul Nicolae V. Furnică

fost singurul licențiat în Teologie din parohiile rurale ale Județului Ialomița.

Mobilizat, la 15 august 1916, ca preot militar în Regimentul 75 Infanterie Urziceni, acesta s-a aflat printre cei 36 de preoți mobilizați semnatarii unei moțiuni adresate, pe 21 iunie 1916, Părintelui Protopop al preoților de armată: „Subsemnații, preoții mobilizați din Eparhia Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei, concentrați pe ziua de 20 iunie a. c., văzând că unii din colegii noștri, rânduiți la diferite unități ca preoți în timp de campanie, astăzi nu mai sunt trecuți în numărul celor mobilizați, știind că acești frați au umblat pe căi lăturalnice și s-au

sustras de la îndatorirea obștească, aducând prin asemenea acte asupra noastră, a tuturor, desconsiderare și blam – ba unii au încasat și primă de echipare, provocând prin această chestie hotărâri ca cele știute și îndepărtându-ne și pe noi de la beneficiile leale ale oricărui mobilizabil – noi, subscrișii, detestăm din tot sufletul conduita acestor frați, echivalentă cu o dezertare condamnată de la cea mai sfântă datorie impusă până și celui din urmă cetățean și vă rugăm să binevoiți a cerceta și a face, pentru cinstea corpului preoțesc și pentru a nu mai plana asupra noastră acest blam, să fie readuși la locurile lor, după ce mai întâi le veți da dojana duhovnicească cerută de asemenea rare împrejurări, spre a sluji de pildă și altora.”⁶

Preotul Nicolae V. Furnică a căzut, în ziua de 24 august 1916, în luptele de la Turtucaia. Asupra împrejurărilor în care și-a jertfit viața, preotul Grigore N. Popescu, care s-a ocupat de adunarea datelor privind preoții participanți la Primul Război Mondial, scria, în 1940, că părintele Nicolae Furnică a tras cu mitraliera dintr-un pom până la ultimul glonț și, apoi, a fost sfârtecat de bulgari cu baionetele.⁷

Un frumos tablou este făcut părintelui erou din Urziceni în

revista „Cultul Eroilor Noștri”, din iunie 1922, p. 14:

„Sub-Locot. în rezervă, Preotul Furnică V. Nicolae, de la Reg. 75 Infanterie Urziceni. Absolvent de liceu, își face stagiul la Reg. 1 Cetate. Eliberat de aici în 1905, cu gradul de Sub-Locot. în rezervă, se înscrie la facultatea de teologie și, în 1907, se hirotonește ca Preot la Urziceni, unde e și confesorul garnizoanei de acolo.

Suflet distins și bun creștin, pentru soldați a fost un aprig educator militar, iar, la declararea războiului, a luat parte cu elan la toate luptele din Dobrogea, nu numai îndemnând și îmbărbătând soldații, dar chiar luptând cot la cot cu ei. Moare ca un erou printre eroi, la 24 August 1916, la Turtucaia, luptând cu arma în mână. Corpul său nu s-a mai găsit. Se crede că, în potopul de foc ce vărsau vrăjmașii noștri neîmpăcați, asupra trupelor noastre, ar fi fost fărâmițat de schijele obuzelor Germano-Bulgărești.

Asemenea fapte de erou nu se uită și ele nu pot servi decât ca o îmbărbătare și ca o lecție pentru educația noastră națională, ca un îndemn măreț de ceea ce fiecare Român este dator să săvârșească și în viitor pentru apărarea scumpei și frumoasei noastre Patrii.

Lasă în urmă o soție resemnată și trei copii – care acuma sunt la Călărași – pentru care eroismul părintelui lor va fi pentru ei o mândrie, o cinste și un imbold de muncă și de dragoste către Neam și Țară.”

În amintirea părintelui Nicolae Furnică, colegii și enoriașii săi au hotărât să pună o placă comemorativă la biserica la care acesta slujise. Placa s-a sfințit la pomenirea sa de 7 ani, pe 9 septembrie 1923, la Biserica „Sfânta Treime” din Urziceni, în prezența Preasfințitului Ilarie Teodorescu, Episcopul Eparhiei Constanța, care

a săvârșit și slujba de parastas.

Pe marmura albă, sub fotografia eroului, stă scris:

„AMINITIRE VEȘNICĂ
VREDNICULUI PREOT
N. FURNICĂ
MORT PENTRU PATRIE
1916

PREOȚIMEA IALOMIȚEANĂ.”

Această piatră de marmură a preoțimii ialomițene s-a făcut la inițiativa Preotului Ioan Ciolca de la Parohia Grindu Ialomița.⁸

Odată cu sfințirea plăcii comemorative, clerul și credincioșii au mers la locul destinat ridicării unui Monument în amintirea eroilor căzuți pentru țară și întregirea neamului. Aici, Preasfințitul Ilarie a săvârșit slujba Sfințirii celei mici a apei și a așezat piatra de temelie a viitorului monument.⁹

În 1971, placa comemorativă era așezată pe peretele din stânga din sânul (absida) bisericii. Înainte de demolarea vechii Biserici „Sfânta Treime” – noiembrie 2009 – placa comemorativă de marmură a Preotului erou Nicolae Furnică era așezată jos, în partea dreaptă, în pronaos, lângă mormântul ctitorilor. În noua biserică – finalizată în noiembrie 2010 – este reasezată la loc de cinste.

După ce, o perioadă de peste o jumătate de secol, părintele Nicolae V. Furnică a fost uitat, acum este comemorat și exemplul său (re)amintit – alături de cel al altui erou reprezentativ, publicistul Nicolae Thomescu-Baciu – în fața civililor și militarilor prezenți la slujbele de pomenire a eroilor de la Monumentul eroilor din centrul Urziceniului, lângă Catedrala Ortodoxă „Sfinții Împărați”, din Ziua Înălțării Domnului.¹⁰ ■

Preot Adrian Lucian SCĂRLĂTESCU
Catedrala Sfinții Împărați-Urziceni

NOTE

¹ „Cultul eroilor noștri”, iunie 1922, p. 14.

² Despre preotul econom Enache Petrescu, vezi: Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare, A.N.I.C.), fond M.C.I.P., Direcția Contabilității, dosar 529/1916, f. 36, 318 verso, dosar 242/1914, vol. II, f. 124, 127, dosar nr. 4053/1912, f. 118; Mădălin-Roberto Dumitrașcu, Monografia Comunei Radu Negru, Călărași, bazată pe documente de arhivă, p. 25-29, în manuscris.

³ A.N.I.C., fond M.C.I.P., Direcția Contabilității, dosar 529/1916, f. 361; dosar 4247/1910, f. 262; Biroul Județean Călărași al Arhivelor Naționale, Fondul IOVR Călărași, dosar F 5

⁴ Administrația Casei Bisericii, *Anuar. 1909*, București, Tipografia Cărților Bisericești, 1909, p. 67; *Cultul eroilor noștri*, iunie 1922, p. 14.

⁵ *Lista de persoanele care au drept de vot la alegerea Consistoriului Superior Bisericesc în cursul anului 1915*, în „Biserica Ortodoxă Română” – supliment, XXXIX, nr. 4, iulie 1915, p. 34.

⁶ Arhivele Militare Române, fond Inspectoratul Clerului Militar, dosar 1, f. 32, 71, apud Gh. Nicolescu, Gh. Dobrescu, Andrei Nicolescu, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari. 1916-1919*, Ed. Europa Nova, București, 2000, p. 37-38

⁷ Grigore N. Popescu, *Preoțimea română și întregirea neamului*, vol. I, Tipografia Vremea, 1940, p. 46

⁸ Preotul Ioan Ciolca este autor al monografiei localității Grindu, apărută la Tiparul Românesc, București, 1944. La pagina 236, este reprodusă inscripția amintită.

⁹ Constantin D. Matei, Ion D. Barbu, Stelian Băducu, *Protoieria Urziceni, de la început și până astăzi*, Episcopia Sloboziei și Călărașilor, 2004, p. 94-95, 191-192, copiază această informație din Arhiva Protopopiatului Urziceni. I. T. Vladimir, *Figuri contemporane dobrogene. P.S. Ilarie, Episcop de Constanța*, cu un studiu introductiv asupra Episcopiei Tomisului, Editura Semaforul, Constanța, 1925, p. 80-85, citată în *monografia protoieriei* confirmă doar itinerariul vizitelor canonice, evenimentul sfințirii locului destinat pentru ridicarea Monumentului eroilor la Urziceni, nu și momentul sfințirii Plăcii comemorative, eveniment pe care îl confirmăm din Arhiva Protopopiatului Urziceni și din A.N.I.C., fond M.C.A., dosar 9/1923, f. 50 verso.

¹⁰ *Ziua Eroilor la Catedrala din Urziceni*, în „Ialomita”, 14 iunie 2016, p. 6.

Prof. Eugen Petrescu,
președintele Filialei
județene „MATEI
BASARAB” Vâlcea:

Parcurgând istoricul filialei noastre județene

(continuare din numărul trecut)

Începând cu anul 2010 au fost construite 10 opere de for public dedicate armatei, unor eroi și martiri, personalități bisericești și laice. Astfel, la patrimoniul de artă și arhitectură bisericească și laică al județului Vâlcea se adaugă următoarele monumente:

- *Bustul arhivistului și istoricului Corneliu Tamaș* (n. 14 feb. 1933, Câmpulung-Muscel – d. 19 feb. 2008, Râmnicu-Vâlcea), realizat din ipsos de către sculptorii Constantin Nicolin și Florin Bogoslov (dezvelit și sfințit joi, 18 feb. 2010). Opera a fost donată Serviciului Județean Vâlcea al Arhivelor Naționale. Lucrările profesorului C. Tamaș constituie baza de cercetare privind Primul Război Mondial în județul Vâlcea, iar bustul este un omagiu adus acestui vrednic și prolific om de cultură și de știință.

- *Troița Eroilor și Martirilor Neamului „Înălțarea Domnului” – Poiana (Izvorul) Arnotei* (situată pe Muntele Arnota, la cota 1028 m, sat Bistrița, com. Costești, jud. Vâlcea, în Rezervația Naturală Buila-Vânturarița, sfințită de ÎPS Gherasim – arhiepiscopul Râmnicului, la 8 octombrie 2012). Opera de arhitectură ortodoxă românească, construită din lemn, în stil tradițional, ridicată în memoria voievodului Matei Basarab (patronul spiritual al filialei), eroilor Primului Război Mondial și martirilor anticomuniști din Grupul Arnota, a fost donată comunei Costești, județul Vâlcea.

- *Monumentul Armatei Române din toate timpurile* (situat pe B-dul Tudor Vladimirescu din mun. Râmnicu Vâlcea, în fața Căminului militar de garnizoană, sfințit la 9 mai 2016 de către ÎPS Varsanufie – arhiepiscopul Râmnicului), donat Centrului de Instruire pentru Geniu, EOD și Apărare CBRN „Panait Donici”, Râmnicu Vâlcea.

- *Crucea Eroilor Primului Război Mondial* (Munții Coți, cota 1661 m, sat Greblești, com. Căineni, jud. Vâlcea, sfințită la 2 octombrie 2016), donată Obștii Moșnenilor Greblești. Pe aceste locuri au căzut eroic, în toamna anului 1916, ostașii Corpului I din Armata 1 a României în luptele de apărare împotriva trupelor de ocupație germano-austro-ungare. Tot aici, în punctul de formare a Văii Coților, a căzut la datorie, în mijlocul ostașilor săi, la 30 sept./13 oct. 1916, generalul David Praporgescu – comandantul Corpului I Armată.

- *Troița tipografilor bisericești* (situată în fața altarului Bisericii „Toți Sfinții”, str. Calea lui Traian, mun. Râmnicu Vâlcea, sfințită de ÎPS Varsanufie – arhiepiscopul Râmnicului, la 12 decembrie 2016), donată Parohiei „Toți Sfinții”, Râmnicu Vâlcea; 2016 a fost *Anul omagial al educației religioase a tineretului creștin ortodox și Anul comemorativ al Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul și al tipografilor bisericești în Patriarhia Română*, iar opera aceasta a fost un omagiu adus celor ce au luminat poporul român prin slova tipărită.

- *Bustul Mitropolitului Nestor*

Vornicescu (situat în com. Lozova, Republica Moldova, sfințit de ÎPS Vladimir – mitropolitul Chișinăului și al Întregii Moldove, la 17 mai 2018), operă donată comunei Lozova. Nestor Vornicescu a fost mitropolit al Olteniei, între anii..., un patriot și cărturar de seamă ce s-a dedicat prin cercetările sale vieții marelui voievod și domn întregitor de neam și țară Mihai Viteazul, din dorința ca acesta să fie trecut în rândul sfinților români, alături de Ștefan cel Mare și Constantin Brâncoveanu.

- *Bustul ierarhului Climent Modoran – episcopul Râmnicului Noul Severin, c. 1685-1753* (situat în satul Pietrari, com. Pietrari, jud. Vâlcea, la intersecția DN 67, Râmnicu Vâlcea - Târgu Jiu cu DJ 646 B, Frâncești - Pietrari); ridicată în septembrie-octombrie 2018, ca omagiu adus Centenarului Marii Uniri, opera a fost donată comunei Pietrari.

- *Crucea Eroilor* (considerată și cruce de hotar, situată în com. Pietrari, jud. Vâlcea, la limita comunelor Pietrari și Stoenești cu orașul Băile Govora); ridicată în septembrie-octombrie 2018, ca omagiu adus Centenarului Marii Uniri, opera a fost donată comunei Pietrari.

- *Statuia înaltului ierarh Efreem Enăcescu-Tighineanul – mitropolitul Basarabiei*, realizată în 2019. Opera urmează a fi amplasată în mun. Chișinău, Republica Moldova, atunci când situația creată de apariția coronavirusului SARS-CoV-2, care provoacă boala infecțioasă COVID-19, se va normaliza și va

permite organizarea unei ceremonii religioase cu o largă participare de pe ambele maluri ale Prutului. Născut la Zăvoeni (Măciuca), jud. Vâlcea, la 22 mai 1893, decedat la 5 decembrie 1968 la Mănăstirea Cernica, Efreim Enăcescu a fost Locțiitor de Arhiepiscop al Chișinăului (1938-1943), ulterior Arhiepiscop al Chișinăului și Mitropolit al Basarabiei, ales la 12 ianuarie 1944. Ca urmare a celei de-a doua invazii sovietice în Basarabia a fost nevoit să se retragă la București. Statuia aceasta este un semn de recunoștință față de ierarhul cu cea mai grea misiune la nivelul Bisericii Ortodoxe Române în perioada 1941-1944, aceea de a păstori peste un ținut de 44.422 kmp, locuit de 2.863.409 credincioși, și de a reface lăcașurile de cult și viața religioasă în acest străvechi spațiu românesc mutilat și pângărit de hoardele sovietice în timpul ocupației din iunie 1940 - iunie 1941.

• *Bustul „Chipul martirului anticomunist”* (situat în holul Casei de Cultură „Mircea Demetriade”, Ocnele Mari, jud. Vâlcea, sfințit la 8 iulie 2021). Opera, ce îl întruchiează pe poetul martir Vasile Militaru, mort la 8 iulie 1959 în Penitenciarul Ocnele Mari, la vârsta de 74 de ani, va fi donată orașului Ocnele Mari.

Filiala a inițiat trei acțiuni de atribuirea numelor unor personalități la trei obiective publice din județul Vâlcea (o stradă și un scuar din municipiul Râmnicu-Vâlcea și o școală din comuna Căineni) și atribuirea titlului de cetățean de onoare unuia dintre cei mai activi membri ai săi.

Astfel, la solicitarea filialei, înregistrată cu nr. 317 din 27 decembrie 2012, la Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea, Comisia de Atribuire de Denumiri

a Județului Vâlcea și Consiliul Local al Municipiului Râmnicu Vâlcea au aprobat ca numele distinsului arhivist, istoric și scriitor Corneliu Tamaș (n. 14 feb. 1933, Câmpulung-Muscel – d. 19 feb. 2008, Râmnicu Vâlcea), să fie atribuit unei străzi din localitate.

De asemenea, la solicitarea filialei, înregistrată la Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea cu nr. 14.481 la 28 aprilie 2014, prin avizul Comisiei de Atribuire de Denumiri a Județului Vâlcea, dat în ședința din 21 iulie 2014 și al Consiliului Local Municipal, obținut în ședința din 25 iulie 2014, Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea a atribuit scuarului situat în fața Casei Științei pentru Tineret, din cartierul Ostroveni, denumirea de Scuarul „General Nicolae Mazilu” (1927-2012).

În semn de recunoștință pentru promovarea istoriei locale, la solicitarea filialei, la 28 februarie 2021, colonelul în rezervă Ion Aldescu din Subfiliala „Cultul Eroilor” Golești, a primit titlul de Cetățean de Onoare al comunei natale, Golești, județul Vâlcea.

În preocupările filialei intră și organizarea unor ceremoniale militare și religioase. Astfel, în perioada 2010-2021, în baza buneii colaborări cu instituțiile militare din Garnizoana Râmnicu Vâlcea (Centrul de Instruire pentru Geniu, EOD și Apărare CBRN „Panait Donici”, Inspectoratul de Jandarmi Județean „General de brigadă Ștefan Buterez” Vâlcea, Centrul Militar Județean Vâlcea ș.a.), la inițiativa și sub coordonarea filialei au fost organizate 18 ceremoniale: Perișani (Pripoare, 2010), Costești (Muntele Arnota, 2012), Râmnicu Vâlcea (Cimitirul Eroilor Cetățuia, 2014), Horezu (2014), Budești (sat Linia – Complexul Comemorativ „Izvoru Rece”: 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 și 2015), Bunești (2015), Ocnele

Mari (sat Ocnița, 2015), Căineni (sat Căinenii Mici, 2016), Golești (sat Aldești, 2017; sat Drăgănești, 2018; sat Poienița, 2019), Brezoi (sat Călinești, 2018), Stroești (sat Cireșu, 15 august 2021).

La 26 septembrie 2014 filiala a organizat un pelerinaj la Iernut, județul Mureș cu prilejul comemorării a 70 de ani de la sfârșitul celei mai sângeroase bătălii de pe teritoriul României din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, în care au căzut pentru Țară peste 10.800 de ostași români, mulți dintre ei fiind vâlceni. La pelerinaj au participat conducerea filialei și membri ai Centrului de Cercetări Istorice „Pr. Dumitru Bălașa” împreună cu un grup de elevi – membri ai Cercurilor școlare „Cultul Eroilor” de la Școala Gimnazială „Anton Pann” și Liceul Energetic din Râmnicu Vâlcea și de la Liceul „Constantin Brâncoveanu”, Horezu, doi dintre aceștia fiind câștigători ai unor premii la Concursul Județean „Vâlcea – Colț de Rai”, organizat de Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul”, Cercul de la Râmnic „România – Grădina Maicii Domnului” și Filiala Județeană „Matei Basarab” Vâlcea.

La 17 mai 2018, de Ziua Eroilor, filiala a organizat un pelerinaj la Cimitirul Eroilor Români din satul Tabăra, comuna Vatici, Republica Moldova, la care au participat președintele organizației împreună cu un grup de istorici și militari din cadrul acesteia.

Anii din jurul Centenarului Marii Uniri au fost centrați de filiala vâlceană și pe o serie de proiecte destinate Republicii Moldova. La donațiile de carte și monumente, întâlnirile cu reprezentanți de seamă ai culturii și spiritualității basarabene, se adaugă taberele organizate pentru copiii din Republica Moldova. Astfel, sub

genericul „Să ne cunoaștem Țara-mamă”, filiala a organizat la Râmnicu-Vâlcea, în perioada 2017-2019, o tabără de odihnă, recreere și documentare pentru copiii basarabeni, la care au participat 65 de elevi și profesori însoțitori: ediția I (23 persoane, perioada 21-31 iulie 2017), Râmnicu-Vâlcea, ed. a II-a (22 de persoane, perioada 28 iulie – 8 august 2018), ed. a III-a (20 de persoane, perioada 5-10 august 2019). Pe timpul taberei au fost vizitate obiective turistice, monumente ale eroilor, așezăminte monahale și muzee din județele Vâlcea, Argeș, Gorj, Mehedinți și Hunedoara. De asemenea, participanții s-au relaxat la ștrandurile Ocnele Mari și Ocnița și în Parcul Turistic „Salina Ocnele Mari”, jud. Vâlcea și au beneficiat de plimbări cu vaporețul pe lacul Vidraru, jud. Argeș. La primele două ediții, copiii și profesorii au participat la Zilele Imnului Național, organizate la Râmnicu-Vâlcea, acolo unde, la 29 iulie 1848, au fost sfințite seagurile Revoluției și s-a cântat pentru prima oară, într-un cadru oficial, Deșteaptă-te, Române!, cântec devenit Imnul Național al României, începând cu 1990. Fiecare ediție s-a încheiat la Instituția Prefectului – Județul Vâlcea, acolo unde participanții s-au bucurat de o frumoasă primire din partea prefectului, col. (r) Florian Marin și subprefectului de Vâlcea, ec. Aurora Gherghina.

De-a lungul anilor, filiala a sponsorizat o serie de volume (altele decât cele menționate mai sus) și concursuri cu temă istorică. De asemenea, în afară de cărți și reviste, au fost donate sume de bani și icoane pentru refacerea și înobilarea unor construcții bisericesti și laice distruse de intemperii. ■

Când noblețea militară era răsplătită regește!...

105 ani de la instituirea - prin Înaltul Decret nr. 2968 din 26 septembrie 1916 – a celor mai înalte distincții de război din România: Ordinul militar de război „Mihai Viteazul”!

Autorul de necontestat al Ordinului militar de război „Mihai Viteazul” este regele Ferdinand I. Această distincție s-a născut în plin război, în momentele dificile din toamna anului 1916, când moralul trupelor era pus la grea încercare. Manevra de la Flămânda, declanșată de generalul Averescu, cu intenția de a cădea în spatele trupelor germane și bulgare, la sud de Dunăre, suferise un eșec total. Cu numai zece zile în urmă avusese lor primul atac aerian inamic asupra Bucureștilor, care provocase peste 1500 de morți și răniți, în marea lor majoritate civili, dar și o panică serioasă în rândul populației capitalei. Ca să nu mai pomenim de dezastrul de la Turtucaia, ale cărui ecouri se mai păstrau încă în memoria societății civile, dar și a ofițerilor, soldaților și familiilor acestora. Peste 30 000 de morți, răniți, dispăruți, prizonieri, o mare cantitate de armament și echipament de război rămasă în mâinile inamicului... Pe frontul din Ardeal, ofensiva trupelor noastre, pornită într-un entuziasm și optimism general, în vara anului 1916, se transformase, în doar o lună, într-o retragere generală, cu mari pierderi în oameni și armament.

În fața unei situații atât de dramatice, regele Ferdinand a înțeles că era nevoie de ceva, de un impuls care să ridice moralul armatei, îndeosebi al corpului ofițerilor, care să stimuleze și să recompenseze bravura și curajul pe câmpul de luptă. Așa s-a născut Ordinul militar „Mihai Viteazul”. De ce Mihai Viteazul și nu un alt nume? Pur și simplu, pentru că în acest nume se cuprindea cuvântul „Viteaz”, cuvântul de care avea nevoie regele Ferdinand pentru a insufla încredere trupelor sale, pentru a le îmbărbăta în luptă. Firește că se avea în motivație și argumentul istoric: numele lui Mihai Viteazul amintea de prima unire a românilor, de unirea pentru care erau chemați, acum, românii: să lupte și să moară!

Regele Ferdinand a fost atât de preocupat de crearea acestei decorații și atât de încrezător în succesul ei, încât i-a desenat el însuși forma și a conceput personal proiectul de decret.

Ordinul militar „Mihai Viteazul” se dorea a fi o recompensă morală, dar și o recompensă materială, pe care regele Ferdinand a acordat-o, la 12 mai 1927, cu puțin timp înainte de a pleca la cele veșnice (20 iulie 1927): împrumutarea cu câte 25 de hectare de teren a tuturor Cavalerilor Ordinului „Mihai Viteazul”.

Ultimul gest regesc, de recunoștință față de ofițerii decorați cu cea mai înaltă distincție de război a României!

Comparați, stimați cititori, onoarea și prestigiul de care se bucura ofițerimea română în vremea aceea, cu ceea ce se întâmplă astăzi cu ofițerii armatei române, fie ei activi, în rezervă sau în retragere, și veți înțelege unde ne-au adus toate nulitățile și ciurucurile politice ale așa-zisei tranziții românești...

Și să nu uităm că nimic nu vine de la sine: Noblețea militară merită o răsplătită, dar cere și sacrificiu! ■

Colonel în retragere Dumitru ROMAN

Gheorghe Răscănescu, *Erou la Cotul Donului*, Însemnări din război 1941-1944, Editura Militară, București, 2020

Este o carte de restituire a istoriei unui ofițer român, care și-a dovedit, în timpul războiului, profesionalismul în calitate de comandant militar, atașamentul față de oamenii din subordinea sa, împreună cu care pleca la luptă, omenia în relația cu populația din Rusia, curajul în toate împrejurările, inclusiv în mărturisirea sinceră despre prezența sa în campanie.

Este o reconstituire de imagine eroică, pentru că nu cuprinde doar însemnările de război ale colonelului Gheorghe Răscănescu, ci și un consistent studiu introductiv, în care Adrian Pandeia – istoric și director al Editurii Militare, care îngrijește ediția – analizează pe bază de documente, din mai multe unghiuri de vedere, afirmațiile din amintiri, din alte documente, puse la dispoziție de Dan Călinescu, nepotul memorialistului, și din arhivele militare și lucrări despre istoricul Regimentului 15 Dorobanți.

A treia parte a cărții este formată din documente transcrise după variantele lor olografe.

În anexele cărții sunt reproduse câteva imagini precum și faximile cu scrisul olograf al memorialistului.

O carte cu alură de document autenticat, prin care ni se relevă istoria unui ofițer român, foarte activ și eficient, începând cu calmarea rebeliunii legionare din garnizoana sa până la trecerea lui în rezervă în 1947. Între aceste două repere – războiul în est și în vest.

Ca pregătire teoretică și contribuție la teoria militară,

Gheorghe Răscănescu nu face parte din elita armatei, dar este un excelent „om de război”, inteligent și tenace, care știe să organizeze cu eficiență, intuiție și inițiativă în limitele sale de competență, acțiunile de luptă și viața de campanie a subunității pe care o comandă – Batalionul 1 Dorobanți.

S-a distins la porțile Odesei, unde reușește cu batalionul său să reziste focului inamic timp de 38 de zile. Rușii erau dincolo de o vale, la Dalnic, fixați într-o defensivă bine organizată, cu mijloace de foc suficiente, întăriți în poziții de teren avantajoase, pe care le apărau cu

îndârjire. Prima încercare de a forța linia rusească se termină cu un eșec, urmează a doua și în cele din urmă reușesc. Nu datorită vitejiei, ci faptului că rușii își părăsiseră pozițiile. Autorul e debordant de sincer și nu încearcă să arunce o imagine idilică asupra sa și asupra armatei. Dimpotrivă. Mai degrabă pare a nu susține imaginea biruitoare a armatei și mitizarea cu orice preț a eroismului. Ba chiar afirmă: dacă rușii nu părăseau pozițiile, noi n-am fi avut cu ce să-i învingem și nici n-am fi putut susține că am cucerit Odessa.

Apare și un general în linia întâi care dă ordin, fără să aibă acest drept, ca Batalionul lui Răscănescu să se retragă de pe pozițiile ocupate și să se dea mai într-o parte, ceea ce pare absurd din punct de vedere tactic. Enigma se lămurește mai târziu, când se află că nu acest regiment 15 Dorobanți trebuia să

întra primul în Odessa, ci niște forțe nou-venite pe front, comandate de generalul gălăgie, care trebuia să fie decorat de Antonescu. Uite ce români putem fi și când moartea ne țiuie pe la urechi. Corupția și nepotismul – valorile noastre de căpătâi!?

Intră în Odessa fără luptă, dar cu o frică teribilă, deoarece era vorba de lupta în localitate pentru care subunitatea sa nu era pregătită, mai ales pentru cucerirea unui oraș mare ca Odessa. Intră și nu se întâmplă nimic. Nu este atacat. Primește ordin să străbată cu batalionul întregul oraș (contrar reglementărilor și științei războiului) și să ocupe plaja Mării Negre. O face, semnalând superiorilor că e ilegal. Trece cu bine, se organizează pe teren cât mai bine, dar după trei zile primește ordin să se întoarcă de unde a venit. Face drumul invers fără să înțeleagă. Apoi află că mareșalul și camarila sa urmau să-și facă intrarea triumfală în Odessa. El și regimentul din care făcea parte sunt eroii de la Odessa, dar alții primesc onorurile și decorațiile. Ei doar mulțumiri...

Al doilea episod care dă și titlul cărții (în paranteză fie spus, titlul ales de editură este cel puțin neinspirat, autorul cărții nu s-ar fi autointitulat sub nicio formă „Eroul de la Cotul Donului”) se petrece la Cotul Donului, unde ajunge cu batalionul cu trenul. La parte la cucerirea unui sat, apoi primește misiunea de a apăra un sector în satul Golovski, în jurul căruia rușii încercau să închidă încercuirea forțelor generalului Lascăr. Respinge atacul cu înverșunare, apoi la ordin rupe frontul și își scoate batalionul din încercuire, înaintând prin

dispozitivul inamic fără hărți, fără informații, doar cu o busolă. Drumul făcut cu îndrăzneală, doar pe timpul nopții, pe o distanță de 140 km îi pune la încercare abilitățile de luptător și autoritatea de comandant ascultat și urmat cu toată încrederea de întregul efectiv. Ajunge într-o pădure, (soarta?) riscând trecerea, ziua, printre două sate apropiate între ele, ocupate de inamic, unde dă de un aeroport militar german. Se prezintă la generalul neamț, ca un aliat care a ieșit din infern. E primit cu onoruri. Militarii batalionului său sunt echipați, hrăniți și integrați în apărarea aeroportului.

Rășcănescu este decorat pe loc cu „Crucea de Fier” clasa I, apoi primește ordin să plece la Rostov, unde e primit de germani, decorat cu Ordinul „Crucea de Cavalier

a Crucii de Fier”, cea mai înaltă distincție germană. Îi este prinsă la gât de mareșalul von Manstein, cu o gardă de doi generali, care ținneau panglicile.

După atâtea onoruri germane, e decorat și de regele Mihai în anul următor, 1943, cu Ordinul militar „Mihai Viteazul”, clasa a III-a.

În 1944, frontul e în Moldova. Din proprie inițiativă, pentru a executa decizia regală, de la 23 august 1944, organizează din voluntari Detașamentul de Vânători Moto și trece în Ardeal, luptând alături de sovietici până la atingerea Mureșului.

E remarcat de generalii ruși, care-i comunică bravurile conducerii armatei române. Nu se știe de ce, în istoriografia ce a urmat, conducerea detașamentului e atribuită colonelului Mateescu.

Poate din cauză că Rășcănescu a fost răsplătit în 1958 cu o condamnare de 10 ani și 10 ani suspendarea drepturilor civile, confiscarea averii, anularea pensiei, degradare militară, muncă silnică, pentru uneltirea contra ordinii sociale. Iese de la Gherla în 1960. Nici măcar nu era vinovat, ci doar turnat de un popă.

Își scrie memoriile în 1965. Literatură de sertar scrisă târziu și nepublicabilă, de un erou de la Cotul Donului ce a salvat câteva sute de oameni, care a intrat primul în Odesa și care, în rezervă fiind, a fost recompensat de patria recunoscătoare cu 10 ani de muncă silnică. La comanda securității din Ploiești era un oarecare Ștrul care îl acuza în completul de judecată că a primit înalte decorații străine pe frontul de est. Halal! ■

Nicolae Țiripan, *Eroii comunei Vâlcelele*, Editura Agora, Călărași, 2020

Nicolae Țiripan a reușit să mobilizeze consiliul local și pe primarul comunei Vâlcelele, județul Călărași, în efortul său laudabil de a scoate la lumină Cartea de aur a satelor componente.

Această conlucrare dintre un autor și puterea locală, dintre cei preocupați de cultul eroilor și primăriile, care prin lege sunt obligate să aibă grijă de această memorie moștenită, face parte din tradiția noastră interbelică. Și este absolut laudabil că primarul Ionel Tatu a avut deschiderea necesară apariției

acestei lucrări. De altfel, el semnează și un scurt Cuvânt înainte, prin care afirmă că gestul său este „unul de respect și admirație față de actele

de arme ale celor care, plecați din satele comunei noastre, au făcut supremul sacrificiu pentru ca țara lor să fie una liberă și independentă.

Am împărtășit fără nicio rețineră propunerea venită din partea Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” – Filiala Călărași, prin președintele său, domnul Nicolae Dragu, și vicepreședintele Nicolae Țiripan...”

După un „Argument”, în care autorul dă câteva explicații asupra metodei de

lucru, structurării materialului etc., urmează două studii prin care se încearcă lămurirea istoricului comunei Vâlcelele și se aduc date în legătură cu Constantin

Mușat, caporalul grănicer care având o mână amputată în tranșeele din Vrancea, a continuat să lupte doar cu cealaltă mână până când a căzut în luptă, în zona Oituz, un an mai târziu.

Vâlcelele, localitatea care în timpul primului război mondial purta numele Crucea, iar celălalt sat ce-i intră în componență era cunoscut drept Floroaica, la fel ca și în ziua de astăzi. Parcurgând documentele propuse și argumentele autorului ajungem la concluzia că această comună din Bărăgan a fost întemeiată de păstori ardeleni în transhumanță, nu se știe când pe la începutul secolului al XIX-lea (Crucea lui Giurcă), dar oficial atestată prin acte și alte referințe pare o așezare datând de la sfârșitul secolului respectiv, și că s-a format prin oameni veniți din alte părți, atrași de împroprietărire și de pământul roditor. Mai multe amănunte se

găsesc în monografia: Constantin Strună, Teodora Dumitru-Delcă, *Vâlcelele și Floroaica. Două sate din inima Bărăganului*, Editura Semne, 2002).

Eroul național Constantin Mușat a cărui imagine exemplară a fost vehiculată în manualele școlare, imediat după Marele Război, aparține satului Crucea (Vâlcelele) unde era croitor și avea ceva pământ în proprietate, când a fost mobilizat în august 1916 și a plecat pe front.

De-a lungul vremii informațiile despre el nefiind lămuritoare, ba dimpotrivă, contradictorii, nu s-a știut cu precizie cărei comunități sătești îi aparține. Eroul cărui sat este. S-a crezut că e din Vaslui, apoi din alte părți, când el era din acest sat, Crucea. Nu se născuse aici, ci în localitatea Smârdan din județul Ilfov, de unde părinții săi se strămutaseră în satul Crucea.

S-a zis că a fost căsătorit și avea patru copii, ceea ce s-a dovedit inexact. Era flăcău toamnă când a

plecat la război (avea o mamă săracă și frați) ceea ce și explică faptul că în satul său de baștină (nu natal), aproape că nu-și mai amintea nimeni de el. Au fost intenții la Călărași de a i se aduce osemintele de la Bogdănești, județul Bacău, unde este înhumat în Cimitirul Eroilor, și pus într-un sarcofag în centrul orașului. Nu s-a întâmplat acest lucru, deși județul a deshumat din Moldova osemintele eroilor și le-a așezat într-un cavou osuar, în pământul Călărașilor. Eroul are busturi, statui și cruci ridicate în multe localități din țară, acum și în Vâlcelele, în centrul satului Floroaica, semnat de sculptorul Florin Musta (nu Mustea!), care a lucrat într-o vreme la Studioul de Arte Plastice al Armatei (acum plecat în Canada!).

Partea a doua a lucrării conține liste de eroi, grupate pe cele două conflagrații și pe cele două sate ale comunei, reproduse așa cum au fost găsite în documentele de arhivă și pe monumentele comemorative. Sunt

o culegere de documente după care se pot face studii și comparații, dar nu știm în final care e numărul total și listele complete ale eroilor. Cartea de aur a comunei găsită în arhivă a fost completată ulterior, dar nu se știe cum și când. Criteriile pentru aceste liste-cărți de aur erau foarte riguroase și nu-i cuprindeau pe toți cei care au murit sau au dispărut pe front. Numărul văduvelor de război ar fi un criteriu, dar nici el sigur, deoarece dacă se recăsătoreau își pierdeau acest statut.

Concluzia care se impune este că autorul a făcut un efort mare pentru a-i aduce la lumină pe toți cei căzuți ori dispăruți pe front, iar tributul de sânge dat de aceste două localități Crucea și Floroaica a fost enorm, raportat la numărul de locuitori. Și mai e ceva, urmașii contemporani îi cinstesc cum se cuvine! Mulțimea monumentelor și starea lor de conservare dovedesc acest lucru, spre lauda autorităților locale și a asociației „Cultul Eroilor”. ■

Monumente din județul Maramureș închinare eroilor din Primul Război Mondial, Editura Ethnologica, Baia Mare, 2020

Ne aflăm în fața unei lucrări oficiale, am putea spune, realizată de administrația județeană și cele locale ale județului Maramureș, finanțată de Ministerul Culturii și Identității Naționale prin programul „Centenar”.

În ducerea la bun sfârșit a acestui proiect, a cărui finalitate este un excelent album document, de inventariere științifică a monumentelor comemorative de război au fost implicate Muzeul Județean de Istorie și Arheologie, Muzeul Maramureșului din Sighetul Marmației și, desigur, printre colaboratori este și Asociația

Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” – filiala Maramureș.

După această prezentare de protocol, este etic și benefic să precizăm că greul a căzut pe centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș, sub directă coordonare a directorului acestei instituții, prof. dr. Ștefan Mariș, între timp decedat.

Toate aceste precizări ce țin de „bucătăria” acestei realizări excepționale, le facem pentru a le aduce un omagiu celor implicați în proiect, dar mai cu seamă pentru a oferi celorlalți județe un model,

atât de cooperare între autorități și realizatorii concreți, cât și un model de lucrare cu valențe științifice incontestabile, calități artistice deosebite și realizare grafică excepțională.

După un scurt „cuvânt înainte”, cartea debutează cu un material semnat de Lucia Pop, muzeograf la Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Maramureș, o lecție minunată despre „Românii ardeleni în Marele Război 1914-1919, Recunoaștere și recunoștință eroilor din Maramureș”. Este o abilitate și inspirată punere în context a evenimentelor care i-au târât

în război pe ardeleni, respectiv pe maramureșeni, punându-i în situația cea mai delicată, aceea a confruntării cu ceilalți români, situații în tabăra adversă. Dacă hotarul împărțirii trecea fizic prin mijlocul țării, cum spune Badea Cârțan, războiul, care pentru ardeleni, bucovineni și basarabeni începuse în 1914, făcea ca linia morții să taie în două neamul românesc. Aflăm multe din acest studiu. De pildă că Ungaria a făcut anumite concesii românilor înrolați, tipărind ordinele de chemare la încorporare și mobilizare în limba română, permisiunea de a cânta „Deșteaptă-te, române!” și de a purta cocarde cu tricolorul românesc.

Județul Maramureș era format până în 1920 doar de Maramureșul istoric strâns între munți, marginile sale de câmpie de acum, inclusiv Baia Mare aparțineau altor județe. Albumul document de față înregistrează monumentele și eroii de război din toate localitățile aflate în actualele sale hotare. Atunci, din 75 388 de români au fost trimiși în război 10 399, pe front efectiv 9645 și au căzut 1 037 și au fost dați dispăruți 1040. Acestora li se adaugă răniții, invalizii, cei morți în temnițele ungurești ori în pribegie.

Jertfele Ardealului, centralizate de Astra, în 1922, din 22 de județe, 40 de comune urbane și 4183 de comune rurale, atinge cifre impresionante. Din 2 979 614 români au fost mobilizați 489 544, adică aproape o jumătate de milion. Din cei duși la război au căzut pe

front 41 739 de oameni, dar aceste cifre i se adaugă numărul mare al dispăruților, al celor morți în pribegie, în lagăre, ori de boli și în urma rănilor. Dintre cei întorși acasă au mai pierit câțiva sub teroarea trupelor maghiare. Rămâne de tristă și mare aducere aminte adunarea de la Tg. Lăpuș, din decembrie 1918, când cei 300 de români s-au adunat

să asculte hotărârile de la Alba Iulia spuse de delegații maramureșeni la Marea Adunare, au fost atacați de divizia de secuici, mulți fiind uciși, alții răniți.

Monumentul comemorativ ridicat în amintirea lor a fost dărâmat de horthyști și nu a mai fost refăcut niciodată. De aceea, poate, știrea despre acest măcel nici nu

există în circuitul public.

Din București nu se vede până în Maramureș și plutea un fel de ceață peste ceea ce au făcut urmașii pentru cinstirea celor căzuți în război. S-a socotit că ei au luptat sub steagul altora. E adevărat și e corect să fi fost așa, deoarece în ciuda tuturor relelor, ei erau cetățenii aceluia stat. Dar morții, jertfa aceluia război, pierderile de vieți omenești au afectat poporul român și aparțin poporului român.

Cartea de față – care a fost distinsă cu Marele Premiu „Comandor Virgil Alexandru Dragalina” la ediția a VII-a a Concursului Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” – ridică ceața de pe ignoranța noastră și aflăm că județul are 157 de monumente, multe ridicate de ASTRA, dar și mai multe după 1990. Sunt comune exemplare, cum este Copalnic-Mănăștur, care

are 10 monumente în opt sate componente, iar Berbești are opt în două sate, Tg. Lăpuș – opt în toate localitățile sale componente. Și mai e ceva. Primul monument a fost ridicat în 1916 pentru soldatul Ion din Berbești, adus mort de părinții săi dintr-un lagăr de război.

Maramureșenii și-au cinstit eroii, ridicându-le monumente de sine-stătătoare, ori adăugând liste cu eroii din ultimul război mondial pe cele existente. Eroii din al doilea război mondial au fost trimiși pe front de Ungaria hortystă și au murit și ei indirect pentru eliberarea Basarabiei, ori la Cotul Donului și Stalingrad, unde sunt menționați ca unguri. Dar ei sunt tot ai noștri și se adaugă jertfei de sânge a poporului român.

Cartea de față este un regal eroic de o acuratețe științifică exemplară. Fiecare monument apare într-o imagine clară, de bună calitate, însoțit de datele sale esențiale: data executării, amplasarea, scurtă descriere a materialului și, unde s-a putut, numele autorului. Apoi sunt redate, „in situ” am putea spune, listele de eroi și celelalte inscripții, în forma lor originală, inclusiv cu greșelile de ortografie. Se respectă ordinea alfabetică a orașelor și comunelor și subordonate lor, tot în ordine alfabetică, localitățile componente.

Este foarte interesant că unele plăci comemorative sunt fixate pe zidul bisericilor, fie în interior, fie în exterior, ceea ce echivalează cu integrarea sfinților laici ai pământului între sfinții ziditori de credință și har ai bisericilor creștine: ortodoxe, greco-catolice, catolice. Și asta, deoarece, așa cum scrie pe monumentul eroilor ridicat pe stânca Bulbuc, din Surdești: „Noi am ales suferința/Dar nu ne-am trădat credința!” – în Neam, în Țară și în același Dumnezeu. ■

Vasile S. Popa, *Stepa cu oase*, Societatea Scriitorilor Militari, București, 2017

După ce într-o carte publicată anterior, prin care își concentra luminile conștiinței asupra morții de la râul Tanais, romancierul Vasile S. Popa se reîntoarce la locul faptei. Continuă a scormoni mai departe, prin țărâna uituceniei noastre, după un adevăr atât de departe în spațiu și timp, descoperind din el doar frânturile albe de oase scoase din miriște de răsuflarea pământului. Un pământ tulburător de străin, în care jertfa fără sens, sacrificiul la ordin pentru o cauză deja pierdută, nu lasă loc inițiativei noastre de a ridica un semn comemorativ, o piatră, o cruce mai înaltă, un stâlp al recunoștinței fără sfârșit. Și nu e vorba doar de întinderile plate ale stepei bătute de vânt, ci și de locurile basarabene înconjurate de viile pe rod. Desigur, la Țiganca, cimitirul militar românesc a fost reconstituit, în cele din urmă, redând locului cu cea mai mare jertfă de sânge solemnitatea ce i se cuvenea, dar mai sunt multe altele peste care iarba uitării crește nestingherită.

Cartea este destul de greu de parcurs, din cauza alternanței de stiluri, autorul oscilând între postura de romancier, reporter de război, istoric militar și memorialist.

În ziua de astăzi este foarte greu de definit genul literar, deoarece regulile clasice sunt tulburate de libertatea creației și numai durată în timp poate dovedi abordarea știristică a autorului și punctele sale de vedere.

Noi, cititorii cu veleități de

analiză critici ai fenomenului literar, pretindem a cunoaște regulile și a avea dreptul de a aplica grila de depistare a valorilor, știind cel mai bine cum se face, dar nefiind în stare să facem, ci doar să cântăm. Cum arată romanul modern? Cine mai știe!

Dându-mă știutor, am să afirm că cea mai romanescă parte, vie și plină de adevăr, este cea formată din fragmentele ce descriu lumea satului. Alertă, ironică, adevărată. E surprinsă acea lume a țăranilor care s-a întors de pe front, de prin coturile morții, de unde a reușit să se întoarcă acasă, care împrăștiată pe merit

și după primul și după al doilea mare război, e nevoită să renunțe, chipurile în mod democratic, la starea de proprietar, pentru a redeveni clăcași moderni pe propriile lor pământuri. Nu mai sunt delimitări între pogoanele răscumpărate cu sânge, modelul străin al proprietății întregului popor

tăind din rădăcină zarzării de pe hotar, dezrădăcinând viile pe rod, în favoarea unor miriști ce dau pâine pe cartelă, tăind de la firul ierbii livezile de meri românești în așteptarea unor soiuri ideologice care rămân la nivelul golului propagandistic.

Acestea sunt paginile atribuite unei femei, plină de talent și îndrăzneală, care pleacă din carte și din viața istoricului, brusc și misterios, lăsând pentru cititor speranța că totuși se va întoarce.

Cartea are mai multe planuri. Un redactor-șef de la o publicație

militară, ieșit la pensie, pare a fi creuzetul, monoton și plictisitor ca existență trăită, în care se strâng laolaltă amintirile despre oamenii care au luat ștafeta, preocupările pentru a descoperi și înțelege trecutul, fascinația pentru tragicul câmp al jertfei, portretizarea idealizată a unor modele precum Profesorul, Duda etc. Între noi fie vorba, nu-mi place titlul ales de autor, pentru că nu despre asta e vorba în carte. *Stepa cu oase* este doar un moment de revelație derutantă, prezentă în ultimele pagini. Cartea este de fapt o reconstituire idealizată a aceluia grup de oameni, militari trecuți ori nu prin focul războiului, care tăcut și anonim, scormonesc trecutul, descoperă documentele nepublice pentru a ridica, măcar pentru urmașii de mai târziu, un colț de velință pentru a lumina trecutul interzis.

Citând integral documente istorice autentice, procedeu necaracteristic beletristicii, autorul relevă adevăruri oficiale, bine ascunse de propaganda ideologică, prin care se dorea întreținerea unei culpabilități naționale bine camuflate de tăcerea diplomatică.

Ațiunea cărții este plasată la 40 de ani după Cotelul Donului, dar timpul pentru autor nu pare a fi unul linear, ci dimpotrivă, difuz și concomitent.

Obsedat de trecut, obsedat de adevărul istoric, Naparu se scufundă treptat într-o serenitate constructivă, care-i îngăduie să treacă pe partea cealaltă a existenței, calm, împlinit, mulțumit că își lasă mesajul continuității pe mâini bune.

Chestiunea este că această lume a redacției populată de figuri intelectuale absorbite de istoria militară, ca mod de existență, pare suspendată deasupra realității în care

redacția există. Uneori dialogurile sunt pur și simplu un motiv tehnic de integrare în economia narativă, deoarece ele sunt de fapt monologuri-povestire, lucrări orale de memorialistică, atribuite unor personaje poate prea în vârstă, pentru luxul de amănunte pe care îl afișează.

Cartea se încheie pe mai multe pagini în atmosfera unei duiosii cu epoleți, emoționantă de altfel, singurul omagiu real pe care-l putem aduce jertfei ce albește sub soare, scoasă la suprafață de fierul plugului ce ară pământul în care n-ar fi trebuit să fim. Dar am fost, pentru că așa cer regulile războiului și ale alianțelor militare, reconfirmate și acum de NATO și de războiul antihilerist care ne-a purtat până în Tatra, și nu ne-a oprit la marginea Careilor Mari.

Este interesantă și viziunea autorului care încearcă să ne redea starea morală și deprimantă a armatei române, retrasă în Moldova, împinsă de tăvălugul sovietic și acea nedumerire confuză, calmată de aparența oficială a întoarcerii armelor fără armistițiu.

Dar cine știa atunci adevărul? Se credea doar că monarhul tânăr conduce jocul, când el nu avea niciun as în mânecă.

E straniu și dificil, oricât ai fi fost de umilit, să te culci seara cu un aliat și dimineața să te trezești în pat lângă tine cu un inamic pe care trebuie să-l ucizi. Până la urmă și aceasta este o dramă a elitelor armatei române, care mai credeau în cinstea și noblețea Occidentului, nu pentru masa de soldați care n-are responsabilitatea direcției de atac, ci doar conștiința jertfei pentru patrie.

În concluzie, o carte interesantă, ondulatorie, plină de date și, de multe ori, de o trăire autentică, de necontestat! ■

Rubrica realizată de Grigore BUCIU

Semnal editorial

Eroii unei epoci terminate...

Semnalăm apariția unei lucrări excepționale, aparținând lui Nicolae Iorga și Radermacher Ladislau: *Decorații și titluri de onoare ale României din perioada 1948-1989*. Este vorba de un album format A3, cu 336 de pagini, în care sunt prezentate aproape toate distincțiile cu care au fost răsplătiți românii în cei 41 de ani de comunism.

De la bun început, cei doi autori, colecționari și specialiști în faleristică, își

avertizează cititorii că lucrarea lor nu are pretenția de exhaustiv și nu este exclus să mai apară detalii sau piese necunoscute, care acum zac prin arhive sau colecții particulare. Cât privește ordinele oficiale, ele au fost prezentate în totalitate.

„Această carte – notează autorii – nu reprezintă un tribut adus „epocii de aur”, ci se dorește a fi o lucrare care să clarifice unele aspecte din faleristica română și care să aducă în lumină unele piese mai puțin cunoscute din această perioadă.

Nu găsim oportun și nici nu suntem în măsură să-i judecăm pe cei cărora li s-au acordat aceste distincții, dar trebuie avut în vedere faptul că au existat oameni care au avut un aport deosebit pe plan științific, cultural, sportiv sau în alte

ramuri, și care au fost recompensați pentru meritele lor. Acest lucru nu îi face colaboratori ai regimului comunist. Recunoaștem că au fost mulți membri ai regimului comunist cărora li s-au acordat ordine și titluri, ca recompensă pentru serviciile lor aduse

partidului, însă acest aspect nu face obiectul acestei lucrări.”

În 336 de pagini sunt prezentate 527 de decorații și titluri, inclusiv o listă, la final, cu prețurile acestora, așa cum sunt practicate în lumea colecționarilor și a caselor de licitații.

Felicitări autorilor!

Radermacher Ladislau, Iorga Nicolae, *Decorațiile și Titlurile de Onoare ale României, 1948-1989*, București, 2021, 336 p. ■

D. ROMAN

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” este singura organizație neguvernamentală din țară care editează propriile publicații la nivelul filialelor sale județene. În prezent, sub egida filialelor județene apar următoarele publicații: *Aradul Eroic*; *Bacăul Eroic*; *Brăila Eroică*; *Bucureștiul Eroic*; *Arma Pontica* (Constanța); *Eroica* (Dâmbovița); *Galațiul Eroic*; *Eroii Neamului* (Iași); *Tactica și Strategia* (Maramureș); *Eroii Neamului* (Satu Mare); *Oltenia Eroică*; *Prahova Eroică*; *Plăieșii* (Suceava); *Buzăul Eroic*; *Gorjul Eroic*; *Eroii Neamului Nostru* (Bistrița-Năsăud). Editări sporadice, aniversare sau în colaborare: Argeș - *Cultul Eroilor*; *Destine Eroice* (Vâlcea); *Vatră de Glorie și Eroism* (Ianca); *Mureșul Eroic*; *Cultul Eroilor* (Botoșani); *Vrancea Eroică*; *Brașovul și Eroii Neamului Românesc* (Brașov); *Cetatea Bihariei* (Bihor); *Dacoromania* (Alba). ■

Revistele filialelor noastre

„30 de ani de istorie”!

Semnalăm cu bucurie apariția volumului aniversar „30 de ani de istorie”, editat de Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Ministerul Afacerilor Interne. Este, de fapt, o adevărată monografie, care prezintă, succint, activitatea conducerii centrale și a filialelor din teritoriu în cei 30 de ani de existență – asociația a luat ființă la 5 iunie 1991 – ani dedicați, după cum se arată în „Cuvântul înainte” semnat de Generalul cu patru stele dr. Ioan Hurdubaie, „apărării intereselor legitime și drepturilor rezerviștilor și polițiștilor pensionari, ani în care Asociația, prin filialele și sucursalele sale, a devenit cunoscută și apreciată în cadrul societății civile, al structurilor MAI și al celorlalte instituții și asociații din Sistemul de Apărare, Ordine Publică și Securitate Națională.” După cum se știe, între cele două asociații de aceeași vârstă – Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” și Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din MAI – s-a consolidat o colaborare benefică, întărită de altfel și prin protocoalele semnate de-a lungul anilor.

La mulți ani! ■

Primim la redacție tot felul de scrisori, unele semnate de oameni simpli, dornici să afle ceva despre soarta moșilor lor, rude care au plecat la război și nu s-au mai întors niciodată acasă. A rămas după ei o fotografie, înrămată pe un perete, ori uitată în vreun album. Alteori, nici măcar atât!...

În mod normal, aceste scrisori ar trebui să ajungă la instituțiile Ministerului Apărării Naționale, de unde expeditorii să primească un răspuns documentat, pe baza datelor de arhivă. Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" nu are nici forțele necesare, și nici specialiști în măsură să facă cercetări.

"Ajutați-mă, fraților, nu mă lăsați!"

Mă numesc Marin Căcu, născut la 26 septembrie 1963, în comuna Ciolănești, Județul Teleorman. Locuiesc în București. Lucrez la S.T.B, în funcția de conducător de tramvai, la depoul Alexandria. Sunt căsătorit cu Mariana Căcu, născută Hagiu, la 2 august 1966, în comuna Frumoasa, jud. Teleorman. Amândoi am avut eroi care au luptat în ultimul război mondial.

Am să încep cu cei din familia mea, și anume cu **Dumitru Vlaicu**, fratele mamei mele Rada, de loc din comuna Zâmbreasca, jud. Teleorman. Dumitru era cel mai mare frate din familia lor. A luptat pe frontul de est, în războiul împotriva rușilor. Lucruri prea multe nu se știu despre el, doar că a fost dat dispărut pe undeva, pe la Odesa. Din spusele celor care s-au mai întors acasă, se pare că un obuz i-ar fi retezat piciorul drept. Atunci el ar fi strigat: „Ajutați-mă, fraților, nu mă lăsați!” Dar frontul a mers mai departe. Nu se știe dacă infirmierii l-au mai luat sau nu. Cert este că nu s-a mai întors acasă. Probabil că strigătul lui de ajutor se mai aude și astăzi prin împrejurimile Odesei. Dumnezeu știe unde îi putrezesc oasele!

Calul Luța s-a întors cu ceilalți eroi, dar călărețul nu s-a mai întors...

Despre bunicul soției mele, **Hagiu Florea**, din localitatea Frumoasa, județul Teleorman, de asemeni nu se cunosc multe lucruri. Din spusele celor apropiați rezultă că a luptat și el în ultimul război mondial. A fost „călăraș cu schimbul în fața frontului” Socrul său, care a fost primar în Frumoasa, a luptat în primul război mondial și a căzut prizonier. Om înstărit în sat, ajuns primar, i-a cumpărat ginerelui său, adică lui Hagiu Florea, o iapă, pe care o chema

Luța, cu care a plecat la război.

Interesant este că Luța, calul său, s-a întors cu ceilalți eroi, dar el, Hagiu Florea, nu s-a mai întors! Se spune că a fost dat dispărut la Odessa. La plecarea pe front le-ar fi zis finilor lui că dacă vor da naștere unui copil să-i pună numele Florea sau Florica. Lucru care s-a și întâmplat, pentru că Florea Cotea poartă numele său și în ziua de astăzi.

Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească în pace pe cei care nu s-au mai întors, ori au fost dați dispăruți, ori au murit pe front pentru apărarea credinței strămoșești și a neamului românesc. Veșnică memorie tuturor eroilor! ■

Hagiu Florea

Din Franța, Bogdan Rusu, solicită informații despre străbunicul său, Toader Rusu, care a luptat în Marele Război, în Regimentul VII Racova nr. 25, a căzut prizonier și a murit de frig în lagărul de la Ostffyasszonyfa, Ungaria, pe 17 martie 1917. Citez din scrisoarea adresată colonelului Constantin Chiper, autorul volumului "Vasluienii în războaie":

"Am descoperit acest lucru abia acum câteva zile. Străbunicul meu se numea Toader Rusu, era din Țibănești (acum în județul Iași), și căzuse prizonier, potrivit documentelor disponibile aici: <https://grandeguerrre.icrc.org/fr>, pe 03 ianuarie 1917.

Locul unde a fost luat prizonier mă tulbură: fie un enigmatic „Saroju” (Saroșu?), fie Soveja. Străbunicul făcea parte din Regimentul Racova VII nr. 25 infanterie Vaslui, compania a 7-a. Din câte am citit eu, mai ales în două articole publicate de dvs., regimentul lui se afla pe dealul Fețișoarele, nu departe de Cașin. Acolo au avut loc lupte în ziua de 3 ianuarie, soldații Diviziei a 15-a respingând un atac al cavaleriei inamice. Prin urmare, acolo, și nu altundeva, ar fi putut fi luat prizonier străbunicul.

Îndrăznesc să vă scriu pentru a vă solicita ajutorul în deslușirea acestei chestiuni. Aveți informații mai detaliate despre misiunile companiei a 7-a, despre ce s-a întâmplat pe 2-3 ianuarie 1917? Eu locuiesc în Franța și nu pot întreprinde demersuri pe lângă Arhive, de aceea sper să pot profita de știința dvs." ■

Colonelul Paul Valerian Timofte

S-a stins din viață, la 13 mai 2021, după o grea suferință, colonelul în retragere Paul Valerian Timofte,

vicepreședinte al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” și președintele Filialei județului Bacău „Colonel Corneliu Chiries”. Distins ofițer de artilerie, a slujit timp de 35 de ani armata română, având o carieră militară strălucită.

Născut la 27 iunie 1953, într-o familie de intelectuali (tatăl – profesor de istorie; mama – învățătoare). A absolvit Liceul Teoretic „George Bacovia” (azi „Ferdinand”) din Bacău (1972), Școala Militară de Ofițeri de Artilerie „Ioan Vodă” (1976), Academia Militară (1986), Cursul de capacitate - Forțe Terestre (2000), Facultatea de Drept a Universității „Petre Andrei” din Iași (2007).

A fost vreme de 13 ani (1988-2001) șeful Casei Armatei (azi Cercul Militar) din Bacău, funcție care i-a permis să-și valorifice pe deplin calitățile intelectuale și de excelent organizator și animator cultural. După trecerea în rezervă, a îndeplinit funcția de Consilier Superior la Instituția Prefectului județului Bacău (2001-2010) și consilier local la primăria Bacăului (2012-2016).

În paralel, a desfășurat o activitate remarcabilă în cadrul Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, din 2009 până în ultimele zile ale vieții fiind la conducerea Filialei județului Bacău „Colonel Corneliu Chiries”. Este perioada care l-a făcut cunoscut și respectat în tot județul, îndeosebi prin organizarea manifestărilor dedicate Zilei Eroilor Neamului și manifestărilor „Memoria Oituzului” – ceremonii militare și religioase la Cimitirele Eroilor Oituz și Poiana Sărată, în colaborare cu Garnizoana Bacău, Consiliul Local Oituz și Arhiepiscopia Romanului și Bacăului.

Istoric și publicist talentat, a fondat revista „Bacăul Eroic”, a colaborat la diverse

publicații locale și centrale și a editat mai multe lucrări, între care: *Județul Bacău, altar de jertfă și eroism* (2001); *Bacău. Consemnări istorice* (2013); *România 100, Băcăuani în Marele Război și la Marea Unire* (2018).

A fost declarat Cetățean de Onoare al municipiului Bacău, al comunei Oituz și al orașului Comănești.

A fost distins cu Meritul Cultural clasa a III-a (2004); Emblema de Onoare a Statului Major General (2016); Emblema de Onoare a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” (2020); Ordinul „Crucea Memoriei” și insigna „Vulturul de Aur”, Republica Moldova (2012).

Prin dispariția colonelului Paul Valerian Timofte, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” suferă o pierdere dureauă, ireparabilă.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!
Sincere condoleanțe familiei îndurerate!

Biroul Executiv Central
al Asociației Naționale Cultul Eroilor
„Regina Maria”

Colonel dr. ing. Constantin Avădanei

Miercuri, 7 iulie 2021, s-a stins din

viață, la doar 68 de ani, colonelul (r) dr. ing. Constantin Avădanei, prim-vicepreședintele Filialei Județului Alba a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, președintele Grupului de Inițiativă „Centenar Marea Unire-Alba Iulia 2018”, membru al Uniunii Ziaristilor Profesioniști și al Asociației Generale a Inginerilor din România.

Născut la 8 aprilie 1953, în Fântâna Mare, județul Suceava, a absolvit, ca șef de promoție, școala generală din Cotu Băii și cursurile Liceului Teoretic nr. 2 din Fălticeni.

În anul 1977, în urma promovării examenului de licență la Academia Tehnică Militară, a obținut diploma de inginer, specialitatea artilerie și rachete, fiind

repartizat, ca reprezentant militar, la Uzina Mecanică Cugir.

În luna iulie 1999 și-a susținut teza de doctorat.

Din anul 2000 și până la trecerea în rezervă, în anul 2008, a ocupat funcții de conducere în Comisia Teritorială de Reprezentanți Militari Cugir.

Pentru rezultate remarcabile obținute în comisia militară, a fost avansat înainte de termen la gradul următor de trei ori și i-au fost conferite cinci ordine și medalii din sistemul M.Ap.N.

În anul 2002, a ocupat prin concurs postul de lector universitar la Academia Tehnică Militară și a devenit membru al Asociației Generale a Inginerilor din România (A.G.I.R.).

În anul 2009, a devenit membru al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” și al Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră. Din anul 2013, a devenit vicepreședinte al filialelor Alba ale celor două asociații.

A fost secretar științific la revista

„DACOROMANIA”, aducându-și contribuția la editarea mai multor lucrări.

A primit Medalia jubiliară „25 de ani de la înființarea A.N.C.E. „Regina Maria” și Medalia Aniversară „Centenarul Marii Uniri”, emise de Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Om de o probitate morală desăvârșită, iubitor până la sacrificiul suprem al acestui pământ românesc, colonelul (r) dr. ing. Constantin Avădanei și-a dedicat viața și toată energia sa pentru Țară și Neam.

Ca prim-vicepreședinte al Filialei județului Alba a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, a inițiat și a promovat numeroase acțiuni pe plan local, a militat pentru creșterea prestigiului asociației în societatea civilă din țara noastră, dar și în străinătate.

Prin plecarea la cele veșnice a colonelului dr. ing. Constantin Avădanei, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” pierde un om vrednic, un camarad adevărat!

Biroul Executiv Central
al Asociației Naționale Cultul Eroilor
„Regina Maria”

ARMATA ROMÂNIEI

FORȚĂ ȘI PROFESIONALISM

**!inteste sus,
FII CEL MAI BUN!**

**MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
STATUL MAJOR AL APĂRĂRII**

D'après l'illustration

S. M. LA REINE MARIE DE ROUMANIE

808

A.N.
PARIS